

การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร
อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

**Extension Production and Marketing of Mangosteen for Farmers
in Phato, Chumpond Province**

Miss Wichuda Pimonsri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ
จังหวัดชุมพร
ชื่อและนามสกุล นางสาววิชุดา พิมพ์ศรี
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร
2. รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2565

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ทรงพล สมศรี)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นาริรัตน์ สีระสาร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการผลิตและการตลาดของมังคุดเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร
ผู้วิจัย นางสาววิชุดา พิมพ์ศรี **รหัสนักศึกษา** 2639000294

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นาริรัตน์ สีระสาร (2) รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน
ปีการศึกษา 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ 2) สภาพการผลิตและการตลาดมังคุด 3) แนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุด 4) ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุด

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 จำนวน 2,177 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 ราย โดยวิธีสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.07 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.30 คน มีประสบการณ์การปลูกมังคุดเฉลี่ย 20.67 ปี มีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 7.49 ไร่ ปริมาณผลผลิตที่ได้เฉลี่ย 1,016.90 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี มีรายได้จากทำสวนมังคุดเฉลี่ย 100,000.00 บาทต่อปี 2) เกษตรกรส่วนใหญ่ ยังไม่ได้รับใบรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP มีการซื้อต้นพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ มีการให้น้ำด้วยระบบสปริงเกอร์ และมีการใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 1.96 ครั้งต่อปี มีการใช้สารเคมีเฉลี่ย 3.03 ครั้งต่อปี เก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะผลมีสีเหลืองอ่อนชมพู และมีสีชมพูกระจายอยู่ทั่วทั้งผล 3) แนวทางการส่งเสริมการเกษตร โดยการจัดการสวนมังคุดตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร เพื่อให้ผลผลิตมังคุดมีคุณภาพ และการส่งเสริมด้านการตลาด โดยส่งเสริมผ่านสื่อบุคคล และการรวมกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการบริหารจัดการร่วมกัน เพิ่มผลผลิต ยกกระดับคุณภาพผลผลิตสู่มาตรฐาน 4) ปัญหาที่พบ ด้านขาดองค์ความรู้ในเรื่องการใช้ปุ๋ย และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย และด้านการตลาดเรื่องราคาผลผลิตไม่แน่นอน และราคาผลผลิตตกต่ำ ข้อเสนอแนะ ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุดตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) และมีการประชาสัมพันธ์การขายและเพิ่มช่องทางการขายผลผลิต

คำสำคัญ การผลิตมังคุด การตลาดมังคุด การส่งเสริมการเกษตร

Thesis title: Extension production and marketing of Mangosteen for farmers in Phato, Chumpond Province

Researcher: Miss Wichuda Pimonsri; **ID:** 2639000294;

Degree: Master of Agriculture in (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Nareerut Srirasarn, Assistant Professor;

(2) Mr. Bumpen Keowan, Associate Professor; **Academic year:** 2022

Abstract

The objectives of this research were to study 1) social and economic conditions, 2) mangosteen production and marketing conditions, 3) problems and suggestions on mangosteen production and marketing promotion. And 4) Extension guidelines of mangosteen production and marketing.

The population consisted of 2,177 mangosteen farmers in Phato District, Chumphon Province who registered with the Department of Agricultural Extension in the production year of 2020. The 338 sample size was based on Taro Yamane formula with the error value of 0.05. Structured interviews were used for data collection. Statistics used were frequency, percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation and ranking.

The results indicated the following: (1) Most of the farmers were male with average 50.07 year and finished junior high school. There was an average of 2.30 family workers. The average of 20.67 years of mangosteen cultivation experience. The average mangosteen planting area was 7.49 rai. The average yield is 1,016.90 kg per rai per year. The average income from mangosteen farming is 100,000.00 baht per year. The average cost of mangosteen farming was 52,957.69 baht per year. 2) Most of the farmers Have not received the Good Agricultural Practices Standards Certificate (GAP), bought the seed from a reputable source, cultivation of mangosteen as a mixed garden, providing water with a sprinkler system. The average chemical fertilizer application was 1.96 times per year. Chemical use averages 3.03 times per year. Harvest the produce in the fruiting stage was pale yellow and pink, and pink scattered throughout the fruit. And pruning after the harvest season. 3) Extension Guidelines for mangosteen plantation management in accordance with Good Agricultural Practices for quality mangosteen yields via personal media. On the production side, there was a promotion of grouping for the exchange of knowledge and mutual management. To increase productivity, raise product quality to standards. And 4) Agriculture was problems in production, lack of knowledge on the use of fertilizers, chemicals properly and safely, labor shortage in harvesting. In terms of marketing, the price of the produce was uncertain. and low production prices. Suggestions of feedback knowledge on mangosteen plantation management according to Good Agricultural Practices should be transferred. There was a sales publicity and an increase in sales channels of productivity.

Keywords: Mangosteen production, Mangosteen marketing, Agricultural Extension

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกรอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จากคณาจารย์ประจำสาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ และประสบการณ์ในการศึกษาที่มีคุณค่ายิ่ง

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์นารีรัตน์ สีระสาร และรองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เจียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนแนวทางการ แก้ไข ข้อบกพร่อง เพื่อสนับสนุนให้ผู้วิจัยคิดวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่างๆ ด้วยเหตุผล และขอกราบ อาจารย์ ดร.ทรงพล สมศรี ที่ให้เกียรติมาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้แนวคิด คำแนะนำ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณเกษตรกรอำเภอพะโต๊ะ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตร อำเภอพะโต๊ะ ที่ให้การสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือในด้านการประสานงานและการเก็บ รวบรวมข้อมูลในการวิจัย ขอขอบคุณเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ทุกท่านที่ ให้ความร่วมมืออันเป็นประโยชน์ยิ่ง ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และทุกคนในครอบครัว ที่คอยให้ คำปรึกษาและเป็นกำลังใจทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นและอดทน ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้ สำเร็จและลุล่วงไปด้วยดี คุณประโยชน์ใดๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบแด่บุคคล ที่ ได้กล่าวไว้ข้างต้นและบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

นางสาววิชุดา พิมลศรี

มีนาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
บริบทพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	12
สภาพการผลิตมังคุด	17
การผลิตและการตลาดมังคุด	23
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	62
สภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร	71
ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร	81
แนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร	101

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
สรุปลการวิจัย	98
อภิปรายผล	100
ข้อเสนอแนะ	113
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	119
ประวัติผู้วิจัย	133

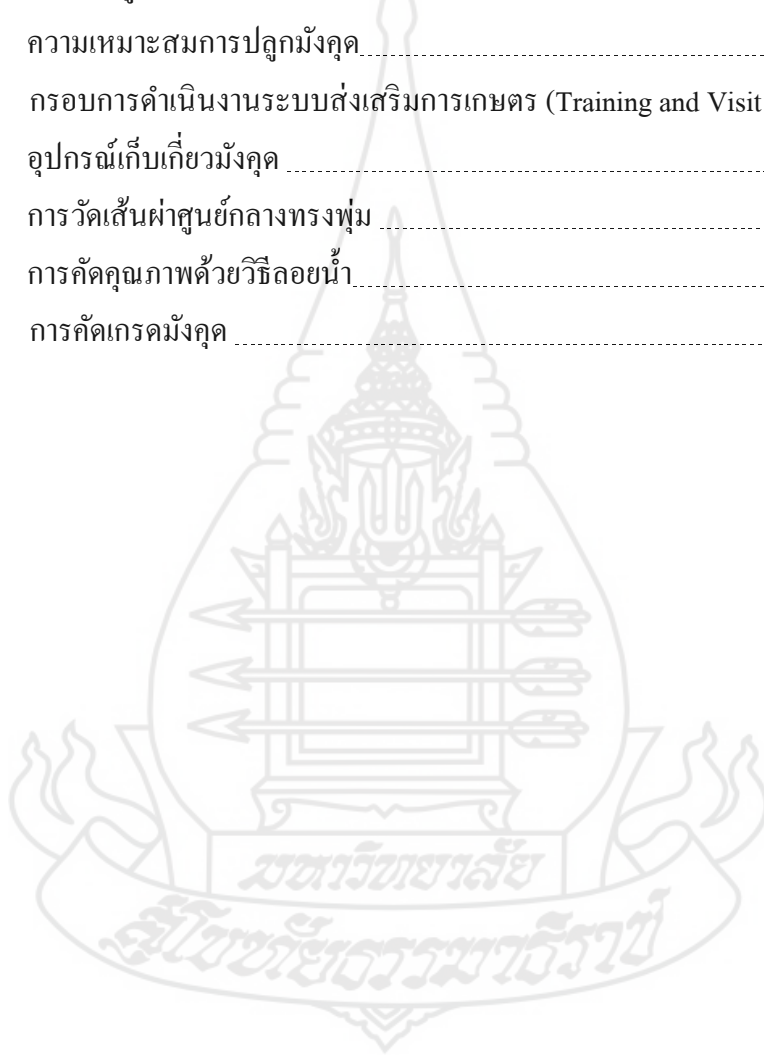

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	แผนการดำเนินงานวิจัยการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร..... 5
ตารางที่ 2.1	การแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายตำบล อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร 8
ตารางที่ 2.2	พื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอพะโต๊ะ..... 11
ตารางที่ 2.3	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอพะโต๊ะ..... 11
ตารางที่ 2.4	คุณลักษณะของผลมังคุด ทั้ง 6 วิช..... 27
ตารางที่ 2.5	การจัดการสวนมังคุดในระยะต่างๆ..... 31
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา..... 46
ตารางที่ 4.1	สภาพทางสังคม 54
ตารางที่ 4.2	สภาพทางเศรษฐกิจ..... 57
ตารางที่ 4.3	สภาพการผลิตมังคุด..... 62
ตารางที่ 4.4	สภาพการตลาดมังคุด..... 69
ตารางที่ 4.5	ความต้องการการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร..... 72
ตารางที่ 4.6	สรุปภาพรวมแนวทางในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร.. 77
ตารางที่ 4.7	วิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร..... 78
ตารางที่ 4.8	สรุปภาพรวมวิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร..... 80
ตารางที่ 4.9	ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร..... 81
ตารางที่ 4.10	สรุปภาพรวมระดับปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร..... 90
ตารางที่ 4.11	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร..... 91
ตารางที่ 4.12	สรุปภาพรวมระดับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร..... 96

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 ที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอพะโต๊ะ	8
ภาพที่ 2.2 ลักษณะภูมิประเทศ อำเภอพะโต๊ะ	9
ภาพที่ 2.3 ความเหมาะสมการปลูกมังคุด	12
ภาพที่ 2.4 กรอบการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System)	17
ภาพที่ 2.5 อุปกรณ์เก็บเกี่ยวมังคุด	21
ภาพที่ 2.6 การวัดเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม	24
ภาพที่ 2.7 การตัดคุณภาพด้วยวิธีลายน้้า	28
ภาพที่ 2.8 การตัดเกรดมังคุด	29

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกมังคุดรายใหญ่ของโลก โดยส่งออกในรูปแบบ มังคุดสด และมังคุดแช่แข็ง ตลาดหลักที่สำคัญ คือ จีน เวียดนาม และเกาหลีใต้ ในปี 2558-2562 การส่งออกมังคุดสด และมังคุดแช่แข็งเพิ่มขึ้นจาก 178,689 ตัน คิดเป็นมูลค่า 4,349.76 ล้านบาทในปี 2558 เป็น 409,255 ตัน คิดเป็นมูลค่า 16,727.14 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.14 และร้อยละ 37.99 ต่อปี ตามลำดับ และในปี 2563 (มกราคม-มีนาคม) ช่วงไตรมาสแรกของปีมีการส่งออกมังคุดสดและมังคุดแช่แข็ง ปริมาณรวม 5,465 ตัน มูลค่า 255.38 ล้านบาท นอกจากนี้ มังคุดยังเป็นไม้ผลที่กำลังได้รับความนิยมจากผู้ประกอบการธุรกิจส่งออกสินค้าเกษตร ในปี 2563 ประเทศไทยมีการส่งออกมังคุด 5,465 ตัน คิดเป็นมูลค่า 255 ล้านบาท ประเทศส่งออกสำคัญ ได้แก่ จีน ร้อยละ 62.25 เวียดนาม ร้อยละ 31.74 เกาหลีใต้ ร้อยละ 1.8 สหภาพเมียนมา ร้อยละ 0.55 และสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 0.33 โดยประเทศไทยมีประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือ อินโดนีเซีย และเวียดนาม โดยประเทศเวียดนามนำเข้ามังคุดประเทศไทยเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่ 3 คือจีน (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2563)

การผลิตมังคุดในประเทศไทย ปลูกมากในพื้นที่ภาคใต้และภาคตะวันออก จังหวัดที่มีการปลูกมังคุดมากที่สุดได้แก่ จันทบุรี ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช และนราธิวาส ปี 2563 ประเทศไทย มีพื้นที่ปลูกมังคุด 448,851 ไร่ พื้นที่ให้ผลผลิต 430,074 ไร่ ปริมาณผลผลิตมังคุด 336,860 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 783.26 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

จังหวัดชุมพร เป็นแหล่งผลิตมังคุดอันดับที่ 1 ของภาคใต้ มีพื้นที่ปลูกมังคุด 36,591.44 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 36,069.65 ไร่ นิยมปลูกมากในอำเภอหลังสวน อำเภอพะโต๊ะ และอำเภอทุ่งตะโก (ทะเบียนเกษตรกร, 2563) จุดเด่นของมังคุดชุมพร คือมีขนาดผลใหญ่ มีรสชาติหวาน กลิ่นหอม เปลือกบาง ผิวมัน หูเปิด โดยทั่วไปจังหวัดชุมพรมีช่องทางการจำหน่ายมังคุดหลายรูปแบบ ได้แก่ ตลาดออนไลน์ จำหน่ายกับจตุรัสชื่อทั่วไป และตลาดประมูล มีเครือข่ายกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด

เข้าสู่ระบบการประมวลทั้งหมด 24 กลุ่ม ตั้งอยู่ในอำเภอหลังสวน อำเภอพะโต๊ะ และอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร (สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร, 2564)

อำเภอพะโต๊ะ มีสภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมในการผลิตมังคุด จากระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง โดยสำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร พบว่า อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร มีพื้นที่ปลูกมังคุด 11,534 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 11,269 ไร่ ผลผลิตรวม 10,142.1 ตันต่อปี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ในอำเภอพะโต๊ะมีความตื่นตัวในการผลิตและปรับปรุงคุณภาพมังคุด มีการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวบรวมผลผลิตมังคุดเข้าสู่ระบบการประมวล ทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตมังคุดได้ราคาสูงกว่าจำหน่ายกับจตุรัสชื่อทั่วไป 10-15 บาทต่อกิโลกรัม นอกจากนี้เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอพะโต๊ะประสบปัญหาการผลิตมังคุด เช่น ปัญหาโรค แมลง และศัตรูพืช ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ปัญหาภัยแล้ง และภัยธรรมชาติ ราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น อีกทั้งเกษตรกรบางรายยังขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการสวน ทำให้ผลผลิตมังคุดมีคุณภาพไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ราคาผลผลิตมังคุดจึงตกต่ำ ซึ่งอำเภอพะโต๊ะตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก ในอดีตมีแม่ค้ามารับซื้อมังคุดน้อย ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาถูกกดราคาอย่างสม่ำเสมอ

จากเหตุผลข้างต้น จึงสนใจศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกรในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร นั้น เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายมังคุดในราคาสูงขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้เกษตรกรสนใจในการพัฒนาการผลิต และใส่ใจคุณภาพมังคุดมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

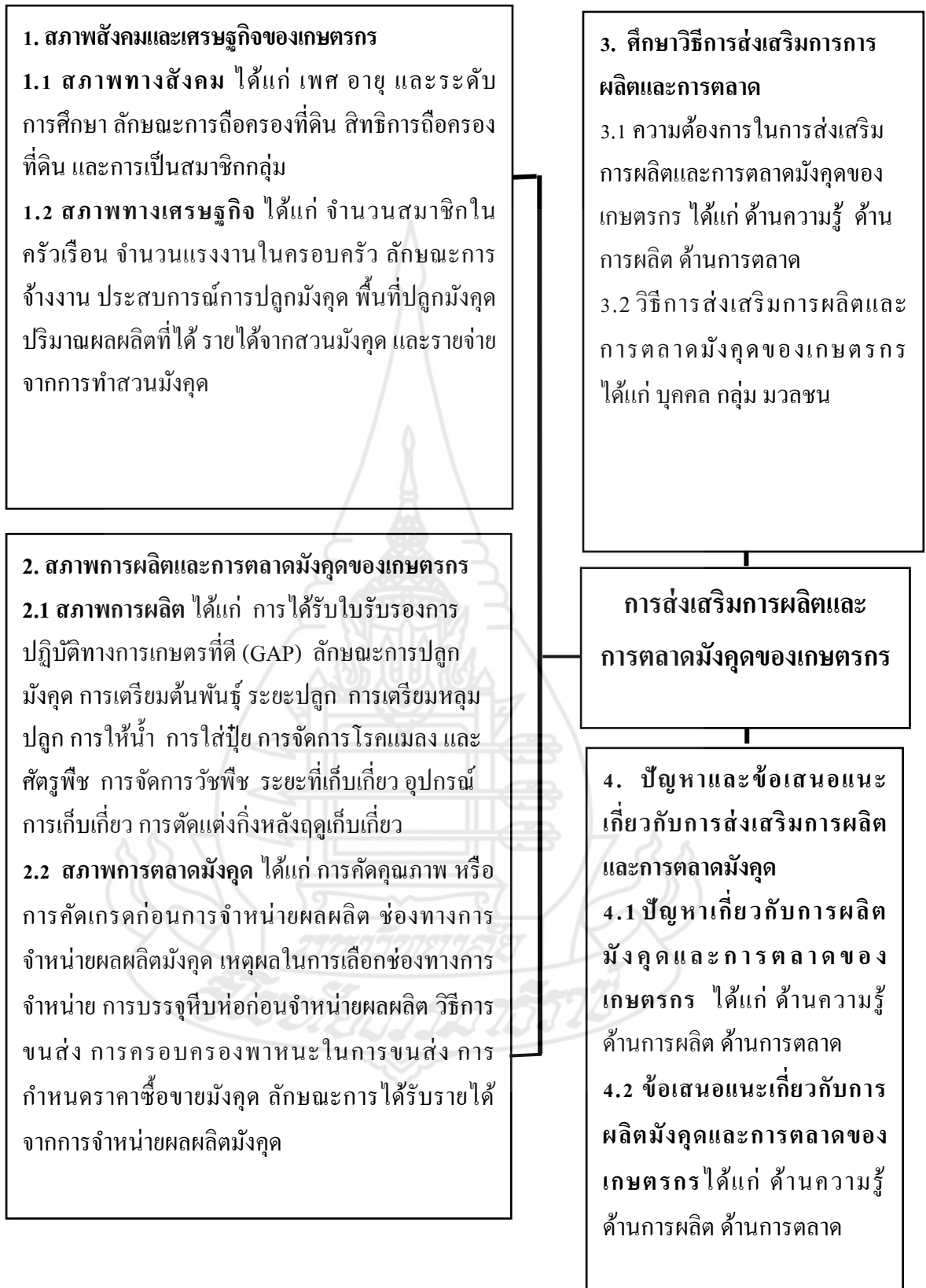
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมา กำหนดประเด็นในการศึกษาได้ จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร 3) ศึกษาวิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาด มังคุดของเกษตรกร และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาด มังคุดของเกษตรกร โดยแสดงในกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร มีขอบเขตการวิจัย จำนวน 4 ข้อ ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ไว้ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ 1) สภาพทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) การตลาดมังคุดของเกษตรกร 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตลาดมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร 4) ความต้องการและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

5.2 ขอบเขตพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

5.3 ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาการวิจัยครอบคลุม ระยะการเตรียมการวิจัย ระยะดำเนินการวิจัย และระยะสรุป รายงานผลการวิจัย ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 - เดือนมีนาคม 2565 รวมระยะเวลา 6 เดือน

ตารางที่ 1.1 แผนการดำเนินงานวิจัยการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

ที่	แผนการดำเนินงาน	กรอบระยะเวลา
1	วางแผนและเก็บรวบรวมข้อมูล	ตุลาคม 2564 - พฤศจิกายน 2564
2	วิเคราะห์ผลการวิจัย	ธันวาคม 2564 - มกราคม 2565
3	จัดทำรูปเล่มรายงานการวิจัย	กุมภาพันธ์ 2565 - มีนาคม 2565

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร มีนิยามศัพท์เฉพาะงานวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน จำนวน 6 ข้อ ดังนี้

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร

5.2 การส่งเสริม หมายถึง รูปแบบการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการ ได้แก่ วิธีการส่งเสริมแบบบุคคล วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน

5.3 การตลาด หมายถึง การปฏิบัติด้านการจำหน่ายมังคุดของเกษตรกรในปัจจุบัน ได้แก่ การจัดการหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตมังคุด ลักษณะการซื้อขาย บรรจุภัณฑ์ การขนส่ง

5.4 การผลิต หมายถึง สภาพการผลิตมังคุดของเกษตรกรปัจจุบัน ได้แก่ การได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ลักษณะการปลูกมังคุด การเตรียมต้นพันธุ์ ระยะปลูก การเตรียมหลุมปลูก การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การจัดการโรคแมลง และศัตรูพืช การจัดการวัชพืช ระยะที่เก็บเกี่ยว อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว การตัดแต่งกิ่งหลังฤดูเก็บเกี่ยว

5.5 มังคุดคุณภาพ หมายถึง มังคุดที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.6 ความต้องการในการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง ความต้องการส่งเสริมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านองค์ความรู้ ด้านการผลิต ด้านการตลาดมังคุดของเกษตรกร

5.7 ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้านการผลิต ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการผลิต ด้านการตลาดมังคุดของเกษตรกร

5.8 ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ด้านความรู้ การผลิต และการตลาดมังคุดของเกษตรกร

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร จะทำให้ทราบถึงสภาพการผลิต และการตลาดมังคุดของเกษตรกร ซึ่งมีประโยชน์ที่จะได้รับใน 3 ด้าน ดังนี้

6.1 เกษตรกรสามารถใช้ข้อมูลในพัฒนาการผลิต และใช้ในการประกอบการตัดสินใจเลือกช่องทางการตลาดมังคุดให้ตรงกับบริบท ความสามารถ และศักยภาพของเกษตรกร

6.2 เจ้าหน้าที่สามารถใช้งานวิจัยในการวางแผนส่งเสริม และพัฒนาการผลิตและการตลาดมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.3 หน่วยงานสามารถนำผลงานวิจัยที่ได้มากำหนดแผนและยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์สูงสุด อีกทั้งหน่วยงานอื่นๆ สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานกับเกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมาย เพื่อพัฒนาให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีความอยู่ดีกินดีมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ จำนวน 5 ประเด็น ดังนี้

1. บริบทพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
3. สภาพการผลิตมังคุด
4. การผลิตและการตลาดมังคุด
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ (2564) ได้อธิบายสภาพอำเภอพะโต๊ะ ไว้ในแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

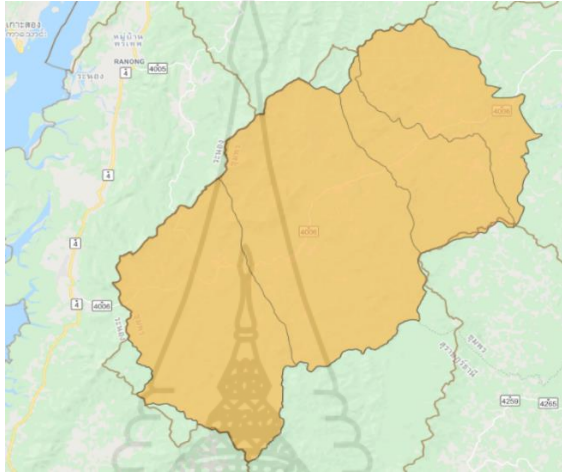
1.1 ที่ตั้ง และอาณาเขต

1.1.1 ที่ตั้ง

อำเภอพะโต๊ะเป็นอำเภอหนึ่งใน 8 อำเภอ ของจังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ห่างจากจังหวัดชุมพร 114 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 589 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 50,4926 ไร่ หรือประมาณ 1,017 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 16.95 เป็นอันดับ 2 ของจังหวัดชุมพร

1.1.2 อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอไชยา อำเภอนาขัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอหลังสวน อำเภอละแม อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ อำเภอเมือง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

ภาพที่ 2.1 แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอพะโต๊ะ
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ (2564, น.1)

1.1.3 การแบ่งเขตการปกครอง การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 1 อำเภอ
- 2) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออก จำนวน 4

แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 แห่ง

ตารางที่ 2.1 แสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายตำบล อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

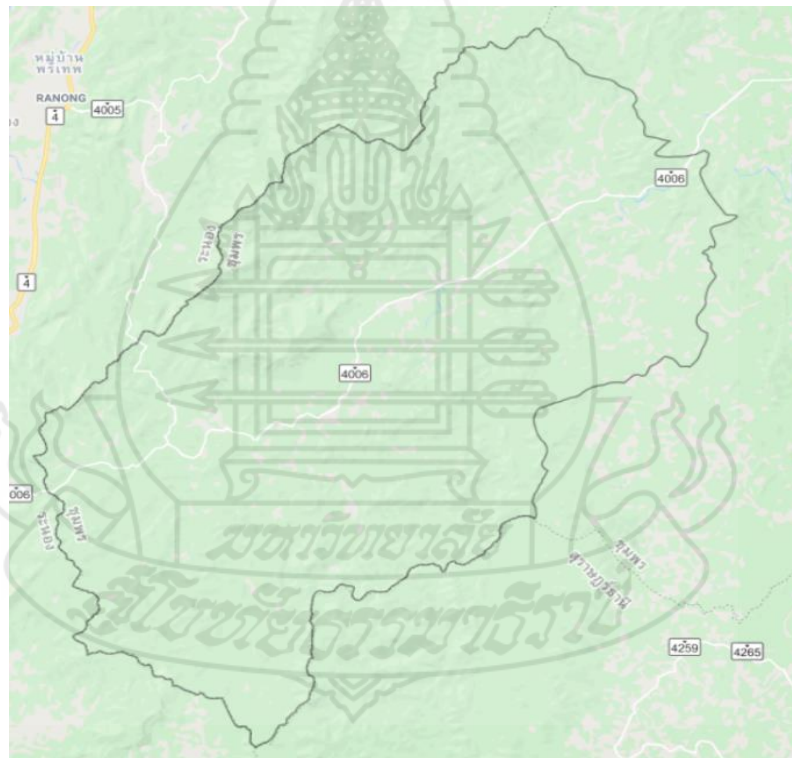
ตำบล	พื้นที่ ตร.กม.	อบต.	ทม./ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
พะโต๊ะ	217,568	1	1	19
พระรักษ์	74,329	1	-	9
ปังหวาน	87,121	1	-	9
ปากทรง	168,933	1	-	9
รวม	547,950.40	4	1	43

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ (2564, น.2)

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

อำเภอพะโต๊ะ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดชุมพร ที่มีพื้นที่ไม่ติดทะเล สภาพพื้นที่ตั้งอยู่บนที่สูง มีพื้นที่ราบ ประมาณ ร้อยละ 20 โดยมีภูเขาที่ต่อเนื่องเป็นกระดูกสันหลังของคาบสมุทรมาลายู อยู่ระหว่างทิวเขาตะนาวศรี ทิวเขาภูเก็ต และทิวเขานครศรีธรรมราช หรืออยู่ระหว่างทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดียกับอ่าวไทย ทะเลจีนใต้ มีแม่น้ำหลังสวนเป็นแม่น้ำสายหลัก มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ สภาพพื้นที่เป็นป่าดิบชื้นที่สมบูรณ์ผืนใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของประเทศ

สภาพพื้นที่อำเภอพะโต๊ะพื้นที่ส่วนใหญ่เทือกเขาสลับซับซ้อน ดินเป็นภูเขาดิน นอกจากนั้นเป็นพื้นที่ราบบริเวณเชิงเขา เนินเขา และพื้นที่ราบลุ่มตามริมแม่น้ำ ลักษณะดินมีความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนั้นยังมีบ่อน้ำพุและน้ำตก

ภาพที่ 2.2 แสดงลักษณะภูมิประเทศ อำเภอพะโต๊ะ
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ (2564, น.3)

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศในรอบปีมีฝนตกชุก ประมาณ 7 เดือน ระหว่างเดือน พฤษภาคม – พฤศจิกายน มีหมอกปกคลุมตอนเช้าตลอดทั้งปี อำเภอพะโต๊ะมี 3 ฤดูกาล

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - ต้นเดือนพฤษภาคม ระยะเวลาประมาณ 3 เดือน อากาศไม่ร้อนจัด เดือนที่มีอากาศร้อนที่สุด คือ เดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – เดือนพฤศจิกายน เป็นระยะเวลาประมาณ 7 เดือน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตก ซึ่งมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี ประมาณ 3,250 มิลลิเมตร ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ร้อยละ 81 ซึ่งถือว่าอากาศมีความชื้นสูงมาก

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - เดือนมกราคม เป็นระยะเวลาประมาณ 3 เดือน โดยอำเภอพะโต๊ะจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีหมอกปกคลุมในช่วงตอนเช้า

1.4 ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

อำเภอพะโต๊ะ มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๔ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 กลุ่มชุดดินที่ 51

ลักษณะเด่นคือ หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดิน ที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนเศษหิน พบในเขตฝนตกชุก เช่น ภาคใต้ เศษหินส่วนใหญ่เป็นพวกเศษหินทรายและควอร์ต หรือ หินดินดาน สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง พบทั่ว ๆ ไปในบริเวณที่ลาดเชิงเขาหรือเนินเขาต่าง ๆ เป็นดินตื้นมาก มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดแก่ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 5.0-5.5 ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวเป็นป่าดิบชื้น บางแห่งใช้ปลูกยางพาราหรือปล่อยทิ้งเป็นป่าละเมาะ

1.4.2 กลุ่มชุดดินที่ 53

ลักษณะเด่นคือ กลุ่มดินเหนียวลึกลับปานกลางถึงชั้นหินพื้น ลูกรังหรือเศษหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

1.4.3 กลุ่มชุดดินที่ 62

ลักษณะเด่น คือ พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษาสำรวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

ตารางที่ 2.2 แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอพะโต๊ะ

กลุ่มชุดดิน	พื้นที่ตำบล (ไร่)			
	พะโต๊ะ	พระรักษ์	ปังหวาน	ปากทรง
51	2,606	626.80	2,421	4,342
53	9,319	786.60	3,463	2,864
62	223,147	23,258.57	82,422	138,228
รวม	235,072	24,671.97	88,306	145,434

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ (2564, น.6)

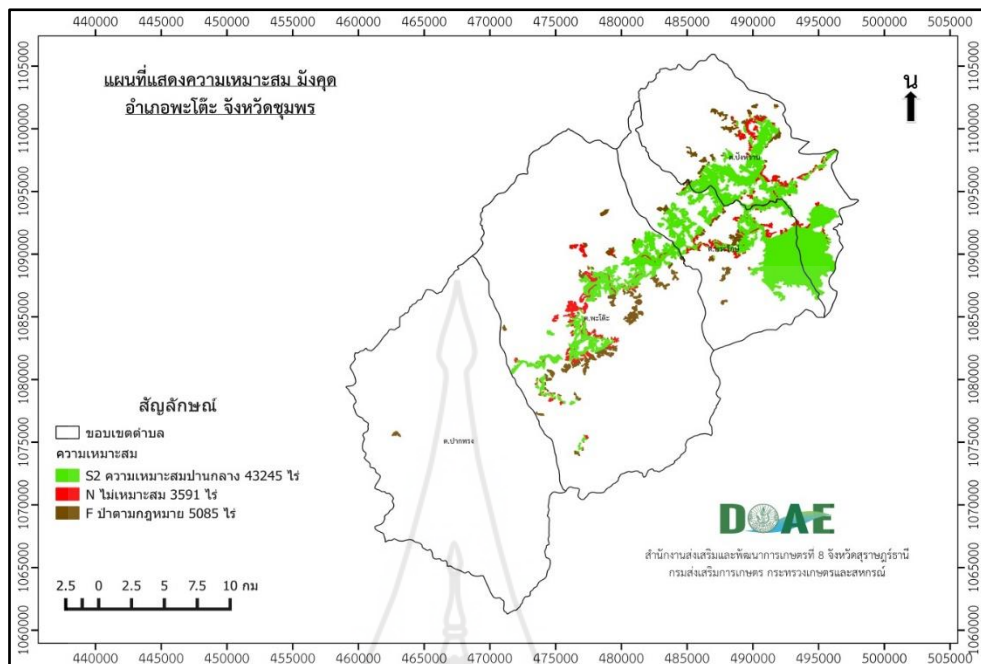
1.5 ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอพะโต๊ะ พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน มีพื้นที่ปลูกมากจำนวน 19,579 ไร่ รองลงมาคือ ยางพารา มีพื้นที่ปลูกจำนวน 16,986 ไร่ และทุเรียน มีพื้นที่ปลูกจำนวน 11,966 ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกมังคุด ไม้ยืนต้น และไม้ผลอื่นๆ

ตารางที่ 2.3 แสดงพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอพะโต๊ะ

ตำบล	ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร				
	ปาล์มน้ำมัน (ไร่)	ยางพารา(ไร่)	ทุเรียน (ไร่)	มังคุด(ไร่)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
พะโต๊ะ	19,579	16,986	11,966	5,834	54,365
พระรักษ์	18,024	8,265	2,691	1,239	30,219
ปังหวาน	12,079	11,284	3967	980	28,310
ปากทรง	19,240	8722	4823	3899	36,684
รวม	68,922	45,257	23,447	11,952	149,578

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ (2563, น.16)

ภาพที่ 2.3 แสดงความเหมาะสมการปลูกมังคุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ (2562, น.33)

สรุปได้ว่า อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร มีสภาพภูมิประเทศ เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน และที่ราบเชิงเขา และภูมิอากาศร้อนชื้นฝนตกชุก ซึ่งเหมาะสมในการทำการเกษตร ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ไม้ยืนต้นและไม้ผล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และมังคุด จากปัญหาหาค่าผลผลิตยางพารา และปาล์มน้ำมันตกต่ำ ทำให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงการเพาะปลูกเป็นทูเรียน และมังคุดมากยิ่งขึ้น

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมโดยมีนักวิชาการให้ความหมายให้ความหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม ไว้ดังนี้

2.1 ความหมายการส่งเสริมการเกษตร

เลิศภูมิ จันทรเพ็ญกุล (2560, น.7) ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การขยายออก ขีดออก และการทำให้ความรู้ทางการเกษตรแพร่ และขยายออกไป

บุญธรรม ดิตต์อนันต์ (2540, น.23-24) ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคทางการเกษตรไปแนะนำ

เผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะเป้าหมายหลักคือเกษตรกร โดยมีการติดตามให้คำแนะนำ และ
แก้ไขปัญหาจนกระทั่งเกษตรกรประสบความสำเร็จ

บุญพล บุญชู (2536, น.28) ให้ความหมายของ การส่งเสริมการเกษตร ว่า การ
ส่งเสริมการเกษตร หมายถึง รูปแบบดำเนินการโดยใช้วิธีการศึกษานอกโรงเรียน มีเนื้อหาเกี่ยวกับ
การเกษตร โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทให้ดีขึ้น และแก้ไขปัญหา
ด้านการเกษตรให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

พัฒนา สุขประเสริฐ (2557, น.1) ให้ความหมายของ การส่งเสริมการเกษตร ว่า
การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การทำกิจกรรมการผลิต การให้บริการ การใช้ประโยชน์ในด้านพืช
สัตว์ ประมง ป่าไม้ เศรษฐศาสตร์เกษตร การจัดการฟาร์ม เกษะกิจ และอุตสาหกรรมเกษตร

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริม หมายถึง กระบวนการ วิธีการ และเทคนิคใหม่ๆ ที่
สามารถปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการเกษตรให้ดีขึ้น รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของเกษตรกร
ทำให้เกษตรกรมีจิตวิญญาณเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ
การปกครองตนเองของเกษตรกร

2.2 หลักการการส่งเสริมการเกษตร

หลักการการส่งเสริมการเกษตร (Principle of Agricultural Extension) คือ
สาระสำคัญที่ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้การส่งเสริมการเกษตรสามารถดำเนินไปได้อย่าง
มีประสิทธิภาพตรงตามความพร้อมและศักยภาพที่มีอยู่จริง ให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี
ความสุข กิตติวรรณ มะโนภักดิ์ (2560, น.10-12)

การส่งเสริมการเกษตรที่นักส่งเสริมการเกษตรต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาที่
แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อที่ช่วยให้เกษตรกรได้ช่วยเหลือตัวเอง โดยการเพิ่มความรู้
ประสบการณ์ และทักษะในด้านอาชีพทางการเกษตร ดังนั้นโดยทั่วไปแล้ววัตถุประสงค์ของการ
ส่งเสริมการเกษตรอาจสรุปได้ ดังนี้

2.2.1 เพื่อกระตุ้นและสนับสนุน ให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตทาง
การเกษตร เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและทำเป็นอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 เพื่อแนะนำส่งเสริม ให้เกษตรกรเข้าใจถึงกระบวนการพัฒนาการผลิตที่
สมบูรณ์แบบ โดยมีบูรณาการร่วมมือกับสถาบันของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการมีส่วน
ร่วมในการพัฒนาการผลิต และรายได้

2.2.3 เพื่อช่วยเหลือ ให้เกษตรกรได้เข้าใจสภาวะต่าง ๆ ของตนเอง รู้จักปัญหาความต้องการ ที่แท้จริง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการผลิต ได้ตรงความต้องการของเกษตรกร

2.2.4 เพื่อจัดสร้างบรรยากาศ ให้เกษตรกรมีโอกาสในทางพัฒนาตนเอง ด้านปัญญา หรือความรู้ ความสามารถ เพื่อรู้จักนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนา ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม

2.2.5 เพื่อช่วยให้สมาชิกในครอบครัว เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น โดยรู้จักจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2.6 เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ ความเป็นอยู่และอาชีพ ความมีอิสระและพึ่งตนเอง มีความรัก ต่อท้องถิ่นของตนเอง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นให้กับตนเอง

2.3 วัตถุประสงค์การส่งเสริมการเกษตร

2.3.1 วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมด้านเทคนิค การส่งเสริมด้านเทคนิคพิจารณาจากความต้องการของชาวบ้าน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ (Criteria) ที่ตั้งไว้ในเรื่องของบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ชุมชนที่อยู่
- 2) เพื่อให้เข้าใจ ฟังพอใจในชีวิตหน้าที่และความสัมพันธ์ของครอบครัว ซึ่งเป็น สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญมากที่สุด ในสังคม
- 3) เพื่อให้การหารายได้การใช้จ่ายใช้สอยให้พอเพียงในชีวิตประจำวัน มีเงินออมซึ่งจะช่วยให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น
- 4) เพื่อเป็นการวางแผนและจัดการชีวิตและทรัพย์สินให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เกิดความพึงพอใจ และได้กำไร
- 5) เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านสุขภาพและพลานามัย
- 6) เพื่อเป็นการค้นหา และพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะในหมู่สตรีในชนบท
- 7) เพื่อให้การปรับปรุงตัวบุคคลและครอบครัว ก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยแก่ชีวิตและครอบครัว
- 8) เพื่อพัฒนาให้เกิดความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดี มีความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ในการมีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคม

2.3.2 **วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมด้านเกษตรกร** วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมด้านเกษตรกร เพื่อเป็นการเตรียมให้เยาวชนเพื่อเป็นประชาชนที่ดีในอนาคต ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมด้านเกษตรกรไว้ ดังนี้

1) เพื่อช่วยให้เยาวชนเกษตรกรพัฒนาความคิด ความต้องการที่เหมาะสม รวมทั้งการยกระดับมาตรฐาน การประกอบกิจการฟาร์ม งานเคหกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชน เป็นพลเมืองดีและมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่

2) เพื่ออุปลักษณ์สนับสนุนเยาวชนเกษตรกรในเรื่อง การให้ความรู้เทคนิคในเรื่องการจัดการฟาร์ม เคหกิจ ซึ่งเป็นการแสวงหาทักษะ รวมทั้งทัศนคติที่ดีในการทำการเกษตร

3) เพื่อให้เยาวชนเกษตรกร มีโอกาสเรียน โดยการปฏิบัติจริง โดยการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดในเรื่องการประกอบการฟาร์มหรือเคหกิจ

4) เพื่อปลูกฝังความเฉลียวฉลาด และเข้าใจในเรื่องรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในชีวิตแก่เยาวชนเกษตรกร

5) เพื่อสอนเยาวชนเกษตรกรให้เห็นคุณค่าของวิชาการการวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับ ทรศนะในการใช้ชีวิต โดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาของฟาร์มและเคหกิจ

6) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือให้เยาวชนเกษตรกรรู้จักการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงาน โดยวิธีการพยายามให้เกิดความร่วมมือกัน มีการช่วยเหลือกันมากขึ้นในการ แก้ปัญหาชนบท

7) เพื่อพัฒนาเยาวชนเกษตรกรให้มีชีวิตอย่างมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง โดยการสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แนะนำส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการพัฒนาตนเอง

8) เพื่อเป็นการสอนและสาธิตให้แก่เยาวชนเกษตรกรเกี่ยวกับวิธีการออกแบบปรับปรุงการจัดการฟาร์มและเคหกิจ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลในการเพิ่มรายได้ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร รู้จักพัฒนาอาชีพ และชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุปหลักการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง แนวทางการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมการเกษตรสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการและตามศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งสามารถทำให้ประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นในการ

ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาด้านการเกษตร กระตุ้นการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ทั้งด้านเทคนิคการเกษตร และยุวเกษตรกร

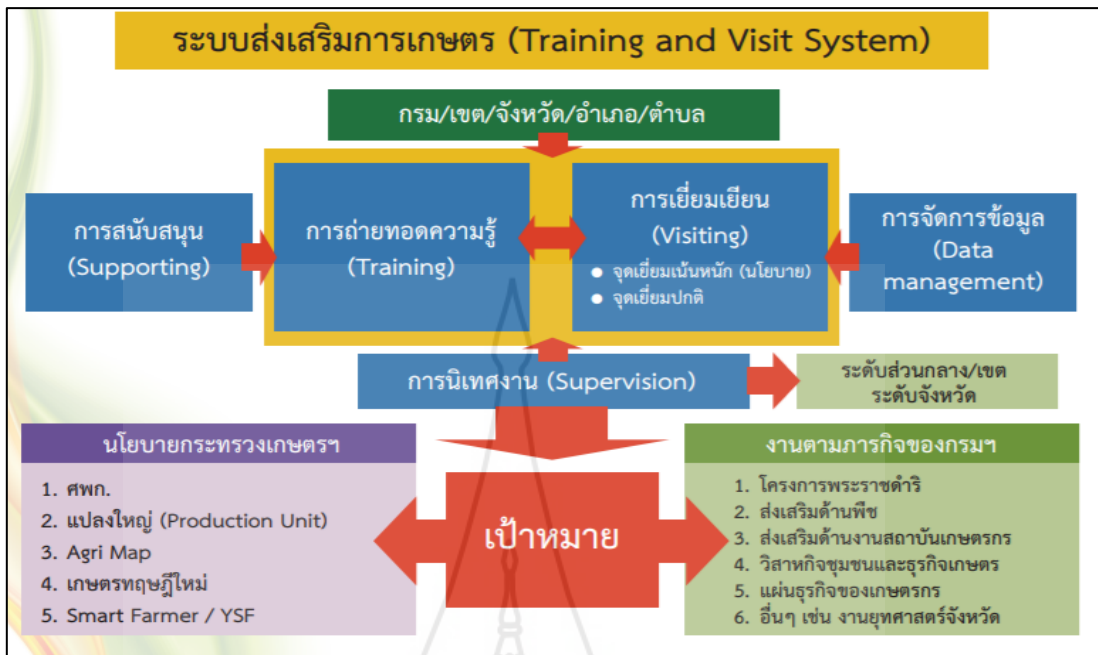
2.4 ระบบการส่งเสริมการเกษตรในประเทศไทย

ระบบการส่งเสริมการเกษตรในประเทศไทย ในอดีตใช้ระบบฝึกอบรมและเยี่ยมชม (training and visit system: T&V system) ตั้งแต่ปี 2518 และใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลเป็นกลไกในการดำเนินงาน หลังจากนั้นระบบส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทย หลังจากนั้นระบบส่งเสริมการเกษตรได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเป็นลำดับ แต่เนื่องจากสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในปี 2557 การส่งเสริมการเกษตรจึงนำระบบ MRCF (Mapping, Remote sensing, Community Participation, Specific Field Service) มาใช้ในการส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นแนวทางที่ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการทำงานในช่วงเวลานั้น

จากการที่กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นองค์กรขนาดใหญ่มีภารกิจที่หลากหลายในการพัฒนาเกษตรกร ประกอบกับในสภาพปัจจุบันมีข้อจำกัดของทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาทั้งด้านอัตรากำลัง งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ส่งผลให้วิธีการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยีไปสู่เกษตรกรโดยตรงลดน้อยลง มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารมาช่วยในการถ่ายทอดเทคโนโลยีมากขึ้น ทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกรลดน้อยลง จึงได้มีการพัฒนาและปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรโดยนำแนวทาง T&V System และการดำเนินการต่างๆ ที่ผ่านมานำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรมส่งเสริมการเกษตร (2560, น.3-4) กล่าวว่า ระบบส่งเสริมการเกษตรที่ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงใหม่นี้ มีเป้าหมายการดำเนินการใน 2 ประเด็น คือ งานตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และงานตามภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยยึดแนวทางของ T&V System โดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การถ่ายทอดความรู้ (Training)
- 2) การเยี่ยมชม (Visiting)
- 3) การสนับสนุน (Supporting)
- 4) การนิเทศงาน (Supervision)
- 5) การจัดการข้อมูล (Data management)

ภาพที่ 2.4 กรอบการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System)

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2560, น.5)

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และการให้บริการแก่ประชาชนด้านการเกษตร เพื่อให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ และเพื่อปรับปรุงสวน ไร่ นา ของตนเอง ซึ่งระบบการส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทยก็มีการปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัย จนถึงปัจจุบันมีการใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน (training and visit system: T&V system) มาใช้เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริมการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. สภาพการผลิตมังคุด

มังคุดเป็นไม้ผลที่มีรสชาติอร่อย เป็นที่นิยมของคนทั่วไป มังคุดเป็นไม้ผลเขตร้อนที่เจริญเติบโต และให้ผลดีในประเทศไทย โดยในปี 2563 ประเทศไทยมี มีพื้นที่ปลูกมังคุด 448,851 ไร่ พื้นที่ให้ผลผลิต 430,074 ไร่ ปริมาณผลผลิตมังคุด 336,860 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 783.26 กิโลกรัมต่อไร่

ซึ่งประเทศไทยถือว่าเป็นผู้ผลิตและส่งออกมังคุดรายใหญ่ของโลก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) ปัจจุบันมังคุดเป็นผลไม้ที่มีความต้องการทางตลาดสูง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประเทศไทยมีการส่งออกมังคุดในรูปแบบผลสดและแช่แข็ง มูลค่าส่งออกมังคุดสด 15,020 ล้านบาท และมูลค่าส่งออกมังคุดแช่แข็ง 19 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

3.1 การจัดการสวนมังคุด

มังคุดเจริญเติบโตได้ในดินเกือบทุกชนิด ส่วนดินที่เหมาะสมในการเจริญเติบโต คือ ดินเหนียวปนทราย ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์สูง มีคุณสมบัติในการอุ้มน้ำ และระบายน้ำได้ดี มังคุดเจริญเติบโตได้ดีในดินที่เป็นกรดอ่อน ๆ ค่าความเป็นกรดค่าของดิน (pH) ประมาณ 5 - 6 ถ้าในสภาพดินที่เป็นด่าง มังคุดมักจะเจริญเติบโตได้ช้า สถาบันพืชสวน (2532, น.17) สอดคล้องกับ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา (2561, น.) กล่าวว่า มังคุดเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง มีค่าความเป็นกรดค่าระหว่าง 5.5 - 6.5 มีการระบายน้ำได้ดี หน้าดินควรลึกมากกว่า 50 เซนติเมตร ระดับน้ำใต้ดินลึกมากกว่า 1 เมตร และมีสภาพอากาศที่เหมาะสม ได้แก่ อากาศร้อนชื้น อุณหภูมิประมาณ 25 - 30 องศาเซลเซียส ฝนตกชุกสม่ำเสมอ ปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี

3.1.1 พันธุ์มังคุด มังคุดที่ปลูกในประเทศไทยมีเพียงสายพันธุ์เดียว จึงไม่มีปัญหาในการคัดเลือกสายพันธุ์ และปัญหาด้านการกลายพันธุ์ เนื่องจากเมล็ดมังคุดไม่ได้เกิดจากการผสมเกสรจึงแทบไม่มีการกลายพันธุ์ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการปลูกแบบเพาะเมล็ด และวิธีการติดตา เปรมปรี ณ สงขลา (2527, น.54) แบ่งสายพันธุ์มังคุดของประเทศไทยเป็น 2 สายพันธุ์ ดังนี้

- 1) สายพันธุ์เมืองนนท์ (ภาคตะวันออกและภาคกลาง) มีลักษณะใบค่อนข้างเหนียว ผลเล็กกว่า ขั้วผลเล็กและยาว เปลือกบาง กลีบที่ปลายขั้วมีสีแดง ผลสุกมีสีม่วง
- 2) สายพันธุ์ภาคใต้ มีลักษณะ ผลอ้วนป้อม ผลใหญ่กว่า ขั้วผลสั้น หนูปิดเปลือกหนา กลีบที่ปลายขั้วมีสีเขียว ผลสุกมีสีแดงอมชมพู และจะเปลี่ยนเป็นสีม่วงช้ากว่ามังคุดเมืองนนท์

3.1.2 การปลูก

สถาบันวิจัยพืชสวน (2532) กล่าวว่า

- 1) ระยะปลูก แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือสามเหลี่ยมด้านเท่า ระยะปลูก 8 x 8 เมตร หรือ 10 x 10 เมตร
- 2) การปลูกแบบแถวกว้างต้นชิด ระยะปลูกระหว่างแถวและต้น 8 x 3 เมตร หรือ 10 x 5 เมตร

3) วิธีปลูก เตรียมหลุมปลูก 50 x 50 x 50 เซนติเมตร ผสมดินปลูกด้วยวัสดุปลูก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมี ตากดินระยะหนึ่งจนดินยุบตัวคงที่ เติมดินผสมไปจนเต็ม ปลูกต้นพันธุ์ในหลุมให้รอยต่อระหว่างต้นพันธุ์และต้นตออยู่สูงกว่าระดับดิน กลบดินรอบต้นพันธุ์ให้แน่น แล้วผูกกล้าด้วยหลักไม้ เพื่อพยุงลำต้น

3.1.3 การใส่ปุ๋ย ความสมบูรณ์ของต้นมีผลต่อคุณภาพผลผลิตมังคุด ซึ่งการปลูกพืชในระยะเวลาานาน ธาตุอาหารในดินย่อมลดลง จึงมีความจำเป็นต้องใส่ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อเติมธาตุอาหารในดิน และปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งการใส่ปุ๋ยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1) การใส่ปุ๋ยในระยะที่มังคุดยังไม่ให้ผลผลิต ให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 และ 16-16-16 ประมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อต้น ในต้นมังคุด อายุ 1-2 ปี และเพิ่มขึ้นประมาณ 0.5 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ในตอนต้นและตอนปลายของฤดูฝน ให้ใส่ปุ๋ยหลังจากแต่งกิ่ง และกำจัดวัชพืชแล้วใส่ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

2) การใส่ปุ๋ยมังคุดที่ให้ผลผลิตแล้ว ปริมาณการใส่ปุ๋ยให้พิจารณาอายุต้น ความอุดมสมบูรณ์ของต้น ชนิดของดิน และปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวในฤดูกาลผลิตที่ผ่านมา โดยให้ใน 3 ช่วง ดังนี้

(1) หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเสร็จ จะต้องรีบแต่งกิ่ง และกำจัดวัชพืช ให้ใส่ปุ๋ยอัตรา 1:1:1 เช่น ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 และ 16-16-16 ต้นละ 2-3 กิโลกรัม และปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งการใส่ปุ๋ยช่วงนี้ไม่ให้ตรงกับช่วงฤดูฝน เพื่อป้องกันน้ำฝนชะพาให้สูญเสีย หลังจากมังคุดเริ่มแตกใบอ่อน ซึ่งลักษณะการแตกใบอ่อนในสภาพธรรมชาติ มังคุดจะทยอยแตกใบอ่อน ซึ่งเกษตรกรต้องระมัดระวัง การทำลายของโรคแมลง และทำการป้องกันกำจัดอย่างเหมาะสม เพื่อให้ใบอ่อนพัฒนาเป็นใบแก่ที่สมบูรณ์ต่อไป หลังเก็บเกี่ยวมังคุดแล้ว ควรเตรียมความพร้อมของต้น โดยการฉีดพ่นทางใบ เพื่อเร่งให้แตกใบอ่อนในช่วงที่เหมาะสม การปฏิบัติดังกล่าวช่วยในการกำหนดเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงฤดูฝน (ยงยุทธ เมืองจำ, 2547)

(2) การใส่ปุ๋ยก่อนออกดอก ช่วงปลายฤดูฝน เมื่อมีฝนตกเบาบางลง หรือฝนเริ่มทิ้งช่วง ควรใส่ปุ๋ยที่มีธาตุฟอสฟอรัสสูงๆ เช่น ปุ๋ยเคมี สูตร 12-24-12, 8-24-24, 9-24-24 ปริมาณ 2-3 กิโลกรัมต่อต้น

(3) การใส่ปุ๋ยเมื่อติดผลแล้ว หลังจากดอกบาน และติดผลเล็ก ต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ และใส่ปุ๋ย เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของผลด้วยปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16

ปริมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อต้น เมื่อมังคุดมีอายุ 4-5 สัปดาห์ หลังดอกบานควรรีไต่ปุ๋ยสูตร 12-12-17 หรือ 13-13-21 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น เพื่อบำรุงเนื้อและผลให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งการไต่ปุ๋ยครั้งนี้ ควรใส่ในฤดูแล้ง เพื่อป้องกันการชะล้างของดิน ในช่วง 4-8 สัปดาห์ หลังดอกบาน เป็นช่วงที่มังคุดเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วต้องการธาตุอาหารมาก ดังนั้นการเสริมปุ๋ยทางใบ จะช่วยเพิ่มขนาดของผลมังคุดให้ใหญ่ขึ้น

3.1.4 การให้น้ำ สำหรับมังคุดที่ปลูกใหม่ต้องดูแลรดน้ำอย่างสม่ำเสมอ หลังจากมังคุดตั้งตัวได้ สามารถเว้นช่วงการให้น้ำได้ ซึ่งการรดน้ำควรขึ้นอยู่กับความชื้นในดิน และถ้าฤดูแล้งสามารถใช้วัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นได้ โดยการให้น้ำแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1) สำหรับมังคุดที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว ยังคงต้องรดน้ำสม่ำเสมอ แต่ในช่วงปลายฤดูฝนต้นฤดูหนาว (ภาคตะวันออก เดือนพฤศจิกายน และภาคใต้ เดือนมกราคม) เป็นช่วงที่มังคุดต้องการน้ำน้อย เพื่อพักตัวและสะสมอาหารเพื่อเตรียมออกดอก ในระยะนี้ควรมีการดูแลมังคุดเป็นพิเศษ ควรมีการทำความสะอาดโคนต้น และกำจัดวัชพืช เพื่อให้ดินแห้งเร็วมากยิ่งขึ้น และควบคุมปริมาณน้ำให้เหมาะสม แต่หากให้น้ำน้อยเกินไปยอดมังคุดก็จะเหี่ยวเฉา แต่ถ้าให้น้ำมากเกินไปมังคุดจะแตกยอดแทนการออกดอกเป็นผลมังคุด ดังนั้นเกษตรกรควรให้น้ำในปริมาณที่เหมาะสม

2) ในระยะติดผล ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ วันเว้นวัน หรือวันเว้นสองวัน เพื่อให้มังคุดเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว และป้องกันปัญหาอาการเนื้อแก้วยางไหล ซึ่งการให้น้ำควรมีการวางระบบน้ำแต่ละต้นด้วยหัวเหวี่ยงขนาดเล็ก ทำให้การให้น้ำสะดวกและประหยัดเวลา ประหยัดน้ำ และประหยัดแรงงานมากยิ่งขึ้น (ปณิศา กันถาด, 2551)

3.1.5 การตัดแต่งกิ่ง ศูนย์บริหารศัตรูพืช จังหวัดชลบุรี (2556) กล่าวว่า การตัดแต่งกิ่งหลังจากเก็บผลมังคุดแล้วเสร็จ ควรทำการตัดแต่งกิ่งที่อยู่ด้านข้างของทรงพุ่มกับต้นข้างเคียง ประมาณ 50-75 เซนติเมตร เพื่อให้แสงส่องทั่วถึง สำหรับต้นมังคุดที่มีความสูงมากกว่าหรือเท่ากับ 8 เมตร หรือสูงเกินจนเครื่องพ่นสารเคมีฉีดพ่นไม่ถึง ให้ตัดยอดที่สูงเกินออก ควรตัดกิ่งประธานและกิ่งรองออกบ้าง เพื่อให้แสงส่องผ่านทรงพุ่มได้ เมื่อได้รับแสงก็จะเกิดการแตกกิ่งแขนงในทรงพุ่มจำนวนมาก ควรเลียงกิ่งแขนงในทรงพุ่มไว้ เนื่องจากกิ่งแขนงสามารถออกดอกได้ และควรตัดกิ่งกระโดงภายในทรงพุ่มที่ซ้อนทับกัน โดยเฉพาะกิ่งที่ขึ้นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้กิ่งบนบังแสงกิ่งล่าง และกิ่งกระโดงที่ชิดลำต้นหลักในทรงพุ่ม ส่วนกิ่งใบปลายกิ่งหลักที่ทับซ้อนกันแน่นทึบ กิ่งที่หักเสียหาย และกิ่งที่เป็นโรคหรือถูกแมลงทำลายก็ควรตัดออกเช่นกัน

3.1.6 วิธีการเก็บเกี่ยว นฤพนธ์ สุโพธิวรรณ และคณะ (2561) กล่าวว่า เกษตรกรมีการเก็บมังคุดหลังติดผลประมาณ 11-12 สัปดาห์ หรือสังเกตเปลือกมังคุดเริ่มมีจุดแต้มหรือรอยประสีชมพูเข้ม โดยใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยวที่เหมาะสม ไม่ควรใช้ไม้สอยให้มังคุดร่วงหล่นลงบนพื้นดิน เนื่องจากมังคุดจะช้ำ ก่อให้เกิดความเสียหายได้ ซึ่งอุปกรณ์ที่ใช้การเก็บเกี่ยวโดยใช้ไม้จำปา ซึ่งทำจากไม้ไผ่หรือทำจากท่อพีวีซีดัดแปลงโดยใช้ท่อพีวีซี

ภาพที่ 2.5 อุปกรณ์เก็บเกี่ยวมังคุด
ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร (2564, น. 56)

3.2 ดัชนีระดับสีของมังคุด

ผลมังคุดเมื่อเข้าระยะผลแก่จะมีการพัฒนาด้านการเจริญเติบโต และสีผิวตลอดเวลา จนกระทั่งระยะผลสุก ขงยุทธ เมืองจำ (2542) การเปลี่ยนแปลงของสีมังคุดดังกล่าวแบ่งออกเป็น 7 ระยะ ดังนี้

3.2.1 ระดับสีที่ 0 ลักษณะผลมีสีเขียวอมเหลืองสม่ำเสมอ หรือมีสีเขียวอ่อนหรือเทา ภายในผลมังคุดมียางสีเหลืองในระดับรุนแรงมาก เนื้อและเปลือกไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ผลมังคุดที่เก็บเกี่ยวระยะนี้สามารถเปลี่ยนสีไปเป็นระดับสีที่ 6 แต่รสชาติไม่ดี

3.2.2 ระดับสีที่ 1 ผลมีสีเหลืองอ่อนอมเขียว มีจุดสีชมพูกระจุกกระจายอยู่ในบางส่วนของผิว ภายในผลมังคุดมียางสีเหลืองในระดับรุนแรงมาก เนื้อและเปลือกไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ผลมังคุดที่เก็บเกี่ยวระยะนี้สามารถเปลี่ยนสีไปเป็นระดับสีที่ 6 แต่รสชาติไม่ดี

3.2.3 **ระดับสีที่ 2** ผลมีสีเหลืองอ่อนชมพู และมีสีชมพูกระจายอยู่ทั่วทั้งผล ภายในผลมีงูคุดมียางสีเหลืองในระดัปลานกลาง การแยกตัวของเนื้อและเปลือกแยกออกจากกันได้ยาก ระยะเวลาเป็นระยะที่อ่อนที่สุด สำหรับการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้ม้งคุดคุณภาพ

3.2.4 **ระดับสีที่ 3** ผลมีสีชมพูสม่ำเสมอ เนื่องจากจุดสีชมพูที่กระจายอยู่ทั่วทั้งผล ขยายขนาดและรวมกันเป็นสีเดียวกัน ขางภายในเปลือกมีอยู่เนือยมาก การแยกตัวระหว่างเนื้อและเปลือกอยู่ในระดัปลานกลาง ระยะเวลาเป็นระยะที่เหมาะสมแก่การเก็บเกี่ยวม้งคุดเพื่อนำไปส่งออกต่างประเทศ

3.2.5 **ระดับสีที่ 4** ผลมีสีแดงอมน้ำตาลแดง ภายในผลมียางเล็กน้อยหรือแทบไม่มียางเลย เนื้อและเปลือกสามารถแยกออกจากกันได้ง่ายขึ้น เหมาะแก่การเก็บเกี่ยวม้งคุดเพื่อนำไปส่งออกต่างประเทศ

3.2.6 **ระดับสีที่ 5** ผลสีม่วงแดง ภายในไม่มียางเหลืออยู่เลย เนื้อและเปลือกแยกออกจากกันได้ง่าย เป็นระยะที่รับประทานได้

3.2.7 **ระดับสีที่ 6** ผลมีสีม่วงเข้ม - ดำ ภายในเปลือกไม่มียางเหลืออยู่เลย และเปลือกสามารถแยกออกจากกันได้ง่าย เป็นระยะที่เหมาะสมแก่การรับประทาน

3.3 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

3.3.1 **ทำความสะอาด** นำม้งคุดมาคัดแยกคุณภาพ ความแก่ สี และขนาด นำม้งคุดมาล้างน้ำ หรือเช็ดผิวให้สะอาด ในกรณีที่ส่งออกต่างประเทศ ควรแช่ม้งคุดด้วยสารละลายของบีโนมีล (เบนเลท) ในอัตรา 1 กรัม ต่อน้ำ 1 ลิตร หรือ โซอาเบนดาโซล (พรอนโต 40) อัตราส่วน 1.25 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร นาน 1-2 นาที แล้วผึ่งให้แห้ง เพื่อช่วยลดการเน่าเสียที่เกิดจากเชื้อรา

3.3.2 **การบรรจุ** อาจมีการติดสลากกำกับสินค้าบรรจุลงในภาชนะที่บรรจุม้งคุดเพื่อส่งไปจำหน่าย ณ จุดรวบรวมม้งคุด หรือส่งจำหน่ายในท้องถิ่น การบรรจุม้งคุดในตระกร้าพลาสติกหูเหล็กที่สามารถทับซ้อนกันได้ และควรวัสดุกันกระแทก หรือใช้เศษกระดาษรองตะกร้าแต่ละชั้นเพื่อลดการกระแทก ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายได้

3.3.3 **การเก็บรักษา** ม้งคุดจะเริ่มสุกหากไว้ในสภาพอุณหภูมิห้อง แต่หลังจากที่เปลือกม้งคุดมีสีดำ จะเก็บรักษาไว้ได้นานประมาณ 7 วัน หลังจากนั้นผลม้งคุดจะเริ่มแข็ง ผิวด้านในเปลี่ยนสีจากสีขาวเป็นสีน้ำตาล และเน่าในที่สุด

กล่าวโดยสรุปม้งคุด เป็นผลไม้เขตร้อนที่ได้รับความนิยมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ม้งคุดเจริญเติบโตได้ในดินเกือบทุกชนิด ส่วนดินที่เหมาะสมในการเจริญเติบโต คือ ดิน

เหนียวปนทราย ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์สูง มีคุณสมบัติในการอุ้มน้ำและระบายน้ำได้ดี การจัดการสวนมังคุด ได้แก่ การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การตัดแต่งกิ่ง และการเก็บเกี่ยว โดยปกติเกษตรกรจะใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยวที่แตกต่างกันออกไป เช่น ไม้จ้ำปา ซึ่งทำจากไม้ไผ่หรือทำจากท่อพีวีซีตัดแปลงโดยใช้ท่อพีวีซีหรือ ตะกร้อแบบถุงตาข่าย โดยจะเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตมังคุดในระยะที่ผลมีสีเหลืองอ่อนชมพู และมีสีชมพูกระจายอยู่ทั่วทั้งผล ซึ่งการเก็บเกี่ยวระยะนี้ทำให้มังคุดคุณภาพ และมีราคาสูง

4. การผลิตและการตลาดมังคุด

สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร (2564) กล่าวว่า มังคุดต้นแรกในจังหวัดชุมพร อยู่ที่วัดขันเงิน (พระอารามหลวง) อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีอายุมากกว่า 250 ปี แต่ไม่มีบันทึกว่าใครเป็นผู้นำมาปลูก จังหวัดชุมพรมีพื้นที่ปลูกมังคุด 36,591 ไร่ โดยอำเภอที่ปลูกมังคุดมากที่สุด ได้แก่ อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ จุดเด่นของมังคุดชุมพรคือ มีผลขนาดใหญ่ รสชาติหวานแหลม มีกลิ่นหอมอ่อนๆ เปลือกบาง ผิวมัน หูเปิด ซึ่งการผลิตและตลาดมังคุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

จังหวัดชุมพรมีภูมิประเทศที่มีลักษณะยาวและแคบทางทิศตะวันออก เป็นที่ราบตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ มีที่ราบลุ่มแม่น้ำ และพื้นที่เชิงเขาใกล้แหล่งน้ำ และทิศตะวันตก เป็นที่สูง ประกอบด้วย เทือกเขาภูเก็ท และเทือกเขาตะนาวศรี เป็นแนวกั้นเขตแดนธรรมชาติ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดชุมพร ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้จังหวัดชุมพรมี 2 ฤดูกาล คือฤดูร้อน (มกราคม- เมษายน) และฤดูฝน (พฤษภาคม - ธันวาคม) อุณหภูมิเฉลี่ย 27 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนประมาณ 1,553-2,344 มิลลิเมตร ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปี ร้อยละ 81

การผลิตมังคุดในจังหวัดชุมพร มีความแตกต่างจากการผลิตมังคุดในภาคตะวันออก เนื่องจากความแตกต่างทางด้านสภาพพื้นที่ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และฤดูกาล โดยปกติแล้วการเก็บเกี่ยวผลผลิตของภาคตะวันออกจะอยู่ในช่วงปลายเดือนมีนาคม - มิถุนายน แตกต่างจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตของภาคใต้จะเริ่มต้นช่วงปลายเดือนมิถุนายน - สิงหาคม

4.1 การปลูก

ระยะปลูกนิยมปลูกแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า ระยะปลูก 8 - 10 เมตร เหนือ 16 - 25 ต้นต่อไร่ เกษตรกรมีวิธีคัดเลือกต้นพันธุ์คือ เลือกต้นพันธุ์ที่แข็งแรง มีระบบรากสมบูรณ์ ไม่ขาดงอ ผ่านการเพาะเลี้ยงในเรือนเพาะเลี้ยงในเรือนเพาะชำไม่น้อยกว่า 2 ปี ความสูงไม้ต่ำกว่า 30 เซนติเมตร ขุดหลุมกว้างยาวลึกประมาณ 50x50x50 เซนติเมตร แยกดินบนและล่างออกจากกัน ผสมดินด้านล่างด้วยหญ้าแห้ง ปุ๋ยคอก 5 กิโลกรัม และปุ๋ยหินฟอสเฟต 1 กิโลกรัมต่อหลุม รองก้นหลุมด้วยหญ้าแห้ง หรือทรายหยาบสูงประมาณ 6 นิ้ว ใส่อินบนลงไปก่อน แล้วเติมดินล่างที่ผสมกับวัสดุอื่น ๆ จนเต็มหลุม ตากดินไว้ระยะหนึ่งจนดินยุบตัวคงที่ เติมดินผสมลงไปอีกจนเต็ม พูนดินให้เป็นหลังเต่า แล้วจึงปลูกต้นกล้าลงกลางหลุม ปักไม้หลักค้ำยันให้ลึกถึงก้นหลุม ผูกต้นกล้ากับไม้หลัก ป้องกันการโยกคลอน หาวสตุคคุมดินบริเวณโคนต้น เช่น หญ้าแห้ง ฟางแห้ง กาบกล้วย และรดน้ำตามทันที หลังจากปลูกเพื่อให้มีดินกระชับราก

4.2 การดูแลรักษา

ภาพที่ 2.6 อธิบายการวัดเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม มีหน่วยเป็นเมตร
ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา (2562, น.82)

4.2.1 **ระยะก่อนให้ผลผลิต (อายุ 1-7 ปี)** ไม่จำเป็นต้องมีการแต่งกิ่ง นอกจากตัดกิ่งด้านล่างให้สูงจากพื้นประมาณ 50 เซนติเมตร และตัดกิ่งที่มีการซ้อนทับกันจนแน่นทึบเกินไป

ในระยะนี้มังคุดมีความต้องการน้ำ ประมาณ 3 ลิตรต่อวันต่อพื้นที่ได้ทรงพุ่ม 1 ตารางเมตร (พื้นที่ได้ทรงพุ่ม = $\frac{\square}{4} \times D^2$) ควรมีการใส่ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดินบ้างในปริมาณน้อย เช่น สูตร 15-15-15 21-0-0 20-10-10 โดยแบ่งใส่ 4 ครั้งต่อปี โดยเว้นระยะห่างกันครั้งละ 3 เดือน ควรระมัดระวังศัตรูพืช โรคแมลงที่จะเข้าทำลายใบอ่อน ได้แก่ หนอนชอนใบ หนอนกัดกินใบ และเชื้อราสาเหตุของโรคใบจุด จึงควรตรวจสอบและทำการป้องกันกำจัดโรคแมลงในระยะแตกใบอ่อนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังควรวัชพืชในสวนมังคุด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัชพืชฤดูเดียว เช่น หญ้าจอร์จบ หญ้าตีนนก และวัชพืชข้ามปี ได้แก่ หญ้าคา หญ้าชันอากาศ เหง้าหมู สามารถกำจัดวัชพืชนี้ได้ด้วยการตัดหญ้า

4.2.2 ระยะที่มังคุดให้ผลผลิตแล้ว (อายุ 7 ปี ขึ้นไป) มังคุดเป็นพืชที่มีความต้องการแสงในการเจริญเติบโต ดังนั้นควรมีการตัดกิ่งมังคุดเพื่อลดการบังแสงระหว่างกิ่งในต้นเดียวกัน ทำให้ใบมังคุดได้รับแสงในปริมาณที่เพียงพอ และสามารถสังเคราะห์แสงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังทำให้อากาศบริเวณทรงพุ่มถ่ายเทได้สะดวก และมีการระเหยของน้ำได้ดี ช่วยลดความรุนแรงของอาการเนื้อแก้วยางไหล รวมถึงในส่วนของยอดที่สูงเกินไปควรตัดออกเพื่อให้ง่ายต่อการบำรุงรักษา

4.3 การควบคุมวัชพืช

ควรใช้วิธีกวาดโคน กำจัดวัชพืชทุกๆ 1 - 2 เดือน ด้วยวิธีการตัด หลีกเลียงการใช้สารกำจัดวัชพืช เนื่องจากควรปล่อยให้วัชพืชคลุมดินไว้บ้าง เพราะรากของวัชพืชช่วยยึดหน้าดิน ลดปัญหาการชะล้างธาตุอาหารจากดิน ช่วยรักษาความชื้นในดิน และเพิ่มจุลินทรีย์และสัตว์ที่เป็นประโยชน์ในดิน ส่งผลให้รากมังคุดแตกรากฝอยบริเวณหน้าดินมากขึ้น

4.4 การใส่ปุ๋ย

4.4.1 ระยะบำรุงต้นการเก็บเกี่ยว เพื่อทดแทนธาตุอาหารที่สูญเสียไปในช่วงเลี้ยงผล ควรมีการใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ในอัตราส่วน 1:3 ของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม และปุ๋ยอินทรีย์ ประมาณ 4 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม

4.4.2 ใส่ปุ๋ยเพื่อชักนำการแตกใบอ่อน เมื่อตายอดของมังคุดมีอายุ 9-12 สัปดาห์ และเข้าสู่ช่วงแล้ง ให้พ่นปุ๋ยยูเรีย อัตรา 100-200 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือใช้ไทโอยูเรีย อัตรา 20-40 กรัม ผสมน้ำตาลเด็กซ์โตรส 600 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยไม่ต้องใส่สารจับใบ ฉีดพ่นให้ทั่วทรงพุ่ม เพื่อกระตุ้นตายอดให้แตกเป็นใบอ่อนเร็วขึ้น ภายใน 7 วัน แต่สารไทโอยูเรียมีความเป็นพิษต่อพืช

สูง ทำให้ใบแก่ที่มีอยู่เดิมร่วงไปร้อยละ 2-15 ของใบแก่ที่มีอยู่เดิม ดังนั้นควรใช้กับต้นมังคุดที่มีสภาพสมบูรณ์

4.4.3 ใส่ปุ๋ยเพื่อเร่งพัฒนาการของใบอ่อน โดยการฉีดพ่นปุ๋ยสูตร ประกอบด้วย

- 1) สารอาหารที่มีคาร์โบไฮเดรตเป็นองค์ประกอบหลัก เช่น ครอบไข่แอน โพลีแซค มอลทานิก อัตรา 20 - 30 ซีซี (อาจใช้น้ำตาลกลูโคสหรือเด็กซ์โทรส 600 กรัม)
- 2) กรดฮิวมิก อัตรา 20 ซีซี
- 3) ปุ๋ยเกล็ดสูตร 15-30-15, 20-20-20 หรือ 10-20-30 ที่มีธาตุอาหารรอง และจุลธาตุอัตรา 60 กรัม ผสมกรดฮิวมิก 100 - 200 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร ให้ผสม สารจับใบและสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา พ่นใบให้ทั่วทุก 7 วันติดต่อกัน 1 - 2 ครั้ง

4.5 การให้น้ำ

ในช่วงที่ฤดูฝน มังคุดได้รับน้ำจากธรรมชาติอย่างเต็มที่ ซึ่งบางครั้งอาจจะได้รับน้ำมากเกินไป ซึ่งต้องมีการระบายน้ำ อย่าให้น้ำท่วมขังใต้ทรงพุ่ม แต่ถ้าฝนทิ้งช่วงเกิน 7 วัน ควรให้น้ำ 2-3 ลิตรต่อวันต่อพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม 1 ตารางเมตร

4.6 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ควรตรวจสอบและป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างใกล้ชิด เพื่อรักษาใบอ่อนที่แตกใหม่ให้มีพัฒนาการเป็นใบแก่ที่สมบูรณ์ ถ้าปล่อยให้ศัตรูพืชเข้าทำลายใบอ่อนที่แตกออกมาใหม่เสียหาย จะส่งผลให้ความสมบูรณ์ของต้น มังคุดลดลง โรคแมลงที่สำคัญในระยะแตกใบอ่อน และระยะเจริญเติบโตทางใบ ได้แก่ หนอนชอนใบ หนอนกินใบ และเชื้อราสาเหตุของโรคใบจุด

4.7 การเก็บเกี่ยวมังคุด

สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร (2564) นับหลังจากดอกบานประมาณ 13 สัปดาห์ มังคุดก็จะทยอยเก็บเกี่ยวได้ ให้เก็บเกี่ยวผลที่แก่พอเหมาะ เมื่อผลเริ่มเป็นระยะสายเลือด คือ ผลมังคุดมีสีเหลืองอ่อนอมชมพู มีจุดประสีชมพูกระจายทั่วผล ขางภายในเปลือกอยู่ในระดับปานกลาง หลังจากเก็บเกี่ยว 3-4 วัน จะสามารถบริโภคได้ สังเกตจากสีผล จะเปลี่ยนสีเป็นสีม่วง ซึ่งระดับสีของมังคุดเมื่อเข้าสู่ระยะสุกแก่ แบ่งเป็น 6 วัย

ตารางที่ 2.4 แสดงคุณลักษณะของผลมังคุด ทั้ง 6 วัย

วัยที่	ภาพ	ลักษณะผล	คุณลักษณะของผล
0		สีเขียวทองอ่อน	มีสีเขียวทองอ่อนทั้งผล เนื่องจากผลยังอ่อนเกินไป ไม่ควรเก็บเกี่ยวในระยะนี้
1		ผลมีสายเลือด (เกิดจุด เต็ม หรือ ประสีม่วงแดง)	เหมาะสมในการเก็บเกี่ยวเพื่อส่งออก เนื่องจากอีก 4 วัน หลังการเก็บเกี่ยว จะเหมาะสมในการบริโภค
2		ผลมีสีน้ำตาลแดง ละเอียด	ในระยะนี้ควรเก็บเกี่ยวให้หมด ไม่ควรปล่อยให้มังคุดระยะนี้สุกบนต้นมากเกินไป
3		ผลมีสีน้ำตาลแดง	ระยะนี้สามารถบริโภคได้ แต่มียางสีเหลืองอยู่บ้างเล็กน้อย
4		ผลมีสีม่วงแดง	ระยะนี้สามารถบริโภคได้ เนื่องจากแทบจะไม่มียางสีเหลืองแล้ว แล้วการแยกตัวของเปลือกและเนื้อมังคุดมีมากขึ้น
5		ผลมีสีม่วงเข้มหรือ ม่วงดำ	เป็นระยะที่เหมาะสมในการรับประทานมากที่สุด สามารถเก็บรักษาได้ประมาณ 10 วัน ในอุณหภูมิที่เหมาะสม

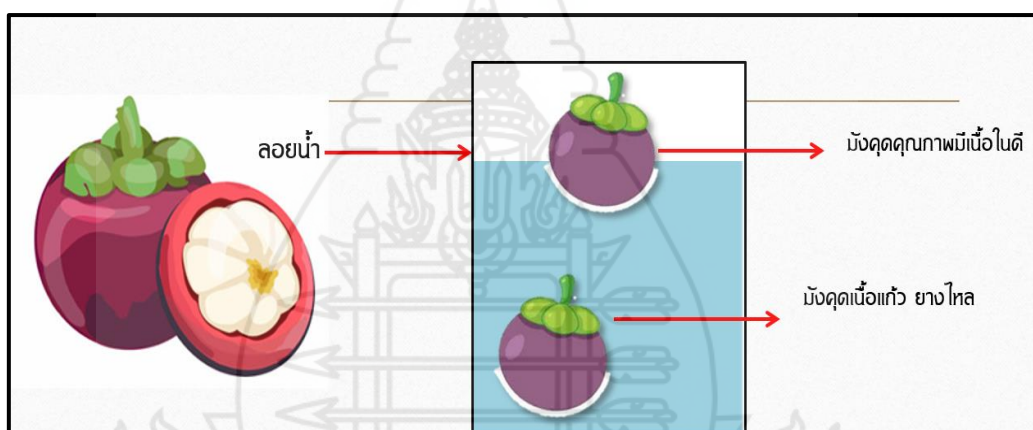
ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร (2564, น.54-56)

4.8 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

4.8.1 การขนย้าย การรวบรวมและขนย้ายผลมังคุดต้องทำอย่าง

ระมัดระวัง เพื่อป้องกันรอยตำหนิ ชิดข่วน และไม่ควรบรรจุผลมังคุดในภาชนะจนแน่นเกินไปเกินไป เพื่อสะดวกในการยกเคลื่อนย้าย และป้องกันผลด้านล่างเสียหายจากน้ำหนักที่กด หรือกระแทก ควรใช้ตะกร้าพลาสติก ถังพลาสติก ข่ามผ้า หรืออื่น ๆ ที่สะอาด เป็นภาชนะในการรวบรวมและขนย้าย

4.8.2 คัดคุณภาพและทำความสะอาดผลก่อนจำหน่าย โดยคัดแยกผลมังคุดตามขนาด ระยะของสีผล และตัดผลที่มีตำหนิภายนอกออก เพื่อแยกขายให้เหมาะสมกับความต้องการของคู่ค้า ส่วนผลที่บอบช้ำจากการตกใต้โคนต้น ถือว่าเป็นผลมังคุดที่ไม่ได้คุณภาพไม่สามารถนำผลมังคุดที่ร่วงใต้โคนต้นจำหน่ายได้ รวมทั้งควรทำความสะอาดผลโดยใช้ผ้าเช็ดหรือหากมียางแข็งสีเหลืองให้แกะออก ส่วนใต้กลีบเลี้ยง มังคุดใช้ไม้เขี่ยหรือเป่าลมเพื่อกำจัดมดดำ เพลี้ยแป้ง และสิ่งสกปรกออก คัดเกรดเบื้องต้นจากสวน และคัดเกรดอีกครั้งหนึ่ง ณ จุดรวบรวมผลผลิต อุปกรณ์คัดขนาดมังคุด ได้แก่ อุปกรณ์คัดขนาดมังคุดเกรดคุณภาพ ได้แก่ ห่วงท่อ PVC ขนาด 2 นิ้ว หนา 5.5 มิลลิเมตร ข้องอสุขกัณฑ์ 90 องศา ขนาด 2 นิ้ว โต้ะคัดมังคุด และรางคัดแยก เกษตรกรบางรายใช้เทคนิคการลอยน้ำในการทดสอบว่ามังคุดมีอาการเนื้อแก้วยางไหลหรือไม่ โดยใช้น้ำสะอาด 20 ลิตร ผสมเกลือแกง น้ำหนัก 55 กรัม มังคุดที่ลอยน้ำคือลูกที่มีคุณภาพดี ส่วนมังคุดที่จมคือมังคุดมีอาการเนื้อแก้วยางไหล

ภาพที่ 2.7 การคัดคุณภาพด้วยวิธีลอยน้ำ

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ (2563, น.36)

นอกจากนี้ในสำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร (2563) มีการคัดคุณภาพมังคุดของเครือข่ายกลุ่มมังคุดจังหวัดจังหวัดชุมพร เป็น 5 เกรด ได้แก่

เบอร์ 1 มังใหญ่ น้ำหนักมากกว่า 85 กรัม ผิวมันลายไม่เกินร้อยละ 30 ของผล หู 3 หูขึ้นไป

เบอร์ 2 มังเล็ก น้ำหนัก 56- 84 กรัม ผิวมันลายไม่เกินร้อยละ 30 ของผล หู 3 หูขึ้นไป

เบอร์ 3 มังลาย น้ำหนักน้อยกว่า 56 กรัม ผิวมัน ลายไม่เกินร้อยละ 30

เบอร์ 4 ดอก น้ำหนัก 30-55 กรัม ผิวมัน ลายไม่เกินร้อยละ 50

เบอร์ 5 ต่ำ ผิวสีดำ

 มาตรฐานการประมูลมังคุด จังหวัดชุมพร				
1	2	3	4	5
				
มันใหญ่	มันเล็ก	มันสาย	ดอก	ดำ
น้ำหนัก \geq 85 กรัม	น้ำหนัก 56 - 84 กรัม	น้ำหนัก \geq 56 กรัม	น้ำหนัก 30 - 55 กรัม	-
ผิวมัน ลายไม่เกิน30%	ผิวมัน ลายไม่เกิน30%	ผิวมัน ลายไม่เกิน50%	ผิวมัน ลายไม่เกิน50%	ผิวสีดำ
หู 3 หูขึ้นไป	หูเขียว 4 หู	-	-	-
สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร กรมส่งเสริมการเกษตร				

ภาพที่ 2.8 การคัดเกรดมังคุด

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร(2564, น.59)

4.9 การตลาดมังคุดในประเทศไทย

นิวัฒน์ พันธุ์ (2533) แบ่งตลาดมังคุดของประเทศไทยเป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.9.1 ตลาดภายในประเทศ ความต้องการบริโภคมังคุดสดในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และกรมการค้าภายใน รายงานว่า ปี 2563 มีความต้องการบริโภคมังคุดสดในประเทศ มีจำนวน 111,000 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 105,270 ตัน ในปี 2562 (ร้อยละ 5.44) เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และการส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศของภาครัฐ ส่วนราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ และราคาส่งออกอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปี 2562 เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดสอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ราคาขึ้นอยู่กับคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรด้วย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

4.9.2 ตลาดต่างประเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร (2563) รายงานว่า ประเทศไทยเป็น

ผู้ส่งออกผลไม้อันดับที่ 6 ของโลก โดยผลไม้ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือผลไม้เขตร้อน เช่น ลำไย ทูเรียน และมังคุด ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกมังคุดรายใหญ่ของโลก ผลิตภัณฑ์มังคุดที่ประเทศไทยส่งออก คือ มังคุดสด และมังคุดแช่แข็ง ประเทศที่เป็นตลาดสำคัญคือ จีน เวียดนาม และเกาหลีใต้ ซึ่งในปี 2558 - 2562 มีแนวโน้มการส่งออกมังคุดสด และมังคุดแช่แข็งมากขึ้น จาก 178,689 ตัน คิดเป็นมูลค่า 4,349.76 ล้านบาท ในปี 2558 เป็น 409,255 ตัน คิดเป็นมูลค่า 16,727.14 ล้านบาทในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.14 และร้อยละ 37.99 ต่อปี ตามลำดับ แต่ในปี 2563 มีการชะลอตัวของเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นตลาดหลัก ได้แก่ จีน เวียดนาม เกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกา และสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงมีการปิดด่านการค้า หรือ Lockdown ทำให้หลายประเทศจำเป็นต้องชะลอการสั่งซื้อ ปี 2563 ปริมาณการส่งออกมังคุดสด 5,465 ตัน มูลค่า 255.38 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 ในช่วงเดียวกัน ที่มีปริมาณ 52,350 ตัน มูลค่า 1,939.17 ล้านบาท หรือลดลง 86.83 ส่วนมังคุดแช่แข็ง ในปี 2563 ปริมาณการส่งออก 244 ตัน มูลค่า 23.94 ล้านบาท ลดลง จากปี 2562 แม้ปริมาณการส่งออกมังคุดแช่แข็งจะมีปริมาณลดลงในช่วง 5 ปีนี้ (ปี 2558 - 2562) ร้อยละ 11.19 แต่มูลค่าการส่งออกสมิแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยเกษตรกรมีการรวมกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด เพื่อการพัฒนาผลิตให้มีคุณภาพ และสามารถขยายตลาดส่งออกได้มากขึ้น ซึ่งความต้องการมังคุดของประเทศคู่ค้า ยังคงมีแนวโน้มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย คือ อินโดนีเซีย และเวียดนาม โดยเวียดนามนำเข้ามังคุดจากไทยเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นนายหน้าส่งออกไปยังประเทศที่ 3 คือ จีน โดยใช้สิทธิการค้าชายแดนในการส่งออกมังคุด ส่วนใหญ่นำเข้ามาในจีนจากจุดผ่อนปรนทางการค้าชายแดนจีน-เวียดนาม ประกอบกับเวียดนามส่งเสริมให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกมังคุดเพิ่มขึ้น และให้สวนผลไม้ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และ การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management: IPM) ที่จีนกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตามมังคุดของไทยยังเป็นสินค้าที่นิยมของผู้บริโภคชาวจีน เนื่องจากผลไม้ไทยมีรสชาติดี คุณภาพสูง ดังนั้นเกษตรกรจะต้องมีการปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP และ IPM ตามที่จีนกำหนด รวมทั้งการเร่งจัดทำระบบตรวจสอบสินค้าย้อนกลับเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภค

ตารางที่ 2.5 แสดงการจัดการสวนมังคุดในระยะต่างๆ

ก.ย.-ต.ค.	พ.ย.-ธ.ค.	ม.ค.-ก.พ.	มี.ค.- เม.ย.	พ.ค.-มิ.ย	ก.ค.-ส.ค.
พักตัวหลังเก็บ เกี่ยว	แตกใบอ่อน เติบโตทางใบ	ก่อนออกดอก	ออกดอก	ผลอ่อน-ผล แก่	เก็บเกี่ยว
1. การตัดแต่งกิ่ง และการทำความสะอาด สะอาดแปลง	1. การตัดแต่ง กิ่ง	1. การเตรียม ความพร้อม สำหรับการออก ดอก	1. การ แต่งดอก	1. การ ควบคุม	การเก็บเกี่ยว ทำความสะอาด
2. การจัดการดิน การปรับปรุงดิน	2. การใส่ปุ๋ย และการให้น้ำ เพื่อกระตุ้นการ	2. การชักนำให้ ออกดอก	2. การ ให้น้ำ	ปริมาณผล 2. การรดน้ำ และใส่ปุ๋ย	สะอาด ผลผลิต และ การคัดเกรด
3. การใส่ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์	แตกใบอ่อน	ออกดอก	3. การ จัดการ	3. การดูแล ผลแก่	
4. การจัดการ ศัตรูพืช	3. การจัดการ ศัตรูพืช	3. การจัดการ ศัตรูพืช	ศัตรูพืช	4. การ จัดการ ศัตรูพืช	

ที่มา: กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2564, น.17)

เสาวนีย์ รอดหยุด (2559) ได้วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของการส่งออกมังคุดไทยไปตลาดจีน วิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ของการส่งออกมังคุดไทยไปตลาดจีน และทำการศึกษารายแบ่งการตลาด (Market Share: MS) ของมังคุดไทย โดยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งในการส่งออกมังคุดที่สำคัญของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) ในปี 2549-2557 อ้างอิงจากข้อมูลทางสถิติจากฐานข้อมูลการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติ (UN Comtrade Data Base) ตามพิกัดอัตราศุลกากรระบบ Harmonized Code ผลการศึกษาวินิจฉัยดัชนีความได้เปรียบที่ปรากฏ (RCA) ของการส่งออกมังคุดประเทศไทย และประเทศอินโดนีเซียในตลาดจีน พบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในทุกช่วงเวลา ส่วนประเทศอินโดนีเซีย มีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) มากกว่า 1 แต่ในบางเวลา

เท่านั้น ซึ่งแสดงว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการส่งออกมากกว่าคู่แข่งอย่างประเทศอินโดนีเซียมีความสามารถในการแข่งขันในการส่งออกมังคุดไปจำหน่ายในประเทศจีนบางปีเท่านั้น และจากการวิเคราะห์ส่วนแบ่งทางการตลาด (MS) ของการส่งออกมังคุด พบว่า ประเทศไทยมีความสามารถในการครองตลาดมากกว่าประเทศอินโดนีเซีย และมีแนวโน้มของส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่เดียวกันส่วนแบ่งการตลาดของประเทศอินโดนีเซียมีแนวโน้มลดลง

จากข้อมูลข้างต้น พบว่าตลาดมังคุดประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ตลาดมังคุดภายในประเทศ และการตลาดมังคุดภายนอกประเทศ ซึ่งความต้องการบริโภคมังคุดมีแนวโน้มสูงขึ้นทั้งในประเทศและนอกประเทศ ซึ่งประเทศไทยส่งออกมังคุดมากที่สุดไปยังประเทศ จีน เวียดนาม เกาหลีใต้ และประเทศสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ ซึ่งมีประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือ ประเทศอินโดนีเซีย และเวียดนาม แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังคงเป็นประเทศที่ส่งออกมังคุดเป็นอันดับที่ 1 ของโลก

4.10 การตลาดมังคุดในจังหวัดชุมพร

สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร (2564) กล่าวว่า จังหวัดชุมพร เป็นแหล่งผลิตมังคุดที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมในการปลูกมังคุด มีพื้นที่ปลูกมังคุด ทั้งหมด 36,591 ไร่ โดยเฉพาะอำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ ซึ่งการผลิตมังคุดมีความแตกต่างจากการผลิตมังคุดในภาคตะวันออก เนื่องจากความแตกต่างของสภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศ ทำให้ผลผลิตมังคุดในภาคตะวันออกเก็บเกี่ยวได้ก่อนผลผลิตมังคุดในภาคใต้ การตลาดของมังคุดในจังหวัดชุมพร ดังนี้

4.10.1 ตลาดประมูล โดยมีผู้ประกอบการเข้าร่วมประมูล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการผลไม้ส่งออกต่างประเทศ และในประเทศ เช่น กุ่ยฮวย, แซมซัน, XY, KAF, ICK เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการที่ส่งออกมังคุดไปยังต่างประเทศ มักจะนิยมประมูลมังคุด เกรด 1 (มันใหญ่) เกรด 2 (มันเล็ก) และเกรด 3 (มันลาย) เพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ เนื่องจากต้องใช้เวลาในการขนส่ง ประเทศที่ส่งออกมากที่สุดคือ ประเทศจีน ได้หวัน เกาหลี เป็นต้น ส่วนตลาดในประเทศนิยมประมูลมังคุดดำ เนื่องจากราคาไม่แพง และสามารถบริโภคได้ทันที ซึ่งการประมูลนั้นผู้ประกอบการจะต้องยื่นซองเสนอราคาประมูลในแต่ละเกรดกับกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด ก่อนเวลา 18.30 น. ในวันที่กลุ่มเปิดการประมูล กลุ่มจะรวบรวมซองและเปิดซองประมูลในเวลา 18.30 น. เมื่อเปิดซองแล้วหากผู้ประกอบการที่ให้ราคาประมูลสูงที่สุดในแต่ละเกรดก็จะเป็นผู้ชนะการ

ประมูลได้รับผลผลิตมังคุดในเกรดนั้นไป แต่ถ้าหากเสนอราคาเท่ากันให้ตัดสินจากเวลาที่ผู้ประกอบการยื่นซองประมูล

4.10.2 การจำหน่ายผลผลิตที่สวน โดยจะมีพ่อค้าท้องถิ่นใช้รถกระบะ มารับซื้อในสวนของเกษตรกรโดยตรง

4.10.3 การจำหน่ายแบบเหมาสวน ซึ่งจะมีพ่อค้าคนกลางเข้าไปยังสวนของเกษตรกร แล้วประเมินผลผลิตที่ได้ และเสนอราคาที่รับซื้อ โดยพ่อค้าคนกลางจะเป็นรับผิดชอบค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตในสวนด้วยตนเอง

4.10.4 การนำมังคุดมาจำหน่ายที่จุดรับซื้อของพ่อค้าท้องถิ่น ซึ่งอาจจะเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการส่งออกผลไม้ และพ่อค้าท้องถิ่น ซึ่งหลังจากรับซื้อแล้วจะนำมังคุดมาคัดคุณภาพ และเกรดตามที่ผู้ประกอบการส่งออกต้องการ โดยแยกบรรจุใส่ตะกร้า หีบห่อเพื่อจัดส่งพ่อค้าคนกลางหรือผู้ประกอบการส่งออกผลไม้ต่อไป

4.10.5 การจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางที่ช่วยในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และเป็นช่องทางการสื่อสารกับผู้บริโภคโดยตรง สามารถทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วเกิดจากการเข้ามาของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ซึ่งเป็นการดำเนินการจำหน่ายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อช่วยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการารซื้อ การขาย การจัดส่ง การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ (ธนิดา อัสวโยธิน, 2561)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดที่มีการผลิตมังคุดคุณภาพเพื่อการส่งออก เกษตรกรมีการดูแลการจัดการสวนโดยการใส่ปุ๋ย การให้น้ำ และตัดแต่งกิ่งมังคุด ตลอดจนการจัดการศัตรูพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตมังคุดที่มีคุณภาพ โดยการจำหน่ายผลผลิตมังคุดในจังหวัดชุมพรนั้น เกษตรกรสามารถจำหน่ายได้หลายช่องทาง เช่น การจำหน่ายกับจุดรับซื้อทั่วไปหรือส่งจำหน่ายผ่านกลุ่มรวบรวมมังคุดเข้าสู่ระบบการประมูล และการจำหน่ายมังคุดออนไลน์

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 สภาพทั่วไป สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด

5.1.1 สภาพทั่วไป

1) เพศ

วรรษมาศ แสงประทุม (2560) ศึกษาการส่งการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาประชากรกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ทั้งหมด ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 76 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

ชานน ถนอมวงษ์ (2556) ศึกษาการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง จากประชากรเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรจังหวัดระยองของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 193 ครัวเรือน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 92.7

นิตยา ส่อไทยสงค์ (2551) ศึกษาการยอมรับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกรตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการและไม่เข้าร่วม โครงการปฏิบัติตามเกษตรที่ดีเหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุด 126 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.80

กมลนันท์ กระจาย (2557) ศึกษาการรับรู้และการปรับตัวของสมาชิกผู้ปลูกมังคุดสหกรณ์การเกษตรท่าใหม่ จำกัด ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยข้อมูลพื้นฐานของผู้ปลูกมังคุดจำนวน 110 ราย ประกอบด้วย อำเภอท่าใหม่ และอำเภอนายายอามอย่างละ 55 ราย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย จำนวน 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.55

1) อายุ

ชานน ถนอมวงษ์ (2556) ศึกษาการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง จากประชากรเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรจังหวัดระยองของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 193 ครัวเรือน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

วรรษมาส แสงประทุม (2560) ศึกษาการส่งการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาประชากรกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ทั้งหมด ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 76 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 42 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

นิตยา ฮ่อไทยสงค์ (2551) ศึกษาการยอมรับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกรตำบลสองพี่น้อง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรที่ดีเหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุด 126 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.60

กมลนันท์ กระจาย (2557) ศึกษาการรับรู้และการปรับตัวของสมาชิกผู้ปลูกมังคุดสหกรณ์การเกษตรทำใหม่ จำกัด ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยข้อมูลพื้นฐานของผู้ปลูกมังคุดจำนวน 110 ราย ประกอบด้วย อำเภอบางใหญ่ และอำเภอนายายอามอย่างละ 55 ราย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.91

2) ระดับการศึกษา

ชานน ถนอมวงษ์ (2556) ศึกษาการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง จากประชากรเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรจังหวัดระยองกลุ่มตัวอย่างจำนวน 193 คน ครัวเรือน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

วรรษมาส แสงประทุม (2560) ศึกษาการส่งการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาประชากรกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ทั้งหมด ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 76 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาดำรงปริญญาตรี

นิตยา ฮ่อไทยสงค์ (2551) ศึกษาการยอมรับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกรตำบลสองพี่น้อง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรที่ดีเหมาะสม

สำหรับการผลิตมังคุด 126 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 50.84

กมลนันท์ กระจาย (2557) ศึกษาการรับรู้และการปรับตัวของสมาชิกผู้ปลูกมังคุดสหกรณ์การเกษตรทำใหม่ จำกัด ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยข้อมูลพื้นฐานของผู้ปลูกมังคุดจำนวน 110 ราย ประกอบด้วย อำเภอทำใหม่ และอำเภอนายายอามอย่างละ 55 ราย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.6

5.1.2 สภาพสังคม

1) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ประดม มุสิกรักษ์ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกรส่วนมากมีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง

สวรรณยา ธรรมอภิพล และนิเวศ สิริทิภักดี (2560) ศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรสวนมังคุดจังหวัดระนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านบกราย ตำบลน้ำจืด อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง พบว่าเกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกเป็นของตนเอง

2) สิทธิการถือครองที่ดิน

ภักศจี คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกรอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 75.2 มีสิทธิการถือครองที่ดินประเภทโฉนด รองลงมา ร้อยละ 16.5 มีสิทธิการถือครองที่ดินประเภท สปก.4-01

3) การเป็นสมาชิกกลุ่ม

ภักศจี คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกรอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายมังคุดคุณภาพเพื่อการส่งออก รองลงมา ร้อยละ 60.0 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร

ชานน ถนนวงษ์ (2556) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 95.3 เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรส่วนมาก เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ยุพา ยอดพิจิตร (2546) ศึกษาการยอมรับและแพร่กระจายเครื่องมือเกี่ยวกับมังคุด :กรณีศึกษาดำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกชมรมไม่ผลผลิตสดสารพิษ

อภิชาติ ศศิพันธ์ (2546) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

5.1.3 สภาพเศรษฐกิจ

1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ประถม มุสิกิร์กษ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.39 คน

2) จำนวนแรงงานในครัวเรือน

กนกพร ทองรอด และคณะ (2563) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิตมังคุดมี 2 คน

ประถม มุสิกิร์กษ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.09 คน

มานพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการผลิตมังคุด เฉลี่ย 2.32 คน

ศรีสุดา พรหมพิมพ์ (2555) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมังคุดตามระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลอ่างศิระ อำเภอชะอำ จังหวัดจันทบุรี พบว่า มีแรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.15 คน

ยุพา ยอดพิจิตร (2546) ศึกษาการยอมรับและแพร่กระจายเครื่องมือเกี่ยวกับมังคุด :กรณีศึกษาดำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คนต่อครอบครัว

1) ลักษณะการจ้างงาน

มานพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิต มังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 14.49 แรง

ศรีสุดา พรหมพิมพ์ (2555) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมังคุดตาม ระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมี การจ้างงานแรงงานรับจ้างเฉลี่ย 2.26 คน

อภิชาติ ศศิสนธิ์ (2546) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยี การผลิตมังคุดของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรมีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 1.69 คน

2) ประสิทธิภาพการปลูกมังคุด

กนกพร ทองรอด พิชัย ทองดีเลิศ และพัชรราวดี ศรีบุญเรือง (2563) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริม การเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพใน การปลูกมังคุดเฉลี่ย 27.75 ปี

นฤพนธ์ สุโพธิวรรณ, จินดา ขลิบทอง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2562) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด ในตำบลพลั่ว อำเภอสทิงพระ จังหวัดจันทบุรี พบว่าเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการผลิต มังคุดเฉลี่ย 24.27 ปี

พิณประภา บุษราคัม (2549) ศึกษาการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม สำหรับการ ผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมี ประสิทธิภาพการผลิตมังคุดเฉลี่ย 21.45 ปี

มานพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุด คุณภาพของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีประสพการณ์การผลิตมังคุด เฉลี่ย 15.06 ปี

อภิชาติ ศศิสนธิ์ (2546) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยี การผลิตมังคุดของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรมีประสพการณ์ในการปลูกมังคุดเฉลี่ย 17.29 ปี

ยุพา ยอดพิจิตร (2546) ศึกษาการยอมรับและแพร่กระจายเครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด :กรณีศึกษาตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดเฉลี่ย 28.63 ปี

3) พื้นที่ปลูกมังคุด

นฤพนธ์ สุโพธิวรรณ จินดา ขลิบทอง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2562) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด ในตำบลพลั่ว อำเภอลำเลียง จังหวัดจันทบุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง พื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 7.60 ไร่ต่อคน

ประถม มุสิกรักษ์ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 11.40 ไร่

มานพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมังคุด 9.07 ไร่

4) ปริมาณผลผลิตที่ได้

ประถม มุสิกรักษ์ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตมังคุดได้เฉลี่ย 889.79 กิโลกรัม

มานพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตมังคุดในปีการผลิต 2555/56 โดยเฉลี่ย 644.38 กิโลกรัมต่อไร่

5) รายได้จากสวนมังคุด

วรธมาศ แสงประทุม (2560) ศึกษาการส่งการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบลวังโดน อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาประชากรกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ทั้งหมด ตำบลวังโดน อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 21,127.14 บาท

กนกพร ทองรอด พิษัย ทองดีเลิศ และพัชรราวดี ศรีบุญเรือง (2563) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริม

การเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายมังคุด คือ 41,666.67 บาทต่อไร่ต่อปี

มานพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายมังคุดเฉลี่ย 11,093.55 บาทต่อไร่

6) รายจ่ายจากสวนมังคุด

พิณประภา บุษราคม (2549) ศึกษาการใช้เกษตรกรดีที่เหมาะสม สำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีพบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการผลิตมังคุดเฉลี่ย 5,198.65 บาทต่อไร่

นิตยา ส่อไทยสงค์(2551) ศึกษาการยอมรับการใช้เกษตรกรดีที่เหมาะสม สำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกร ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการผลิตมังคุดเฉลี่ย 5,396.98 บาทต่อไร่

ชานน ธนอมวงศ์ (2556) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 38.3 มีค่าใช้จ่ายในการผลิตมังคุดอยู่ระหว่าง 3,000 – 4,500 บาทต่อไร่ เฉลี่ย 4,060.88 บาทต่อไร่

มานพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการผลิตมังคุดเฉลี่ย 3,691.71 บาทต่อไร่

ศรีสุดา พรหมพิมพ์ (2555) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต มังคุดตามระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตมังคุดเฉลี่ย 2,967.27 บาทต่อไร่

5.2 สภาพการผลิตมังคุดและสภาพการตลาดมังคุด

5.2.1 ปริมาณการผลิตมังคุด

กนกพร ทองรอด พิชัย ทองดีเลิศ และพัชราวดี ศรีบุญเรือง (2563) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2558-2561 คือ 1,223.09 กิโลกรัมต่อไร่

5.2.2 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ศรินณา ชูธรรมรัช และคณะ (2553) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดตามระบบ GAP ของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดพัทลุง สงขลา และสตูล ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดตามระบบ GAP น้อย ร้อยละ 52.7 และยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดตามระบบ GAP ในปานกลาง ร้อยละ 46.7

5.2.3 ลักษณะการปลูกมังคุด

นฤพนธ์ สุโพธิวรรณ จินดา ขลิบทอง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2562) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด ในตำบลพลี อำเภอลำดวน จังหวัดจันทบุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีองค์ความรู้ด้านการผลิตมังคุดคุณภาพในระดับดีมาก เกษตรกรมีการผลิตต้นพันธุ์เอง ร้อยละ 96.2 และก่อนปลูกเกษตรกรมีการรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี ร้อยละ 86.8 มีการตัดแต่งทรงพุ่ม ร้อยละ 90.6 ฉีดพ่นปุ๋ยยูเรีย สูตร 46-0-0 และสารสกัดสาหร่าย ร้อยละ 99.1 และใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 84 และมีการจัดการน้ำเพื่อให้ได้ผลผลิตมังคุดที่มีคุณภาพ

กนกพร ทองรอด, พิชัย ทองดีเลิศ และพัชรชาติ ศรีบุญเรือง (2563) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอลำดวน จังหวัดชุมพร พบว่า ปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2558-2561 คือ 1,223.09 กิโลกรัมต่อไร่ รายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายมังคุด คือ 41,666.67 บาทต่อไร่ต่อปี

Marianne Reynelda Mamondol (2020) ศึกษาการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการตลาดของสินค้ามังคุดใน Central Sulawesi ประเทศอินโดนีเซีย จากการศึกษากลุ่มเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างผู้ปลูกมังคุดจำนวน 60 คน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดมีต้นทุนการผลิต 87.496 ล้านบาท เกษตรกรได้ค่าตอบแทน ร้อยละ 19.8 และสามารถคืนทุนได้ในระยะเวลา 10.95 ปี หลังจากมังคุดได้รับผลผลิต โดยเกษตรกรมีต้นทุนอื่นๆ ได้แก่ ค่าปัจจัยการผลิต และค่าขนส่ง

5.2.4 ช่องทางการจำหน่าย

นฤพนธ์ สุโพธิวรรณ, จินดา ขลิบทอง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2562) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด ในตำบลพลี อำเภอลำดวน จังหวัดจันทบุรี พบว่าส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตมังคุดให้แก่ผู้ส่งออกที่จตุรัสชื่อ (ตั้ง)

ภักศจี คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกรอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่าเกษตรกรทั้งหมดนำผลผลิตไปรวบรวมที่กลุ่ม และใช้วิธีการประมูลราคาในการจำหน่าย

5.2.5 ความพึงพอใจ

จิตติญา วิสุทธีรัตน์ (2554) สรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังนี้ ความพึงพอใจ หมายถึง การเกิดทัศนคติทางบวก โดยมีพื้นฐานที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และหลักเกณฑ์ที่ใช้แต่ละบุคคล

ภาคินี จุ้ยสำราญ (2563) สรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังนี้ ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นความรู้สึกทางบวกเกิดขึ้นขณะที่ดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้มีหลายปัจจัยที่มาเกี่ยวข้องโดยความรู้สึกนั้นจะขึ้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล

กเน คุณะสกุล (2559) สรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังนี้ ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของมนุษย์ที่แสดงออกเพื่อตอบสนองความต้องการผ่านการกระทำ คำพูด และความรู้สึก

5.2.6 ตลาดออนไลน์

ธนิดา อัสวโยธิน (2560) ศึกษาการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้สูงกว่า 20,000 บาทขึ้นไป มีการเข้าถึงการตลาดออนไลน์ ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ การตลาดเชิงเนื้อหา การตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการตลาดผ่านเครื่องมือค้นหา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ซึ่งการตลาดออนไลน์ ด้านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ด้านเว็บไซต์ ด้านการตลาดเชิงเนื้อหา ด้านการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และด้านการตลาดผ่านเครื่องมือค้นหา มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค

บวรลักษณ์ เสนาะคำ (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร พบว่า จากกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร ที่เคยซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 385 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยข้อคำถาม ส่วนประสมทาง

การตลาด ความไว้วางใจ ลักษณะของธุรกิจสื่อสังคมออนไลน์และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์มีค่าความเชื่อมั่น 0.958, 0.870, 0.945 และ 0.936 ตามลำดับ โดยนักศึกษาที่มีเพศหญิงและเพศชายมีการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกัน แต่ นักศึกษาที่มีชั้นปี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน และพบว่า ส่วนประสมทางการตลาด ความไว้วางใจ ลักษณะของธุรกิจสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

5.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตมังคุดของเกษตรกร

วรรษมาศ แสงประทุม (2560) ศึกษาการส่งการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาประชากรกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ทั้งหมด ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรบางรายมีความคิด และทัศนคติบางเรื่องไม่ตรงกัน และไม่คุ้นเคยกับการทำงานเป็นทีม

กนกพร ทองรอด, พิชัย ทองดีเลิศ และพัชราวดี ศรีบุญเรือง (2563) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดแตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ย รายได้จากจำหน่ายมังคุด และการเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่แตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทาง

ศรินณา ชูธรรมรัช และคณะ (2553) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดตามระบบ GAP ของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดมีปัญหาด้านขาดองค์ความรู้ในการจัดการสวนมังคุด ส่งผลต่อคุณภาพมังคุดไม่ดีเท่าที่ควร เช่น มังคุดผลแตก อากาญเนื้อแก้ว และยางไหล และปัญหาในการผลิตมังคุด ได้แก่ ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ราคาผลผลิตต่ำ สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ทำให้มีผลต่อการออกดอกและติดผลของมังคุด นอกจากนี้การรวมกลุ่มของเกษตรกรยังมีน้อย ทำให้ขาดการประสานงานและการต่อช่องทาง การตลาด

นฤพนธ์ สุโพธิวรรณ จินดา ขลิบทอง และเฉลิมศักดิ์ คุ้มศิริ (2562) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด ในตำบลพลี อำเภอสทิงพระ จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตมังคุดคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ต้นทุนการผลิตสูง การจ้างแรงงานมีราคาสูง เจ้าหน้าที่เกษตรกรให้คำแนะนำไม่ชัดเจน ขาดการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนไม่เพียงพอและไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร

กล่าวโดยสรุปจากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องการส่งเสริมการตลาดมังคุดของ เกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ได้ทบทวนในหัวข้อเรื่อง จำนวน 5 ประเด็น ดังนี้ บริบท พื้นที่อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร สภาพการผลิต มังคุด การผลิตและการตลาดมังคุด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ตามระเบียบวิธีการวิจัย โดยการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 จำนวนทั้งสิ้น 2,177 คน (สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณ Tara Yamane (เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ 2557: น.5-38-5-39) โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{2,177}{1 + (2,177(0.05)^2)}$$

$$= 337.91$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (n)} = 338 \text{ คน}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 15.53 ของประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด

คำนวณหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละตำบลตามสัดส่วน โดยใช้สูตร Nagtalon (1983) อ้างถึงใน นำชัย ทนุผล (2538, น.150) ดังสูตร

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

n_i = จำนวนตัวอย่างในแต่ละตำบลที่ศึกษา

n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษามีค่าเท่ากับ 338 ราย

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละตำบลที่ศึกษา

N = จำนวนประชากรทั้งหมด 2,177 รายในอำเภอนาน้อย

การคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละตำบล ต่าง ๆ โดยยกตัวอย่างการคำนวณเฉพาะในตำบลพะโต๊ะ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า ตำบลพะโต๊ะ} &= \frac{338 \times 1,048}{2,177} \\ &= 162.71 \\ &= 163 \text{ ราย} \end{aligned}$$

สำหรับตำบลที่เหลือจะใช้แนวทางการคำนวณดังกล่าวข้างต้นเพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามตำบลที่ศึกษา ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ที่	พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ตำบลพะโต๊ะ	1,048	163
2	ตำบลปากทรง	709	110
3	ตำบลพระรักษ์	214	33
4	ตำบลปึงหวาน	206	32
รวม		2,177	338

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มตัวอย่างกำหนดตามสัดส่วนเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ ถั่วเหลืองที่ปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของแต่ละตำบล และสุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองของแต่ละตำบลแบบจับสลาก ใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วน

ในแต่ละตำบล วิธีการสุ่ม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายแล้วเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ตัวอย่างครบตามจำนวนของแต่ละตำบล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด (Close-ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ผู้วิจัยได้กำหนด (1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และ (2) วิธีการสร้างเครื่องมือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอยะไข่ จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย (1) สภาพทั่วไป ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา (2) สภาพทางสังคม ดังนี้ ลักษณะการถือครองที่ดิน สิทธิการถือครองที่ดิน การเป็นสมาชิกกลุ่ม (3) สภาพทางเศรษฐกิจ ดังนี้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครอบครัว ลักษณะการจ้างงาน ประสบการณ์การปลูกมังคุด พื้นที่ปลูกมังคุด ปริมาณผลผลิตที่ได้ รายได้ภาคการเกษตร รายได้จากสวนมังคุด และรายได้นอกเหนือภาคการเกษตร โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิดเพื่อให้เลือกตอบหรือให้เติมข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร ได้แก่ (1) สภาพการผลิตมังคุด ได้แก่ การได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ลักษณะการปลูกมังคุด การเตรียมดินพันธุ์ ระยะปลูก การเตรียมหลุมปลูก การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การจัดการโรคแมลง และศัตรูพืช การจัดการวัชพืช ระยะที่เก็บเกี่ยว อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว การตัดแต่งกิ่งหลังฤดูเก็บเกี่ยว (2) การคัดคุณภาพ หรือการคัดเกรดก่อนการจำหน่ายผลผลิต ช่องทางการจำหน่ายผลผลิตมังคุด เหตุผลในการเลือกช่องทางการจำหน่าย การบรรจุหีบห่อก่อนจำหน่ายผลผลิต วิธีการขนส่ง การครอบครองพาหนะในการขนส่ง การกำหนดราคาซื้อขายมังคุด ลักษณะการได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุด ความพึงพอใจกับรายได้จากการทำสวนมังคุด

ตอนที่ 3 วิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน ประกอบด้วย

(1) ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการผลิต ด้านการตลาด เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยให้ระบุถึงปัญหา และข้อเสนอแนะลงในช่องว่างที่กำหนดให้คำถามมีลักษณะเป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความต้องการความรู้ซึ่งผู้ตอบเลือกตอบตามมาตราลิเคอร์ต (Likert type scale) ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดน้ำหนักการประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง ระดับความต้องการน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับความต้องการน้อย
- 3 หมายถึง ระดับความต้องการปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับความต้องการมาก
- 5 หมายถึง ระดับความต้องการมากที่สุด

(2) วิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร คำถามมีลักษณะเป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความรู้ที่ได้รับจากแหล่งความรู้ซึ่งผู้ตอบเลือกตอบตามมาตราลิเคอร์ต (Likert type scale) ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดน้ำหนักการประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง ระดับความรู้ที่ได้รับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับความรู้ที่ได้รับน้อย
- 3 หมายถึง ระดับความรู้ที่ได้รับปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับความรู้ที่ได้รับมาก
- 5 หมายถึง ระดับความรู้ที่ได้รับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร โดยคำถามแบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย (1) ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการผลิต ด้านการตลาด คำถามมีลักษณะ เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการปฏิบัติซึ่งผู้ตอบเลือกตอบตามมาตราลิเคอร์ต (Likert type scale) ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดน้ำหนักการประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับปัญหาน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน
ระดับปัญหาน้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับปัญหาปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับปัญหามาก	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับปัญหามากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

(2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการผลิต ด้านการตลาด คำถามมีลักษณะเป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความเห็นของ

ข้อเสนอซึ่งผู้ตอบเลือกตอบตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert type scale) ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดค่าน้ำหนักการประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง ระดับความเห็นน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับความเห็นน้อย
- 3 หมายถึง ระดับความเห็นปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับความเห็นมาก
- 5 หมายถึง ระดับความเห็นมากที่สุด

การทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1.2 กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อความ ให้สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย

2.1.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง

2.1.4 นำเครื่องมือที่จัดทำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้ และประสบการณ์ทางด้านที่ทำกรวิจัย เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้ความคิดเห็นด้านความถูกต้องในเนื้อหา (content validity) ได้แก่ ความครอบคลุมด้านเนื้อหาและความถูกต้องตามสำนวนภาษา จากนั้นนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ ความเห็น และข้อเสนอแนะไว้

2.1.5 นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเที่ยง (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.05 ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร เท่ากับ 0.950 และตอนที่ 4 การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร เท่ากับ 0.915 ซึ่งพบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ดังนั้นแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงผ่านเกณฑ์การยอมรับได้ ตามที่ Jump, N. (1978, อ้างถึงในมานิต ลาเกลี้ยง 2558, น.37) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับสำหรับ

งานวิจัยเชิงสำรวจไว้ว่า ค่า Cronbach มากกว่าและเท่ากับ 0.7 ซึ่งค่าที่ได้มีความน่าเชื่อถือได้ จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 จำนวน 187 คน ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2564 – เดือนมีนาคม 2565 ด้วยวิธีการใช้แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประสานงานผู้นำชุมชน เพื่อชี้แจงรายละเอียดการวิจัยและขอความร่วมมือในการนัดหมายวัน เวลา สถานที่ เพื่อเก็บข้อมูล

3.2 ชี้แจงรายละเอียดการวิจัย ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดแก่เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และความสำคัญของงานวิจัย

3.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ทุกข้อ เพื่อทำการคัดแยกแบบสัมภาษณ์ที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์มาทำการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้

3.4 นำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้ว ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิที่เป็นข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดจำนวน 190 ชุด นำมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้มาดำเนินการ ดังนี้

4.1 การตรวจสอบข้อมูล (Editing) เมื่อได้รับแบบสัมภาษณ์คืนมาแล้ว ได้มีการตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสัมภาษณ์

4.2 การลงรหัส (Coding) นำแบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า สำหรับคำถามปลายปิด (Closed-end Question) โดยแบ่งส่วนการวิเคราะห์ออกเป็นส่วนๆ และสำหรับคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

4.3 การประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณค่าทางสถิติ โดยวิเคราะห์จำนวน 5 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละประเด็น

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

2.1 สภาพผลิตมังคุด ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 สภาพตลาดมังคุด ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ความต้องการและวิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

3.1 ความต้องการในการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การจัดอันดับ (ranking) สำหรับการให้คะแนนและแปลความหมาย มีการให้คะแนนและแปลความหมายผลคะแนน โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีความต้องการระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีความต้องการระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีความต้องการด้วยระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีความต้องการด้วยระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการระดับมากที่สุด

3.2 วิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร สำหรับการให้คะแนนและแปลความหมาย มีการให้คะแนนและแปลความหมายผลคะแนน โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีความรู้ที่ได้รับระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีความรู้ที่ได้รับระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีความรู้ที่ได้รับระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีความรู้ที่ได้รับระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีความรู้ที่ได้รับระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุด ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การจัดอันดับ (ranking)

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร สำหรับการให้คะแนนและแปลความหมาย มีการให้คะแนนและแปลความหมายผลคะแนน โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \end{aligned}$$

$$= 0.80$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร สำหรับการให้คะแนนและแปลความหมาย มีการให้คะแนนและแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความเห็นด้วยระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความเห็นด้วยระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความเห็นด้วยระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความเห็นด้วยระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง ตามลำดับ จำนวน 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 1.1 สภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพทั่วไป

N = 338

	สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		188	55.6
หญิง		150	44.4
อายุ			
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30		16	4.7
31-40		49	14.5
41-50		101	29.9
51-60		108	32.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 61		64	18.9

ค่าต่ำสุด = 24 ค่าสูงสุด = 86 ค่าเฉลี่ย = 50.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.102

ตารางที่ 4.1 สภาพทั่วไป (ต่อ)

N = 338

สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	2	0.6
ชั้นประถมศึกษา	132	39.1
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	46	13.6
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	80	23.7
ปวช.	13	3.8
ปวส./อนุปริญญา	21	6.2
ปริญญาตรี	40	11.8
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.2

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึงสภาพทั่วไปของเกษตรกรชาวสวนมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 55.6 เป็นเพศชาย และร้อยละ 44.4 เป็นเพศหญิง

อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.0 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมาร้อยละ 29.9 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 18.3 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี ร้อยละ 14.5 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และร้อยละ 4.7 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีอายุสูงสุด 86 ปี ต่ำสุด 24 ปี และมีอายุเฉลี่ย 50.07 ปี (SD=11.102)

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 23.7 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 13.6 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.8 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 6.2 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 1.2 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี และร้อยละ 0.6 ไม่ได้รับการศึกษา ตามลำดับ

ตอนที่ 1.2 สภาพทางสังคม ได้แก่ ลักษณะการถือครองที่ดิน สิทธิการถือครองที่ดิน การเป็นสมาชิกกลุ่ม รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคม

N = 338		
สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ลักษณะการถือครองที่ดิน		
ของตนเอง	284	84
ของครัวเรือน	50	14.8
เช่าแบบไม่เสียค่าเช่า	4	1.2
สิทธิการถือครองที่ดิน		
โฉนด	60	17.8
นส.3	77	22.8
สปก.4-01	51	15.1
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	179	53.0
การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร		
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม	116	34.3
วิสาหกิจชุมชน	110	32.5
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	56	16.6
สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่	77	22.8
สมาชิกกลุ่ม ธกส.	97	28.7

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึงสภาพทางสังคมของเกษตรกรชาวสวนมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ลักษณะการถือครองที่ดิน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 84 รองลงมาลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 14.8 ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของครัวเรือน และร้อยละ 1.2 ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นการเช่าแบบไม่เสียค่าใช้จ่าย ตามลำดับ

สิทธิการถือครองที่ดิน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 53 ไม่มีเอกสารสิทธิ์ รองลงมาร้อยละ 22.8 เป็นเอกสารสิทธิ์ ประเภท นส.3 ร้อยละ 17.8 เป็นเอกสารสิทธิ์ ประเภท โฉนด ร้อยละ 15.1 เป็นเอกสารสิทธิ์ ประเภท สปก. ตามลำดับ

การเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 34.3 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม รองลงมา ร้อยละ 32.5 เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 27.7 เป็นสมาชิกกลุ่ม ธกส. ร้อยละ 22.8 เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ และร้อยละ 16.6 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตามลำดับ

ตอนที่ 1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการจ้างงาน ประสบการณ์การปลูกมังคุด พื้นที่ปลูกมังคุด ปริมาณผลผลิตที่ได้ รายได้จากสวนมังคุด และรายได้จากสวนมังคุด รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

N = 338		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
1	3	0.9
2	57	16.9
3	91	26.9
4	103	30.5
5	44	13.0
6	27	8.0
7	9	2.7
8	4	1.2
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 8 ค่าเฉลี่ย = 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.364		

ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ (ต่อ)

N = 338

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
1	52	15.4
2	155	45.9
3	72	21.3
4	30	8.9
5	11	3.3
6	4	1.2
ค่าต่ำสุด = 0 ค่าสูงสุด = 6 ค่าเฉลี่ย = 2.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.133		
ลักษณะการจ้างงาน		
จำนวนแรงงานจ้างประจำ (คน)		
ไม่มีการจ้างแรงงานประจำ		
1	284	84.0
2	10	3.0
3	22	6.5
4	7	2.1
5	11	3.3
6	4	1.2
ค่าต่ำสุด = 0 ค่าสูงสุด = 5 ค่าเฉลี่ย = 0.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.062		

ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ (ต่อ)

N = 338

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานจ้างชั่วคราว (คน)		
ไม่มีการจ้างแรงงานชั่วคราว	158	46.7
1	19	5.6
2	90	26.6
3	34	10.1
4	19	5.6
5	9	2.7
6	3	0.9
8	4	1.2
10	2	0.6
ค่าต่ำสุด = 0 ค่าสูงสุด = 10 ค่าเฉลี่ย = 1.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.775		
ประสบการณ์การทำสวนมังคุด (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	68	20.1
11-20	144	42.6
21-30	91	26.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 31	35	10.4
ค่าต่ำสุด = 2 ค่าสูงสุด = 40 ค่าเฉลี่ย = 20.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.245		
พื้นที่ปลูกมังคุด (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	203	60.0
6-10	77	22.8
11-15	30	8.9
16-20	16	4.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	12	3.6
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 50 ค่าเฉลี่ย = 7.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.865		

ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ (ต่อ)

N = 338

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปริมาณผลผลิตที่ได้ (กิโลกรัม)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 4,000	177	52.4
4,001-8,000	58	17.2
8,001-1,2000	40	11.8
12,001-16,001	20	5.9
16,001-20,000	22	6.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 20,001	21	6.2
ค่าต่ำสุด = 500 ค่าสูงสุด = 60,000 ค่าเฉลี่ย = 7,616.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8,975.603		
รายได้จากการทำสวนมังคุด (บาท/ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000	177	52.4
100,001-100,000	67	19.8
200,001-200,000	39	11.5
300,001-400,000	19	5.6
400,001-500,000	18	5.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 500,001	18	5.3
ค่าต่ำสุด = 2,200 ค่าสูงสุด = 1,500,000 ค่าเฉลี่ย = 100,000.00		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 215,191.850		
รายจ่ายจากการทำสวนมังคุด (บาท/ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000	161	47.6
20,001-40,000	47	13.9
40,001-60,000	50	14.8
60,001-80,000	12	3.6
80,001-100,000	28	8.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 100,001	40	11.8
ค่าต่ำสุด = 1,500.00 ค่าสูงสุด = 500,000 ค่าเฉลี่ย = 52,957.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 68,680.626		

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นถึงสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนมังคุด ในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 30.5 มีสมาชิกในครัวเรือน 4 คน รองลงมาร้อยละ 26.9 มีสมาชิกในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 16.9 มีสมาชิกในครัวเรือน 2 คน ร้อยละ 13.0 มีสมาชิกในครัวเรือน 5 คน ร้อยละ 8.0 มีสมาชิกในครัวเรือน 6 คน ร้อยละ 2.7 มีสมาชิกในครัวเรือน 7 คน ร้อยละ 1.2 มีสมาชิกในครัวเรือน 8 คน และร้อยละ 0.9 มีสมาชิกในครัวเรือน 1 คน ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 8 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.78 คน (SD=1.364)

จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 45.9 มีแรงงานในครัวเรือน 2 คน รองลงมาร้อยละ 21.3 มีแรงงานในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 15.4 มีแรงงานในครัวเรือน 1 คน ร้อยละ 8.9 มีแรงงานในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 3.3 มีแรงงานในครัวเรือน 5 คน และร้อยละ 1.2 มีแรงงานในครัวเรือน 6 คน ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุดคือ ไม่มีแรงงานในครัวเรือน และจำนวนแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 6 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.30 คน (SD=1.133)

ลักษณะการจ้างงาน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การจ้างแรงงานประจำ และการจ้างแรงงานชั่วคราว พบว่า ลักษณะการจ้างแรงงานประจำ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 84.0 ไม่มีการจ้างแรงงานประจำ รองลงมาร้อยละ 6.5 มีการจ้างแรงงานประจำ 2 คน ร้อยละ 3.3 มีการจ้างแรงงานประจำ 4 คน ร้อยละ 3.0 มีการจ้างแรงงานประจำ 1 คน ร้อยละ 2.1 มีการจ้างแรงงานประจำ 3 คน ร้อยละ 1.2 มีการจ้างแรงงานประจำ 5 คน ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีการจ้างแรงงานประจำต่ำสุดคือ ไม่มีแรงงานจ้างประจำ และมีการจ้างแรงงานประจำสูงสุดคือ 5 คน จำนวนการจ้างแรงงานประจำเฉลี่ย 0.41 คน (SD=1.062)

ลักษณะการจ้างแรงงานชั่วคราว พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 46.67 ไม่มีการจ้างแรงงานแบบชั่วคราว รองลงมาร้อยละ 26.6 มีการจ้างแรงงานแบบชั่วคราว 2 คน ร้อยละ 10.1 มีการจ้างแรงงานแบบชั่วคราว 3 คน ร้อยละ 5.6 มีการจ้างแรงงานแบบชั่วคราว 1 และ 4 คน ร้อยละ 2.7 มีการจ้างแรงงานแบบชั่วคราว 5 คน ร้อยละ 1.2 มีการจ้างแรงงานแบบชั่วคราว 4 คน ร้อยละ 0.9 มีการจ้างแรงงานแบบชั่วคราว 6 คน และร้อยละ 0.6 มีการจ้างแรงงานแบบชั่วคราว 10 คน ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีการจ้างแรงงานชั่วคราวต่ำสุดคือ ไม่มีแรงงานชั่วคราว และมีการจ้างแรงงานชั่วคราวสูงสุดคือ 10 คน จำนวนการจ้างแรงงานประจำเฉลี่ย 1.46 คน (SD=1.775)

ประสบการณ์การปลูกมังคุด พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 42.6 มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดอยู่ในระหว่าง 11-20 ปี รองลงมา ร้อยละ 26.9 มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดอยู่ในระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 20.1 มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี และร้อยละ 10.4 มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดมากกว่าหรือเท่ากับ 31 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการทำสวนมังคุดน้อยที่สุด 2 ปี และมีประสบการณ์ในการทำสวนมังคุดมากที่สุด 40 ปี มีประสบการณ์ในการทำสวนมังคุดเฉลี่ย 20.67 ปี (SD = 9.245)

พื้นที่ปลูกมังคุด พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60.0 มีพื้นที่ปลูกมังคุดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 22.8 มีพื้นที่ปลูกมังคุดอยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ ร้อยละ 8.9 มีพื้นที่ปลูกมังคุดอยู่ระหว่าง 11-15 ไร่ ร้อยละ 4.7 มีพื้นที่ปลูกมังคุดอยู่ระหว่าง 16-20 ไร่ ร้อยละ 3.6 มีพื้นที่ปลูกมังคุดมากกว่าหรือเท่ากับ 21 ไร่ ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกมังคุดต่ำสุด 1 ไร่ พื้นที่ปลูกมากที่สุด 50 ไร่ พื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 7.49 ไร่ (SD=6.865)

ปริมาณผลผลิตที่ได้ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 52.4 มีปริมาณผลผลิตที่ได้ต่ำกว่า 4,000 กิโลกรัม รองลงมา ร้อยละ 17.2 มีปริมาณผลผลิตที่ได้อยู่ระหว่าง 4,001-8,000 กิโลกรัม ร้อยละ 11.8 มีปริมาณผลผลิตที่ได้ 8,001-12,000 กิโลกรัม ร้อยละ 6.5 มีปริมาณผลผลิตที่ได้ 16,001-20,000 กิโลกรัม ร้อยละ 6.2 มีปริมาณผลผลิตที่มากกว่าหรือเท่ากับ 20,001 ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่ได้รับปริมาณผลผลิตน้อยที่สุดคือ 500 กิโลกรัม ปริมาณผลผลิตที่สูงที่สุดคือ 60,000 กิโลกรัม ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 7,600.31 กิโลกรัม (SD=8,975.603)

รายได้จากสวนมังคุด พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 52.4 มีรายได้จากการทำสวนมังคุดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 19.8 มีรายได้จากการทำสวนมังคุด 100,001-100,000 บาท/ปี ร้อยละ 11.5 มีรายได้จากการทำสวนมังคุด 200,001-200,000 บาท/ปี ร้อยละ 5.6 มีรายได้จากการทำสวนมังคุด 300,001-400,000 บาท/ปี ร้อยละ 5.3 มีรายได้จากการทำสวนมังคุด 400,001-500,000 บาท/ปี และมีรายได้จากการทำสวนมังคุด มากกว่าหรือเท่ากับ 500,001 ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่มีรายได้จากการทำสวนมังคุดต่ำสุด คือ 2,200 บาท/ปี และรายได้จากการทำสวนมังคุดสูงสุดคือ 1,500,000 บาท/ปี รายได้จากการทำสวนมังคุดเฉลี่ย 100,000 บาท/ปี (SD=215,191.850)

รายจ่ายจากการทำสวนมังคุด พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 47.6 มีรายจ่ายจากการทำสวนมังคุด น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 14.8 มีรายจ่ายจากการทำสวนมังคุดอยู่ระหว่าง 40,001-60,000 บาท/ปี ร้อยละ 13.9 มีรายจ่ายจากการทำสวนมังคุดอยู่ระหว่าง 20,001-40,000 บาท/ปี ร้อยละ 11.8 มีรายจ่ายจากการทำสวนมังคุดมากกว่าหรือเท่ากับ 100,001 บาท/ปี ร้อยละ 8.3 มีรายจ่ายจากการทำสวนมังคุด 80,001-100,000 บาท/ปี และร้อยละ 3.6 มีรายจ่ายจากการทำ

สวนมังคุดอยู่ระหว่าง 60,001-80,000 บาท/ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่มีรายจ่ายจากการทำสวนมังคุดต่ำสุด คือ 1,500 บาท/ปี และรายจ่ายจากการทำสวนมังคุดสูงสุดคือ 500,000 บาท/ปี รายจ่ายจากการทำสวนมังคุดเฉลี่ย 52,957.69 บาท/ปี (SD=68,680.626)

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

ตอนที่ 2.1 สภาพการผลิตมังคุด ได้แก่ การได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ลักษณะการปลูกมังคุด การเตรียมต้นพันธุ์ ระยะปลูก การเตรียมหลุมปลูก การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การจัดการ โรคแมลง และศัตรูพืช ระยะที่เก็บเกี่ยว อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว การตัดแต่งกิ่งหลังฤดูเก็บเกี่ยว รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.4 สภาพการผลิตมังคุด

N = 338		
สภาพการผลิตมังคุด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)		
เคยได้รับ	159	47.0
ไม่เคยได้รับ	179	53.0
ลักษณะการปลูกมังคุด		
สวนเดี่ยว	53	15.7
สวนแซม	124	36.7
สวนผสม	161	47.6
การเตรียมต้นพันธุ์		
เพาะเมล็ดเอง	104	30.8
ซื้อต้นพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ	238	70.4
ระยะปลูก (เมตร)		
8x3	40	11.8
10x5	24	7.1
10x10	26	7.7
8x8	100	29.6
ไม่ได้กำหนดระยะที่แน่นอน	148	43.8

ตารางที่ 4.4 สภาพการผลิตมังคุด (ต่อ)

		N = 338	
สภาพการผลิตมังคุด		จำนวน	ร้อยละ
		(ราย)	ละ
การเตรียมหลุมปลูก			
ไม่ได้วัดขนาด		05	0.2
50x50x50 เซนติเมตร		3	.8
การให้น้ำ			
สปริงเกอร์		47	3.5
ลากสาย		0	0.7
ไม่มีระบบน้ำ		21	5.8
การใส่ปุ๋ย			
ไม่ใส่ปุ๋ย		0	0
ใส่ปุ๋ยเคมีปีละ (ครั้ง)			
ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี		40	11.8
1		37	10.9
2		175	51.8
3		71	21.0
4		11	3.3
5		4	1.2
ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งละ (กิโลกรัม)			
ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี		40	11.8
1		38	11.2
2		204	60.4

3	35	10.4
4	13	3.8
5	8	2.4

ตารางที่ 4.4 สภาพการผลิตมังคุด (ต่อ)

N = 338

สภาพการผลิตมังคุด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การใส่ปุ๋ย		
ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ปีละ (ครั้ง)		
ไม่ใส่อินทรีย์	149	44.1
1	120	35.5
2	56	16.6
3	12	3.6
4	1	0.3
ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ครั้งละ (กิโลกรัม)		
ไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์	149	44.1
10	33	9.8
15	42	12.4
20	73	21.6
25	41	12.1
ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์ปีละ (ครั้ง)		
ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์	287	84.9
1	26	7.7
2	17	5.0
3	8	2.4
ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์ครั้งละ (กิโลกรัม)		
ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์	287	84.9
1	9	2.7
2	26	7.7
3	10	3.0
4	4	1.2
5	2	0.6

ตารางที่ 4.4 สภาพการผลิตมังคุด (ต่อ)

N = 338

สภาพการผลิตมังคุด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจัดการโรคแมลงศัตรูพืช		
ไม่ใช้สารเคมี	36	10.7
ใช้สารเคมี (ครั้ง/ปี)		
1	20	5.9
2	65	19.2
3	101	29.9
4	44	13.0
5	41	11.8
6	29	8.6
7	3	0.9
ระยะที่เก็บเกี่ยว		
ระยะสายเลือด	289	85.5
ระยะสีน้ำตาลแดงเรื่อๆ	177	52.4
ระยะผลสีน้ำตาลแดง	128	37.9
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว		
ใช้อุปกรณ์ทำจากไม้ไผ่	212	62.7
ใช้ถุงผ้า	165	48.8
ใช้อุปกรณ์ทำจากท่อพีวีซี	45	13.3
ใช้อุปกรณ์ทำจากสแตนเลส	9	2.7
การตัดแต่งกิ่งหลังฤดูการเก็บเกี่ยว		
มีการตัดแต่งกิ่ง	292	86.4
ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง	46	13.6

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นถึงสภาพการผลิตมังคุดของเกษตรกรชาวสวนมังคุด อำเภอยะไข่ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 47.0 ได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และร้อยละ 53.0 ไม่เคยได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

ลักษณะการปลูกมังคุด พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 47.6 มีการปลูกมังคุดในลักษณะสวนผสม รองลงมา ร้อยละ 36.7 มีการปลูกมังคุดในลักษณะสวนแซม และร้อยละ 15.7 มีการปลูกมังคุดในลักษณะสวนเดี่ยว ตามลำดับ

การเตรียมต้นพันธุ์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 70.4 ซื้อต้นพันธุ์จากแหล่งผลิตที่มีความน่าเชื่อถือ และร้อยละ 30.8 เพาะเมล็ดเอง

ระยะปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.8 ไม่ได้กำหนดระยะการปลูกที่แน่นอน รองลงมา ร้อยละ 29.6 ปลูกมังคุดระยะ 8x8 เมตร ร้อยละ 11.8 ปลูกมังคุดระยะ 8x3 เมตร ร้อยละ 7.7 ปลูกมังคุดระยะ 10x10 เมตร ร้อยละ 7.1 ปลูกมังคุดระยะ 10x5 เมตร ตามลำดับ

การเตรียมหลุมปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 90.2 ไม่ได้วัดขนาดหลุม และร้อยละ 9.8 มีการวัดขนาดหลุมปลูก 15x15x15 เซนติเมตร

การให้น้ำ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.5 มีระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ รองลงมา ร้อยละ 35.8 ไม่มีระบบน้ำ และ ร้อยละ 20.7 มีระบบน้ำแบบลากสาย ตามลำดับ

การใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 51.8 มีการใส่ปุ๋ยเคมีปีละ 2 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 21.0 การใส่ปุ๋ยเคมีปีละ 3 ครั้ง ร้อยละ 11.8 ไม่มีการใส่ปุ๋ยเคมี ร้อยละ 10.9 การใส่ปุ๋ยเคมีปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 3.3 การใส่ปุ๋ยเคมีปีละ 4 ครั้ง ร้อยละ 1.2 การใส่ปุ๋ยเคมีปีละ 5 ครั้ง โดยเกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมี น้อยที่สุดคือไม่ใส่ปุ๋ยเคมีเลย และใส่ปุ๋ยเคมีมากที่สุดคือปีละ 5 ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยปีละ 1.96 ครั้ง (SD=1.016) โดยร้อยละ 60.4 ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งละ 2 กิโลกรัม ร้อยละ 11.2 ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งละ 1 กิโลกรัม ร้อยละ 10.4 ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งละ 3 กิโลกรัม ร้อยละ 3.8 ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งละ 4 กิโลกรัม ร้อยละ 2.4 ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งละ 5 กิโลกรัม ตามลำดับ โดยเกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมีน้อยที่สุดคือไม่ใส่ปุ๋ยเคมีเลย และใส่ปุ๋ยเคมีมากที่สุด ครั้งละ 5 กิโลกรัมต่อต้น ใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยครั้งละ 1.90 กิโลกรัมต่อต้น (SD=1.025)

การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 44.1 ไม่มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ รองลงมา ร้อยละ 35.5 มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 16.6 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ปีละ 2 ครั้ง ร้อยละ 3.6 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ปีละ 3 ครั้ง ร้อยละ 0.3 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ปีละ 2 ครั้ง ตามลำดับ โดยเกษตรกรใส่ปุ๋ยอินทรีย์น้อยที่สุดคือไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เลย และใส่ปุ๋ยอินทรีย์มากที่สุดปีละ 5 ครั้ง ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เฉลี่ยปีละ 0.80 ครั้ง (SD=0.860) และเกษตรกรร้อยละ 21.6 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ครั้งละ 20 กิโลกรัม รองลงมา ร้อยละ 12.4

ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ครั้งละ 15 กิโลกรัม ร้อยละ 12.1 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ครั้งละ 25 กิโลกรัม ร้อยละ 9.8 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ครั้งละ 10 กิโลกรัม ตามลำดับ โดยเกษตรกรใส่ปุ๋ยอินทรีย์น้อยที่สุดคือไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เลย และใส่ปุ๋ยอินทรีย์มากที่สุดครั้งละ 25 กิโลกรัมต่อต้น ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เฉลี่ยปีละ 0.80 ครั้ง (SD=0.860)

การใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 84.9 ไม่มีการใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์ รองลงมา ร้อยละ 7.7 มีการใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์ปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 5.0 มีการใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์ปีละ 2 ครั้ง ร้อยละ 2.4 มีการใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์ปีละ 3 ครั้ง ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์น้อยที่สุดคือ ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์เลย และใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์มากที่สุดปีละ 3 ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์เฉลี่ยปีละ 0.25 ครั้ง (SD=0.656) และเกษตรกรร้อยละ 7.7 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เคมีอินทรีย์ครั้งละ 2 กิโลกรัม ร้อยละ 3.0 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ครั้งละ 3 กิโลกรัม ร้อยละ 2.7 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์อินทรีย์ครั้งละ 1 กิโลกรัม ร้อยละ 1.2 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เคมีครั้งละ 4 กิโลกรัม และร้อยละ 0.6 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เคมี ครั้งละ 5 กิโลกรัม ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์น้อยที่สุดคือ ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์เลย และใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์มากที่สุดปีละ 5 กิโลกรัมต่อต้น ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์เฉลี่ยครั้งละ 0.35 กิโลกรัมต่อต้น (SD=0.906)

การจัดการโรคแมลง และศัตรูพืช พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 29.9 มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชปีละ 3 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 19.2 มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชปีละ 2 ครั้ง ร้อยละ 13.0 มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชปีละ 4 ครั้ง ร้อยละ 11.8 มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชปีละ 5 ครั้ง ร้อยละ 10.7 ไม่มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 8.6 มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมากกว่าหรือเท่ากับปีละ 6 ครั้ง และร้อยละ 0.9 มีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชปีละ 7 ครั้ง ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่ใช้สารเคมีในการกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชน้อยที่สุดคือไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชเลย ใช้สารเคมีในการกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชมากที่สุดคือ ปีละ 7 ครั้ง และใช้สารเคมีในการกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชเฉลี่ยปีละ 3.03 ครั้ง (SD=1.707)

ระยะที่เก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 85.5 เก็บเกี่ยวมังคุดในระยะสายเลือด รองลงมา ร้อยละ 52.4 เก็บเกี่ยวในระยะสีน้ำตาลแดงเรื่อๆ และร้อยละ 37.9 เก็บเกี่ยวในระยะสีน้ำตาลแดง

อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 62.7 ใช้อุปกรณ์ทำจากไม้ไผ่ในการเก็บเกี่ยวมังคุด ร้อยละ 48.8 ร้อยละ 13.3 ใช้ถุงผ้าใช้อุปกรณ์ทำจากท่อพีวีซี และร้อยละ 2.7 ใช้อุปกรณ์ทำจากสแตนเลส

การตัดแต่งกิ่งหลังฤดูเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.4 มีการตัดแต่งกิ่งหลังฤดูการเก็บเกี่ยว และร้อยละ 13.6 ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง

ตอนที่ 2.2 สภาพการตลาดมังคุด ได้แก่ การคัดคุณภาพ หรือการคัดเกรดก่อนการจำหน่ายผลผลิต ช่องทางการจำหน่ายผลผลิตมังคุด เหตุผลในการเลือกช่องทางการจำหน่าย การบรรจุหีบห่อก่อนจำหน่ายผลผลิต วิธีการขนส่ง การครอบครองพาหนะในการขนส่ง การกำหนดราคาซื้อขายมังคุด ลักษณะการได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุด ความพึงพอใจกับรายได้จากการทำสวนมังคุด

ตารางที่ 4.5 สภาพการตลาดมังคุด

N = 338		
สภาพการตลาดมังคุด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การคัดคุณภาพ หรือการคัดเกรดก่อนการจำหน่ายผลผลิต		
ไม่มีการคัดคุณภาพ	179	53.0
มีการคัดคุณภาพ	159	47.0
เบอร์ 1 มั่นใหญ่	113	33.4
เบอร์ 2 มั่นลาย	113	33.4
เบอร์ 3 มั่นรวม	153	45.3
เบอร์ 4 ดอก	153	45.3
เบอร์ 5 ดำ	153	45.3
ลายมังกร	119	35.3
ช่องทางการจำหน่ายผลผลิตมังคุด		
จำหน่ายที่สวน	15	4.4
จำหน่ายที่จุดรับซื้อ	243	71.9
จำหน่ายแบบเหมาสวน	3	0.9
จำหน่ายทางกลุ่มรวบรวมผลผลิตเข้าสู่ระบบประมูล	112	33.1
จำหน่ายทางออนไลน์	24	7.1
เหตุผลในการเลือกช่องทางการจำหน่ายผลผลิตมังคุด		
ให้ราคาสูง	204	60.4
สะดวกใกล้บ้าน	264	78.1
ความน่าเชื่อถือ	88	26.0
เป็นบุคคลที่รู้จักในหมู่บ้าน	46	13.6
เป็นบุคคลที่รู้จักนอกหมู่บ้าน	14	4.1

ตารางที่ 4.5 สภาพการตลาดมังคุด (ต่อ)

N = 338

สภาพการตลาดมังคุด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การบรรจุหีบห่อก่อนการจำหน่าย		
ตะกร้าพลาสติกหูเหล็ก	320	94.7
แข่งไม้ไผ่	4	1.2
แข่งพลาสติก	14	4.1
ตะกร้าพลาสติก	10	3.0
กล่องกระดาษ	17	5.0
วิธีการขนส่ง		
รถจักรยานยนต์	35	10.4
รถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก 4 ล้อ	303	89.6
การครอบครองพาหนะในการขนส่ง		
พาหนะส่วนตัว	328	97
พาหนะรับจ้าง	10	3.0
ผู้กำหนดราคาซื้อจำหน่ายมังคุด		
เกษตรกรกำหนดเอง	18	5.3
ผู้รับซื้อ	249	73.7
ผู้ประมูล	100	29.6
ลักษณะการได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุด		
เงินสด	253	74.9
เงินฝากธนาคาร	120	35.5
ความพึงพอใจกับรายได้จากการทำสวนมังคุด		
พึงพอใจมากที่สุด	81	24.0
พึงพอใจมาก	109	32.2
พึงพอใจปานกลาง	134	39.6
พึงพอใจน้อย	8	2.4
พึงพอใจน้อยที่สุด	6	1.8

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นถึงสภาพการตลาดมังคุดของเกษตรกรชาวสวนมังคุด อำเภอยะไข่ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

การคัดคุณภาพ หรือการคัดเกรดก่อนการจำหน่ายผลผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.0 ไม่มีการคัดคุณภาพก่อนจำหน่ายผลผลิต รองลงมาร้อยละ 47.0 มีการคัดคุณภาพโดย ร้อยละ 45.3 มีการคัดเบอร์ 3 มักรวม เบอร์ 4 ดอก และเบอร์ 5 คำ และร้อยละ 33.4 มีการคัดเบอร์ 1 มักรใหญ่ และเบอร์ 2 มักรลาย ร้อยละ 35.3 มีการคัดลายมังกร ตามลำดับ

ช่องทางการจำหน่ายผลผลิตมังคุด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 71.9 จำหน่ายที่จุกับซื้อ รองลงมาร้อยละ 33.1 จำหน่ายทางกลุ่มรวบรวมผลผลิตเข้าสู่ระบบการประมูล ร้อยละ 7.1 จำหน่ายทางออนไลน์ ร้อยละ 4.4 จำหน่ายที่สวน และร้อยละ 0.9 จำหน่ายแบบเหมาสวน ตามลำดับ

เหตุผลในการเลือกช่องทางการจำหน่าย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 78.1 เลือกช่องทางการจำหน่ายจากความสะดวกใกล้บ้าน รองลงมาร้อยละ 60.4 เลือกช่องทางการจำหน่ายจากการให้ราคาสูง ร้อยละ 26.0 เลือกช่องทางการจำหน่ายจากความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 13.6 เลือกช่องทางการจำหน่ายจากเป็นบุคคลที่รู้จักในหมู่บ้าน และร้อยละ 4.1 เลือกช่องทางการจำหน่ายจากเป็นบุคคลที่รู้จักนอกหมู่บ้าน

การบรรจุหีบห่อก่อนจำหน่ายผลผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.7 ใช้ตะกร้าพลาสติก ในการบรรจุหีบห่อก่อนการจำหน่ายผลผลิต รองลงมา ร้อยละ 5.0 ใช้กล่องกระดาษ ร้อยละ 4.1 ใช้เข่งพลาสติก ร้อยละ 3.0 ใช้ตะกร้าพลาสติก และร้อยละ 1.2 ใช้เข่งไม้ไฟในการบรรจุหีบห่อก่อนการจำหน่ายผลผลิต ตามลำดับ

วิธีการขนส่ง การครอบครองพาหนะในการขนส่ง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.6 ใช้รถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก 4 ล้อ และร้อยละ 10.4 ใช้รถจักรยานยนต์ในการขนส่ง

การกำหนดราคาซื้อขายมังคุด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.7 ผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 29.6 ผู้ประมวลเป็นผู้กำหนดราคา และร้อยละ 5.3 เกษตรกรเป็นผู้กำหนดราคาเอง ตามลำดับ

ลักษณะการได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 74.9 ได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุดเป็นเงินสด และร้อยละ 35.5 ได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุดเป็นเงินฝากธนาคาร

ความพึงพอใจกับรายได้จากการทำสวนมังคุด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.6 มีความพึงพอใจจากรายได้จากการทำสวนมังคุดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.2 มีความพึงพอใจจากรายได้จากการทำสวนมังคุดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 24.0 มีความพึงพอใจจากรายได้จากการทำสวนมังคุดอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 2.4 มีความพึงพอใจจากรายได้จากการทำสวนมังคุดอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 1.8 มีความพึงพอใจจากรายได้จากการทำสวนมังคุดอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

ตอนที่ 3.1 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการผลิต ด้านการตลาด รายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ขาดองค์ความรู้						2.48	น้อย
						(0.824)	
1.1 ขาดความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์มังคุด	80 (23.7)	71 (21.0)	128 (37.9)	49 (14.5)	10 (3.0)	2.52 (1.093)	น้อย
1.2 ขาดความรู้เรื่องการปลูกมังคุด	76 (22.5)	90 (26.6)	136 (40.2)	28 (8.3)	8 (2.4)	2.41 (1.002)	น้อย
1.3 ขาดความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่งมังคุด	75 (22.2)	93 (27.5)	134 (39.6)	29 (8.6)	7 (2.1)	2.41 (0.992)	น้อย
1.4 ขาดความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย และสารเคมีอย่างถูกต้อง และปลอดภัย	47 (13.9)	92 (27.2)	145 (42.9)	45 (13.3)	9 (2.7)	2.64 (0.969)	ปานกลาง
1.5 ขาดความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ	76 (22.5)	107 (31.7)	118 (34.9)	30 (8.9)	7 (2.1)	2.36 (0.993)	น้อย
1.6 ขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว	116 (34.3)	100 (29.6)	94 (27.8)	23 (6.8)	5 (1.5)	2.12 (1.008)	น้อย

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1.7 ขาดความรู้ ด้านการจัดการ ศัตรูพืช (โรค แมลง และวัชพืช)	64 (18.9)	72 (21.3)	125 (37.0)	53 (15.7)	24 (7.1)	2.71 (1.153)	ปาน กลาง
1.8 ขาดความรู้ ด้านการจัดการสวน มังคุดตามการป ปฏิบัติที่ดีทาง การเกษตร (GAP)	65 (19.2)	92 (27.2)	113 (33.4)	52 (15.4)	16 (4.7)	2.59 (1.105)	น้อย
1.9 ขาดความรู้ ด้านการคัดคุณภาพ มังคุด	99 (29.3)	83 (24.6)	112 (33.1)	36 (10.7)	8 (2.4)	2.32 (1.078)	น้อย
1.10 ขาดความรู้ ด้านการดูแลรักษา ต้นมังคุด หลังการ เก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง	77 (22.8)	94 (27.8)	128 (37.9)	31 (9.2)	8 (2.4)	2.41 (1.012)	น้อย
1.11 ขาดการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ด้านการเกษตร	50 (14.8)	82 (24.3)	129 (38.2)	66 (19.5)	11 (3.3)	2.72 (1.042)	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

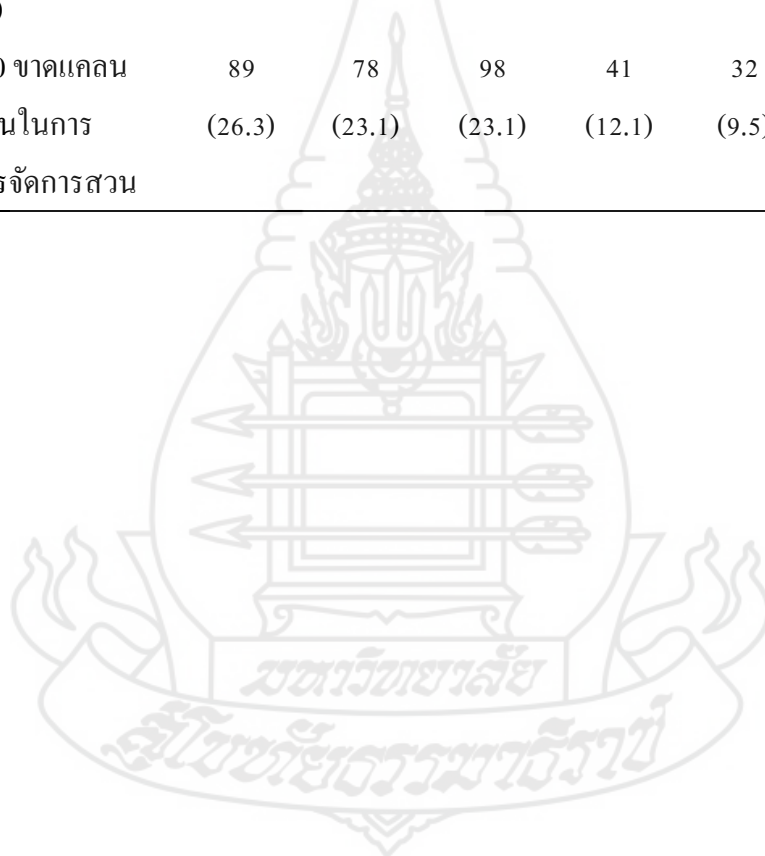
N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
2. ปัญหาการผลิต						2.77 (0.763)	ปาน กลาง
2.1 พื้นที่ไม่ เหมาะสมในการ ปลูกมังคุด	99 (29.3)	94 (27.8)	121 (35.8)	22 (6.5)	2 (0.6)	2.38 (0.960)	น้อย
2.2 ขาดแคลน แหล่งน้ำ	108 (32.0)	81 (24.0)	79 (23.4)	54 (16.0)	16 (4.7)	2.38 (1.217)	น้อย
2.3 ปัจจัยการผลิต มีราคาสูง	19 (5.6)	37 (10.9)	91 (26.9)	103 (30.5)	88 (26)	3.60 (1.149)	มาก
2.4 ขาดแคลน เงินทุนในการซื้อ ปัจจัยการผลิต	70 (20.7)	50 (14.8)	127 (37.6)	59 (17.5)	32 (9.5)	2.80 (1.223)	ปาน กลาง
2.5 ขาดแคลน แรงงานในการเก็บ เกี่ยว	57 (16.9)	44 (13.0)	84 (24.9)	85 (25.1)	68 (20.1)	3.19 (1.353)	ปาน กลาง
2.6 ค่าแรงงานใน การเก็บเกี่ยวมีราคา สูง	71 (21.0)	40 (11.8)	96 (28.4)	85 (25.1)	46 (13.6)	2.99 (1.326)	ปาน กลาง
2.7 ผลผลิตไม่มี คุณภาพ	95 (28.1)	79 (23.4)	124 (36.7)	31 (9.2)	9 (2.7)	2.35 (1.066)	น้อย
2.8 ปัญหาเรื่อง โรคแมลงศัตรูพืช ระบาด	35 (10.4)	33 (9.8)	160 (47.3)	83 (24.6)	27 (8.0)	3.10 (1.034)	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
2.9 ไม่มีรับ ใบรับรองการปฏิบัติ ที่ดีทางการเกษตร (GAP)	128 (37.9)	55 (16.3)	75 (22.2)	54 (16.0)	26 (7.7)	2.39 (1.335)	น้อย
2.10 ขาดแคลน แรงงานในการ บริหารจัดการสวน	89 (26.3)	78 (23.1)	98 (23.1)	41 (12.1)	32 (9.5)	2.55 (1.261)	น้อย

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา						
	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปลผล
3. การตลาด							
3.1 ปัญหาผ่านช่องทางจำหน่ายพ่อค้าคนกลาง						2.47 (1.543)	น้อย
3.1.1 ราคาผลผลิตตกต่ำ	10 (3.0)	12 (3.6)	69 (20.4)	75 (22.2)	89 (26.3)	2.92 (1.909)	ปานกลาง
3.1.2 ราคาผลผลิตไม่	10 (3.0)	16 (4.7)	42 (12.4)	77 (22.8)	110 (32.5)	3.04 (1.979)	ปาน

มีความ แน่นอน							ก ล า ง
3.1.3 ราคา ผลผลิตไม้ เป็นกรรม กับ เกษตรกร/ การกด ราคา	11 (3.3)	21 (6.2)	72 (21. 3)	77 (22 .8)	74 (21 .9)	2.80 (1.864)	ป า น ก ล า ง

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล	
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3.1.4 จำนวน จุดรับซื้อ น้อย ไม่ เพียงพอต่อ ความ ต้องการของ เกษตรกร	48 (14.2)	30 (8.9)	87 (25.7)	52 (15.4)	38 (11.2)	2.27 (1.716)	น้อย	
3.1.5 การ จ่ายเงินล่าช้า	128 (37.9)	70 (20.7)	53 (15.7)	4 (1.2)	0 (0.0)	1.30 (1.050)	น้อย ที่สุด	
3.2 ปัญหา การจำหน่าย กับกลุ่ม รวบรวม ผลผลิต มังคุด							0.96 (1.463)	น้อย ที่สุด
3.2.1 จำนวนกลุ่ม รวบรวมฯ มี น้อย	230 (68.0)	13 (3.8)	19 (5.6)	50 (14.8)	20 (5.9)	6 (1.8)	0.92 (1.465)	น้อย ที่สุด
3.2.2 การ จ่ายเงินให้ สมาชิกล่าช้า	230 (68.0)	22 (6.5)	24 (7.1)	40 (11.8)	21 (6.2)	1 (0.3)	0.83 (1.344)	น้อย ที่สุด

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา						ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล
	ไม่เลือก	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
3.2.3 การ บริหาร จัดการไม่ดี ทำให้ต้องรอ คิวนาน	230 (68.0)	14 (4.1)	24 (7.1)	44 (13.0)	21 (6.2)	5 (1.5)	0.90 (1.436)	น้อย ที่สุด
3.2.4 การคัด คุณภาพ ผลผลิต มังคุดมีความ ยุ่งยาก	230 (68.0)	12 (3.6)	36 (10.7)	40 (11.8)	16 (4.7)	4 (1.2)	0.85 (1.364)	น้อย ที่สุด
3.2.5 ขาด แคลน แรงงานการ บริหาร จัดการ	230 (68.0)	10 (3.0)	11 (3.3)	45 (13.3)	34 (10.1)	8 (2.4)	1.01 (1.593)	น้อย ที่สุด
3.2.6 ขาด แคลนเครื่อง คัดมังคุด	230 (68.0)	12 (3.6)	10 (3.0)	31 (9.2)	29 (8.6)	26 (7.7)	1.06 (1.604)	น้อย ที่สุด
3.2.7 ขาด แคลนตะกร้า มังคุด	230 (68.0)	12 (3.6)	14 (4.1)	37 (10.9)	17 (5.0)	28 (8.3)	0.87 (1.424)	น้อย ที่สุด

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา						ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล
	ไม่เลือก	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
3.2.8 ขาด แคลนเครื่อง ทุนแรงใน การขนย้าย ผลผลิต	230 (68.0)	13 (3.8)	21 (6.2)	31 (9.2)	28 (8.3)	15 (4.4)	0.99 (1.604)	น้อย ที่สุด
3.2.9 ขาด แคลน พาหนะใน การขนส่งสู่ ลูกค้า	230 (68.0)	19 (5.6)	26 (7.7)	38 (11.2)	17 (5.0)	8 (2.4)	0.87 (1.424)	น้อย ที่สุด
3.2.10 สถานที่ รวบรวม ผลผลิตคับ แคบ	230 (68.0)	14 (4.1)	8 (2.4)	41 (12.1)	31 (9.2)	14 (4.1)	1.03 (1.639)	น้อย ที่สุด
3.3 ปัญหา การจำหน่าย แบบ ออนไลน์							0.19 (0.729)	น้อย ที่สุด
3.3.1 สินค้า ไม่มีคุณภาพ มีการนำ เสียดอกถึง มือผู้บริโภค	316 (93.5)	4 (1.2)	6 (1.8)	6 (1.8)	6 (1.8)	6 (1.8)	0.20 (0.828)	น้อย ที่สุด

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา							ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปลผล
	ไม่เลือก	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3.3.2 ขาดองค์ความรู้และเทคนิคในการจำหน่ายออนไลน์ เช่น เทคนิคการถ่ายภาพ เทคนิคการโฆษณา เป็นต้น	316 (93.5)	2 (0.6)	5 (1.5)	5 (1.5)	8 (2.4)	2 (0.6)	0.16 (0.606)	น้อยที่สุด	

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา							ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปลผล
	ไม่เลือก	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3.3.4 ขาดทักษะด้านการสื่อสารกับผู้บริโภค	316 (93.5)	2 (0.6)	10 (3.0)	4 (1.2)	4 (1.2)	2 (0.6)	0.18 (0.734)	น้อยที่สุด	

3.3.5 บรรจุ ภัณฑ์ในการ จำหน่าย ออนไลน์มี ราคาแพง เช่น กล่อง กระดาษ ตะกร้า เป็น ต้น	316 (93.5)	2 (0.6)	2 (0.6)	6 (1.8)	9 (2.7)	3 (0.9)	0.22 (0.889)	น้อย ที่สุด
3.3.6 บรรจุ ภัณฑ์ในการ จำหน่าย ออนไลน์หา ซื้อได้ยาก	316 (93.5)	2 (0.6)	6 (1.8)	4 (1.2)	8 (2.4)	2 (0.6)	0.20 (0.819)	น้อย ที่สุด
3.3.7 บริษัท ขนส่งอยู่ ห่างไกล	316 (93.5)	0 (0.0)	12 (3.6)	8 (2.4)	2 (0.6)	0 (0.0)	0.17 (0.651)	น้อย ที่สุด
3.3.8 บริษัท ขนส่งมีการ ขนส่งล่าช้า	316 (93.5)	0 (0.0)	6 (1.8)	6 (1.8)	4 (1.2)	6 (1.8)	0.22 (0.903)	น้อย ที่สุด

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมั่งคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา						ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล
	ไม่เลือก	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
3.3.9 ค่า ขนส่งแพง	316 (93.5)	0 (0.0)	4 (1.2)	6 (1.8)	8 (2.4)	4 (1.2)	0.23 (0.912)	น้อย ที่สุด

3.3.10 การ ขนส่งไม้ รับส่งสินค้า บางพื้นที่	316 (93.5)	2 (0.6)	4 (1.2)	7 (2.1)	5 (1.5)	4 (1.2)	0.21 (0.855)	น้อย ที่สุด
3.3.11 บริษัทขนส่ง ปฏิเสธบรรจุ ภัณฑ์บาง ชนิด เช่น ไม้ รับตะกร้า	316 (93.5)	4 (1.2)	4 (1.2)	8 (2.4)	2 (0.6)	4 (1.2)	0.19 (0.793)	น้อย ที่สุด
3.3.12 สินค้า เสียหายจาก การขนส่ง	316 (93.5)	2 (0.6)	6 (1.8)	6 (1.8)	3 (0.9)	5 (1.5)	0.20 (0.842)	น้อย ที่สุด
3.3.13 ลูกค้า ปฏิเสธ สินค้า หรือ ขอคืนเงิน หรือเคลม สินค้า	316 (93.5)	6 (1.8)	8 (2.4)	2 (0.6)	4 (1.2)	2 (0.6)	0.16 (0.692)	น้อย ที่สุด
3.3.14 ลูกค้า ไม่จ่ายเงิน ตามกำหนด	316 (93.5)	9 (2.7)	11 (3.3)	0 (0.0)	2 (0.6)	0 (0.0)	0.12 (0.489)	น้อย ที่สุด

ตารางที่ 4.6 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมุ้งคลุมและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา						ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			

4. ปัญหาอื่นๆ

4.1 สถานการณ์	15	11	89	135	88	3.80	มาก
โควิด-19 มี	(4.4)	(3.3)	(26.3)	(39.9)	(26.0)	(1.008)	
ผลกระทบต่อการ							
จำหน่ายผลผลิต							
มังคุด							

จากตารางที่ 4.6 แสดงปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกรชาวสวนมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ปัญหาขาดองค์ความรู้ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาขาดองค์ความรู้ระดับปัญหาเฉลี่ย 2.48 แปลผลอยู่ในระดับน้อย ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรขาดองค์ความรู้มีปัญหาคือระดับปานกลาง ได้แก่ ร้อยละ 2.72 ขาดการรับรู้ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ด้านการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 2.71 ขาดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (โรค แมลง และวัชพืช) ร้อยละ 2.64 ขาดความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย และระดับปัญหาเฉลี่ยระดับน้อย ได้แก่ ร้อยละ 2.59 ขาดความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุดตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ร้อยละ 2.52 ปัญหาขาดความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์มังคุด ร้อยละ 2.41 ขาดความรู้ด้านการดูแลรักษาต้นมังคุด หลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง ร้อยละ 2.41 ขาดความรู้เรื่องการปลูกมังคุด ร้อยละ 2.41 ขาดความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่งมังคุด ร้อยละ 2.36 ขาดความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ ร้อยละ 2.32 ขาดความรู้ด้านการคัดคุณภาพมังคุด และ ร้อยละ 2.12 ขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว ตามลำดับ

ปัญหาด้านการผลิต พบว่าเกษตรกรมีปัญหาขาดด้านการผลิตระดับปัญหาเฉลี่ย 2.77 แปลผลอยู่ในระบบปานกลาง ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาขาดด้านการผลิตปัญหาเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ร้อยละ 3.60 ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง รองลงมา ปัญหาการผลิตเฉลี่ยระดับปานกลาง ร้อยละ 3.19 ขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 3.10 ปัญหาเรื่องโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ร้อยละ 2.99 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวมีราคาสูง ร้อยละ 2.80 ขาดแคลนเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิต และปัญหาการผลิตเฉลี่ยระดับน้อย ได้แก่ ร้อยละ 2.55 ขาดแคลนแรงงานในการบริหารจัดการสวน ร้อยละ 2.39 ไม่มีรับใบรับรองการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ร้อยละ 2.38 พื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูกมังคุด ร้อยละ 2.38 ขาดแคลนแหล่งน้ำ ร้อยละ 2.35 ผลผลิตไม่มีคุณภาพ ตามลำดับ

ปัญหาด้านการตลาด พบว่าเกษตรกรมีปัญหาขาดด้านการตลาดระดับปัญหาเฉลี่ย 2.77 แปลผลอยู่ในระบบปานกลาง ซึ่งปัญหาการตลาด แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ปัญหาผ่านช่องทางจำหน่ายพ่อค้าคนกลาง พบว่าเกษตรกรที่จำหน่ายผลผลิต มังคุดผ่านช่องทางจำหน่ายพ่อค้าคนกลาง มีปัญหาขาดด้านการตลาดระดับปัญหาเฉลี่ย 2.47 แปล ผลอยู่ในระบบน้อย ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาขาดด้านการตลาดปัญหาเฉลี่ยระดับปานกลาง ได้แก่ ร้อยละ 3.04 ราคาผลผลิตไม่มีความแน่นอน รองลงมา ร้อยละ 2.92 ราคาผลผลิตตกต่ำ ร้อยละ 2.80 ราคาผลผลิตไม่เป็นธรรมกับเกษตรกร/การกดราคา ปัญหาขาดด้านการตลาดปัญหา เฉลี่ยระดับน้อย ได้แก่ ร้อยละ 2.27 จำนวนจุกับซื้อน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ปัญหาขาดด้านการตลาดปัญหาเฉลี่ยระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 1.30 การจ่ายเงินล่าช้า ตามลำดับ

2) ปัญหาการจำหน่ายกับกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด พบว่าเกษตรกรที่จำหน่าย ผลผลิตมังคุดกับกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด ระดับปัญหาเฉลี่ย 0.96 แปลผลอยู่ในระบบน้อยที่สุด ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาขาดด้านการตลาดปัญหาเฉลี่ยระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ร้อยละ 1.06 ขาดแคลนเครื่องคัดมังคุด รองลงมา ร้อยละ 1.03 สถานที่รวบรวมผลผลิตคับแคบ ร้อยละ 1.01 ขาด แคลนแรงงานการบริหารจัดการ ร้อยละ 0.99 ขาดแคลนเครื่องทุ่นแรงในการขนย้ายผลผลิต ร้อยละ 0.92 จำนวนกลุ่มรวบรวมฯ มีน้อย ร้อยละ 0.90 การบริหารจัดการไม่ดี ทำให้ต้องรอคิวนาน ร้อยละ 0.87 ขาดแคลนตะกร้ามังคุด ร้อยละ 0.87 ขาดแคลนพาหนะในการขนส่งสู่ลูกค้า ร้อยละ 0.85 การคัด คุณภาพผลผลิตมังคุดมีความยุ่งยาก ร้อยละ 0.83 การจ่ายเงินให้สมาชิกล่าช้า ตามลำดับ

3) ปัญหาการจำหน่ายแบบออนไลน์ พบว่าเกษตรกรที่จำหน่ายผลผลิตมังคุด แบบออนไลน์ มีปัญหาการตลาดระดับปัญหาเฉลี่ย 0.19 แปลผลอยู่ในระบบน้อยที่สุด ซึ่ง ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาขาดด้านการตลาดปัญหาเฉลี่ยระดับน้อยที่สุด ดังนี้ ร้อยละ 0.23 ค่า ขนส่งแพง รองลงมา ร้อยละ 0.22 บริษัทขนส่งมีการขนส่งล่าช้า ร้อยละ 0.22 บรรจุภัณฑ์ในการจำหน่าย ออนไลน์มีราคาแพงเช่น กล่องกระดาษ ตะกร้า เป็นต้น ร้อยละ 0.21 การขนส่งไม่รับส่งสินค้าบางพื้นที่ ร้อยละ 0.20 สินค้าไม่มีคุณภาพ มีการเน่าเสียก่อนถึงมือผู้บริโภค ร้อยละ 0.20 บรรจุภัณฑ์ในการจำหน่ายออนไลน์หา ซื้อได้ยาก ร้อยละ 0.20 สินค้าเสียหายจากการขนส่ง ร้อยละ 0.19 บริษัทขนส่งปฏิเสธบรรจุภัณฑ์บางชนิด เช่น ไม่รับตะกร้า ร้อยละ 0.18 ขาดแคลนเทคโนโลยีในการจำหน่ายออนไลน์ เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ แทปเล็ต เป็นต้น ร้อยละ 0.18 ขาดทักษะด้านการสื่อสารกับผู้บริโภค ร้อยละ 0.17 บริษัทขนส่งอยู่ห่างไกล ร้อยละ 0.16 ขาดองค์ความรู้ และเทคนิคในการจำหน่ายออนไลน์ เช่น เทคนิคการถ่ายภาพ เทคนิคการโฆษณา เป็นต้น ร้อย ละ 0.16 ลูกค้ำปฏิเสธสินค้า หรือขอคืนเงินหรือเคลมสินค้า และ ร้อยละ 0.12 ลูกค้ำไม่จ่ายเงินตามกำหนด ตามลำดับ

ปัญหาสถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบต่อกรจำหน่ายผลผลิตมังคุด พบว่าเกษตรกร มีระดับปัญหาเฉลี่ย 3.80 แปลผลอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.9 ได้รับผลกระทบในระดับ มาก รองลงมา ร้อยละ 26.3 ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.0 ได้รับผลกระทบใน

ระดับมากที่สุด ร้อยละ 4.4 ได้รับผลกระทบในระดับน้อยที่สุด และร้อยละ 3.3 ได้รับผลกระทบในระดับน้อย ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 สรุปภาพรวมระดับปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกรชาวสวนมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

N= 338

อันดับ	ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1	ปัญหาสถานการณ์โควิด	3.80	1.008	มาก
2	ปัญหาด้านการผลิต	2.77	0.763	ปานกลาง
3	ปัญหาขาดองค์ความรู้	2.48	0.824	น้อย
4	ปัญหาด้านการตลาด	0.845	0.6118	น้อย

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นถึงภาพรวมระดับปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกรชาวสวนมังคุด อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ภาพรวมระดับปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรมีระดับปัญหาเฉลี่ย 3.80 แปลผลอยู่ในระดับมาก คือปัญหาสถานการณ์โควิดมีผลกระทบต่อการจำหน่ายผลผลิต รองลงมาระดับปัญหาเฉลี่ย 2.77 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการผลิต ระดับปัญหาเฉลี่ย 2.48 แปลผลอยู่ในระดับน้อยในด้านปัญหาขาดองค์ความรู้ และระดับปัญหาเฉลี่ย 0.845 แปลผลอยู่ในระดับน้อยในด้านการตลาด ตามลำดับ

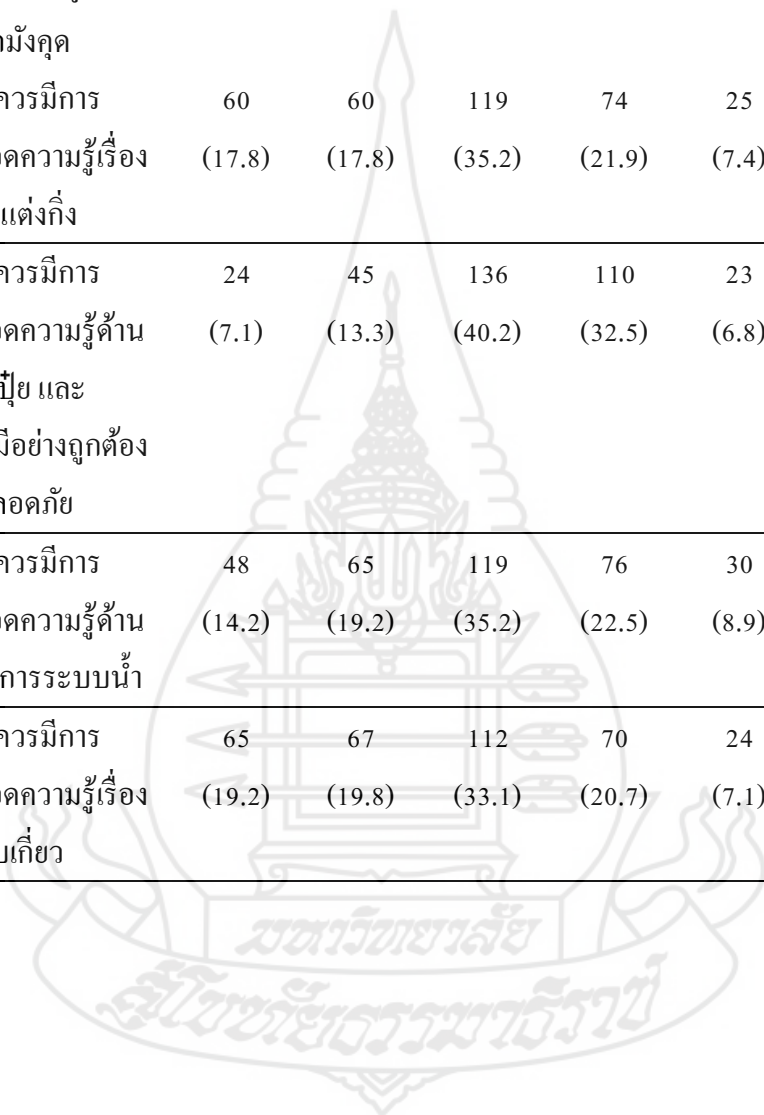
ตอนที่ 3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการผลิต ด้านการตลาด รายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ด้านความรู้						3.02 (0.932)	ปานกลาง

1.1 ควรมีการ	74	60	115	69	20	2.71	ปาน
ถ่ายทอดความรู้เรื่อง	(21.9)	(17.8)	(34.0)	(20.4)	(5.9)	(1.188)	กลาง
การคัดเลือกพันธุ์							
1.2 ควรมีการ	65	58	116	82	17	2.79	ปาน
ถ่ายทอดความรู้เรื่อง	(19.2)	(17.2)	(34.3)	(24.3)	(5.0)	(1.159)	กลาง
การปลูกมังคุด							
1.3 ควรมีการ	60	60	119	74	25	2.83	ปาน
ถ่ายทอดความรู้เรื่อง	(17.8)	(17.8)	(35.2)	(21.9)	(7.4)	(1.174)	กลาง
การตัดแต่งกิ่ง							
1.4 ควรมีการ	24	45	136	110	23	3.19	ปาน
ถ่ายทอดความรู้ด้าน	(7.1)	(13.3)	(40.2)	(32.5)	(6.8)	(0.991)	กลาง
การใช้ปุ๋ย และ							
สารเคมีอย่างถูกต้อง							
และปลอดภัย							
1.5 ควรมีการ	48	65	119	76	30	2.93	ปาน
ถ่ายทอดความรู้ด้าน	(14.2)	(19.2)	(35.2)	(22.5)	(8.9)	(1.157)	กลาง
การจัดการระบบน้ำ							
1.6 ควรมีการ	65	67	112	70	24	2.77	ปาน
ถ่ายทอดความรู้เรื่อง	(19.2)	(19.8)	(33.1)	(20.7)	(7.1)	(1.187)	กลาง
การเก็บเกี่ยว							

ตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
2. การผลิต						3.58 (0.800)	มาก
2.1 ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อจัดซื้อและจำหน่ายปัจจัยการผลิต	8 (2.4)	8 (2.4)	78 (23.1)	150 (44.4)	94 (27.8)	3.93 (0.902)	มาก
2.2 ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ	52 (15.4)	67 (19.8)	99 (29.3)	64 (18.9)	56 (16.6)	3.01 (1.292)	ปานกลาง
2.3 ควรมีการจัดการแรงงานในพื้นที่ต่างพื้นที่ในการบริหารจัดการสวน และการเก็บเกี่ยวผลผลิต	13 (3.8)	32 (9.5)	95 (28.1)	108 (32.0)	90 (26.6)	3.68 (1.083)	มาก
2.4 ควรมีการส่งเสริมในการปฏิบัติ และการขอใบรับรองการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP)	22 (6.5)	23 (6.8)	92 (27.2)	96 (28.4)	105 (31.1)	3.71 (1.166)	มาก

ตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา					ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปล ผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
3. การตลาด						3.88 (0.798)	มาก
3.1 ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิต	1 (0.3)	6 (1.8)	66 (19.5)	122 (36.1)	143 (42.3)	4.18 (0.827)	มาก
3.2 ควรมีการจัดตั้งกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุดให้มากขึ้น	3 (0.9)	10 (3.0)	73 (21.6)	109 (32.2)	143 (42.3)	4.12 (0.908)	มาก
3.3 ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตมังคุด	3 (0.9)	19 (5.6)	79 (23.4)	108 (32.0)	129 (38.2)	4.01 (0.961)	มาก
3.4 ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายแบบออนไลน์	8 (2.4)	45 (13.3)	120 (35.5)	89 (26.3)	76 (22.5)	3.53 (1.054)	มาก
3.5 ควรมีการถ่ายทอดความรู้ และเทคนิคในการจำหน่ายออนไลน์ เช่น เทคนิคการ	7 (2.1)	52 (15.4)	111 (32.8)	85 (25.1)	83 (24.6)	3.55 (1.084)	มาก

ถ่ายภาพ เทคนิคการ

โฆษณา เป็นต้น

จากตารางที่ 4.8 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกรชาวสวนมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้ พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้ระดับความเห็นเฉลี่ย 3.02 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้มีความเห็นเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ร้อยละ 3.51 ควรมีการถ่ายทอดการรับรู้ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ด้านการเกษตร ประเด็นที่เกษตรกรข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้มีความเห็นเฉลี่ยระดับปานกลาง ร้อยละ 3.25 ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (โรคแมลง และวัชพืช) รองลงมา ร้อยละ 3.24 ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุดตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ร้อยละ 3.19 ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ร้อยละ 3.07 ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการดูแลรักษาต้นมังคุด หลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง ร้อยละ 2.96 ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการคัดคุณภาพมังคุด ร้อยละ 2.93 ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ ร้อยละ 2.83 ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่งมังคุด ร้อยละ 2.79 ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการปลูkmังคุด ร้อยละ 2.77 ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 2.71 ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์มังคุด ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการผลิต ระดับความเห็นเฉลี่ย 3.58 แปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้มีความเห็นเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ร้อยละ 3.93 ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อจัดซื้อและจำหน่ายปัจจัยการผลิต รองลงมา ร้อยละ 3.01 ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 3.68 ควรมีการจัดหาแรงงานในพื้นที่/ต่างพื้นที่ในการบริหารจัดการสวน และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ร้อยละ 3.71 ควรมีการส่งเสริมในการปฏิบัติ และการขอใบรับรองการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการตลาด ระดับความเห็นเฉลี่ย 3.88 แปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้มีความเห็นเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ร้อยละ 4.18 ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิต รองลงมา ร้อยละ 4.12 ควรมีการจัดตั้งกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุดให้มากขึ้น ร้อยละ 4.01 ควรมีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตมังคุด ร้อยละ 3.55 ควรมีการถ่ายทอดความรู้ และเทคนิคในการจำหน่ายออนไลน์ เช่น เทคนิคการถ่ายภาพ

เทคนิคการโฆษณา เป็นต้น ร้อยละ 3.53 ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายแบบออนไลน์ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 สรุปภาพรวมระดับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

N=338

อันดับ	ข้อเสนอแนะ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	แปลผล
			มาตรฐาน	
1	ด้านการตลาด	3.88	0.798	มาก
2	ด้านการผลิต	3.58	0.800	มาก
3	ด้านความรู้	3.02	0.932	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นถึงภาพรวมระดับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกรชาวสวนมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.88 แปลผลอยู่ในระดับมากในประเด็นด้านการตลาด รองลงมา ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.58 แปลผลอยู่ในระดับมากในประเด็นด้านการผลิต และระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.02 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ในประเด็นด้านความรู้ ตามลำดับ

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

ตอนที่ 4.1 ความต้องการการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร ได้แก่ ความต้องการด้านองค์ความรู้ ความต้องการด้านการผลิต และความต้องการด้านการตลาด รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.10 ความต้องการการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา			ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปลผล
	ไม่ต้องการ	น้อย	มาก		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
ความต้องการด้านองค์ความรู้				3.53 (1.162)	มาก

1.1 ต้องการความรู้เรื่องการ	125	96	117	2.95	ปาน
คัดเลือกพันธุ์	(37.0)	(28.4)	(34.6)	(1.694)	กลาง

ตารางที่ 4.10 ความต้องการการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา				แปลผล
	ไม่ต้องการ จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (SD.)	
1.2 ต้องการความรู้เรื่องการปลูกมังคุด	123 (36.4)	105 (31.1)	110 (32.5)	2.92 (1.648)	ปานกลาง
1.3 ต้องการความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่ง	105 (31.1)	108 (32.0)	125 (37.0)	3.12 (1.648)	ปานกลาง
1.4 ต้องการความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์ และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย	34 (10.1)	88 (26.0)	216 (63.9)	4.08 (1.343)	มาก
1.5 ต้องการความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ	77 (22.8)	118 (34.9)	143 (42.3)	3.39 (1.568)	ปานกลาง
1.6 ต้องการความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว	109 (32.2)	112 (33.1)	117 (34.6)	3.05 (1.637)	ปานกลาง
1.7 ต้องการความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (โรค แมลง และวัชพืช)	35 (10.4)	102 (30.2)	201 (59.5)	3.98 (1.354)	มาก
1.8 ต้องการความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุดตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP)	44 (13.0)	104 (30.8)	190 (56.2)	3.86 (1.424)	มาก
1.9 ต้องการความรู้ด้านการตัดคุณภาพมังคุด	92 (27.2)	85 (25.1)	161 (47.6)	3.41 (1.684)	มาก
1.10 ต้องการความรู้การดูแลรักษาต้นมังคุดหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง	87 (25.7)	113 (33.4)	138 (40.8)	3.30 (1.606)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.10 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา				
	ไม่ต้องการ	น้อย	มาก	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	(SD.)	
1.11 ต้องการการรับรู้ข้อมูล และข่าวสารต่างๆ ด้าน การเกษตร	25 (7.4)	105 (31.1)	208 (61.5)	4.08 (1.261)	มาก
1.12 ต้องการความรู้เรื่อง การตลาด	25 (7.4)	76 (22.5)	237 (70.1)	4.25 (1.238)	มาก
2. ความต้องการด้านการผลิต				4.03 (0.835)	มาก
2.1 จัดหาแหล่งน้ำในการทำ การเกษตร	67 (19.8)	95 (28.1)	176 (52.1)	3.64 (1.571)	มาก
2.2 รวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยการ ผลิต	6 (1.8)	75 (22.2)	257 (76.0)	4.49 (0.954)	มากที่สุด
2.3 จัดหาแหล่งสินเชื่อเพื่อซื้อ ปัจจัยการผลิต	64 (18.9)	122 (36.1)	152 (45.0)	3.52 (1.514)	มาก
2.4 จัดหาแรงงานในพื้นที่ และ ต่างพื้นที่	29 (8.6)	82 (24.3)	227 (67.2)	4.17 (1.289)	มาก
2.5 การส่งเสริมให้เกษตรกร ได้รับรองการปฏิบัติที่ดีทาง การเกษตร (GAP)	17 (5.0)	81 (24.0)	240 (71.0)	4.32 (1.142)	มากที่สุด

ตารางที่ 4.10 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

ปัญหา	ระดับปัญหา				
	ไม่ต้องการ	น้อย	มาก	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	(SD.)	
3. ความต้องการด้านการตลาด				4.49	มากที่สุด
				(0.765)	
3.1 ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิต	5 (1.5)	48 (14.2)	285 (84.3)	4.66 (0.830)	มากที่สุด
3.2 ควรมีการจัดตั้งกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุดให้มากขึ้น	9 (2.7)	31 (9.2)	298 (88.2)	4.71 (0.843)	มากที่สุด
3.3 ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตมังคุด	9 (2.7)	51 (15.1)	278 (82.2)	4.59 (0.930)	มากที่สุด
3.4 ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายแบบออนไลน์	34 (10.1)	98 (29.0)	206 (60.9)	4.02 (1.345)	มาก

จากตารางที่ 4.10 แสดงความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกรชาวสวนมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ความต้องการด้านองค์ความรู้ พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านองค์ความรู้ ระดับความต้องการเฉลี่ย ร้อยละ 3.53 แปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการด้านองค์ความรู้มีความเห็นเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ร้อยละ 4.25 ต้องการความรู้ด้านการตลาด รองลงมา ร้อยละ 4.08 ต้องการการรับรู้ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ด้านการเกษตร ร้อยละ 4.08 ต้องการความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์ และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ร้อยละ 3.98 ต้องการความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (โรค แมลง และวัชพืช) ร้อยละ 3.86 ต้องการความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุด ตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ร้อยละ 3.41 ต้องการความรู้ด้านการคัดคุณภาพมังคุด ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการด้านองค์ความรู้มีความเห็นเฉลี่ยระดับปาน

กลาง ได้แก่ ร้อยละ 3.39 ต้องการความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ รองลงมาร้อยละ 3.30 ต้องการความรู้การดูแลรักษาต้นมังคุด หลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง ร้อยละ 3.12 ต้องการความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่ง ร้อยละ 3.05 ต้องการความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 2.95 ต้องการความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์ ร้อยละ 2.92 ต้องการความรู้เรื่องการปลูกมังคุด ตามลำดับ

ความต้องการด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านการผลิตระดับความต้องการเฉลี่ย ร้อยละ 4.03 แปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการด้านการผลิตมีความเห็นเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ร้อยละ 4.49 รวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต รองลงมาร้อยละ 4.32 การส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับรองการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ร้อยละ 4.17 จัดหาแรงงานในพื้นที่ และต่างพื้นที่ ร้อยละ 3.64 จัดหาแหล่งน้ำในการทำเกษตร ร้อยละ 3.52 จัดหาแหล่งสินเชื่อเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต ตามลำดับ

ความต้องการด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านการผลิตระดับความต้องการเฉลี่ย ร้อยละ 4.49 แปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการด้านการตลาดมีความเห็นเฉลี่ยระดับมากที่สุด ได้แก่ ร้อยละ 4.71 ควรมีการจัดตั้งกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุดให้มากขึ้น รองลงมา ร้อยละ 4.66 ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิต ร้อยละ 4.59 ควรมีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตมังคุด ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการด้านการตลาดมีความเห็นเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ร้อยละ 4.02 ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายแบบออนไลน์

ตารางที่ 4.10 สรุปภาพรวมระดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

N=338

อันดับ	ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1	ด้านการตลาด	4.49	0.765	มากที่สุด
2	ด้านการผลิต	4.03	0.835	มาก
3	ด้านองค์ความรู้	3.53	1.162	มาก

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นถึงภาพรวมระดับความต้องการเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกรชาวสวนมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.49 แปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ในประเด็นด้านการตลาด รองลงมา ระดับ

ความคิดเห็นเฉลี่ย 4.03 แปลผลอยู่ในระดับมากในประเด็นด้านการผลิต และระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 3.53 แปลผลอยู่ในระดับมาก ในประเด็นด้านความรู้ ตามลำดับ

ตอนที่ 4.2 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร ได้แก่ บุคคล กลุ่ม มวลชน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.11 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

N=338

แหล่งความรู้	ระดับความรู้ที่ได้รับ					ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. บุคคล						3.00	ปานกลาง
						(0.615)	
1.1 เพื่อนบ้าน	5 (1.5)	65 (19.2)	193 (57.1)	55 (16.3)	20 (5.9)	3.06 (0.806)	ปานกลาง
1.2 ผู้นำเกษตรกร/ ผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่น	13 (3.8)	24 (7.1)	169 (50.0)	99 (29.3)	33 (9.8)	3.34 (0.892)	ปานกลาง
1.3 หน่วยงาน ภาครัฐ	3 (0.9)	39 (11.5)	184 (54.4)	84 (24.9)	28 (8.3)	3.28 (0.809)	ปานกลาง
1.4 หน่วยงาน ภาคเอกชน	81 (24.0)	99 (29.3)	127 (37.6)	29 (8.6)	2 (0.6)	2.33 (0.953)	น้อย
2. กลุ่ม						2.92	ปานกลาง
						(0.804)	
2.1 การประชุม	16 (4.7)	42 (12.4)	185 (54.7)	66 (19.5)	29 (8.6)	3.15 (0.912)	ปานกลาง
2.2 การฝึกอบรม	16 (4.7)	50 (14.8)	191 (56.5)	57 (16.9)	24 (7.1)	3.07 (0.887)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร (ต่อ)

N=338

แหล่งความรู้	ระดับความรู้ที่ได้รับ					ค่าเฉลี่ย (SD.)	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
2.3 การสาธิต	37 (10.9)	77 (22.8)	160 (47.3)	49 (14.5)	15 (4.4)	2.79 (0.972)	ปานกลาง
2.4 การศึกษาคูงาน	52 (15.4)	90 (26.6)	128 (37.9)	49 (14.5)	19 (5.6)	2.68 (1.075)	ปานกลาง
3. มวลชน						2.61 (0.783)	ปานกลาง
3.1 โทรทัศน์	28 (8.3)	114 (33.7)	128 (37.9)	49 (14.5)	19 (5.6)	2.75 (0.990)	ปานกลาง
3.2 วิทยุกระจายเสียง	100 (29.6)	113 (33.4)	100 (29.6)	17 (5.0)	8 (2.4)	2.17 (0.990)	น้อย
3.3 เอกสารเผยแพร่	65 (19.2)	99 (29.3)	131 (38.8)	34 (10.1)	9 (2.7)	2.48 (0.999)	น้อย
3.4 อินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ยูทูป	46 (13.6)	52 (15.4)	122 (36.1)	80 (23.7)	38 (11.2)	3.04 (1.178)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นแนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกรชาวสวนมังคุด อำเภอยะไข่ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

แนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

1. บุคคล พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 3.34 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากผู้นำเกษตรกร/ผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่น รองลงมา ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 3.28 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง หน่วยงานภาครัฐ ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 3.02 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง

จากเพื่อนบ้าน และ ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 2.33 แปลผลอยู่ในระดับน้อย จากหน่วยงานภาคเอกชน

2. กลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 3.15 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากการประชุม รongลงมา ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 3.07 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากการการฝึกอบรม ระดับความรู้ที่ได้รับ เฉลี่ย 2.79 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากการสาธิต และระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 2.68 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาคูงาน

3. มวลชน พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 3.04 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากอินเทอร์เน็ต เช่น Website Facebook YouTube รongลงมา ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 2.75 แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากโทรทัศน์ ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 2.48 แปลผลอยู่ในระดับน้อย จากเอกสารเผยแพร่ และระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 2.17 แปลผลระดับน้อยจากวิทยุกระจายเสียง

ตารางที่ 4.12 สรุปภาพรวมแนวทางในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

N=338

อันดับ	แหล่งความรู้	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงมาตรฐาน	แปลผล
1	บุคคล	3.00	0.615	ปานกลาง
2	กลุ่ม	2.92	0.804	ปานกลาง
3	มวลชน	2.61	0.783	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นภาพรวมแนวทางในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกรชาวสวนมังคุด อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

แนวทางในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 3.00 แปลผลอยู่ในระดับความรู้ปานกลาง จากแหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล รongลงมา ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 2.92 แปลผลอยู่ในระดับความรู้ปานกลาง จากแหล่งความรู้ที่เป็นกลุ่ม และระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 2.61 แปลผลอยู่ในระดับความรู้ปานกลาง จากแหล่งความรู้ที่เป็นมวลชน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร
- 1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

- 1.1.4 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2563 จำนวนทั้งสิ้น 2,177 คน (สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ, 2564)

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด (Close-ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) เป็นข้อคำถามที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็น 4 ตอน

1.2.3 ทดสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัย นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความตรง (reliability

consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งพบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ดังนั้นแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงผ่านเกณฑ์การยอมรับได้ ตามที่ Jump, N. (1978, อ้างถึงในมานิต ลาเกลี้ยง 2558, น.37) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจไว้ว่า ค่า Cronbach มากกว่าและเท่ากับ 0.7 ซึ่งค่าที่ได้มีความน่าเชื่อถือได้ จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม โดยวิธีการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

1.3 ผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

1.3.1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) **สภาพทั่วไป** เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.6 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.07 ปี และเกษตรกรมีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา

2) **สภาพทางสังคม** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการถือครองที่ดิน เป็นของตนเอง โดยส่วนใหญ่สิทธิการถือครองที่ดินเป็นที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มเลย

3) **สภาพทางเศรษฐกิจ** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.78 คน มีแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.30 คน ลักษณะการจ้างงานแบบจ้างงานประจำเฉลี่ย 0.41 คน และลักษณะการจ้างงานชั่วคราวเฉลี่ย 1.46 คน เกษตรกรประสบการณ์การปลูกมังคุดเฉลี่ย 20.67 ปี มีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 7.49 ไร่ ปริมาณผลผลิตรวมที่ได้เฉลี่ย 7,616.57 กิโลกรัม คิดเป็นปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 1,016.90 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี เกษตรกรมีรายได้จากทำสวนมังคุดเฉลี่ย 100,000 บาทต่อปี และรายจ่ายจากการทำสวนมังคุดเฉลี่ย 52,957.69 บาทต่อปี

1.3.2 สภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

1) **สภาพการผลิตมังคุด** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.0 ยังไม่ได้รับใบรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ในส่วนของประเด็นการปลูกมังคุด พบว่า ร้อยละ 70.4 เกษตรกรมีการซื้อต้นพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 47.6 เกษตรกรมีลักษณะการปลูกมังคุดเป็นสวนผสม มีระยะปลูกที่ไม่แน่นอน และไม่มีการวัดของขนาดหลุม ในประเด็นการบำรุงดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการให้น้ำด้วยระบบสปริงเกอร์ และมีการใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 1.96 ครั้งต่อปี โดยจะใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยครั้งละ 1.90 กิโลกรัมต่อต้น มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์เฉลี่ย 0.80 ครั้งต่อปี โดยปุ๋ยอินทรีย์เฉลี่ยครั้งละ 10.19 กิโลกรัม ด้านประเด็นการจัดการโรคแมลง

ศัตรูพืช เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีเฉลี่ย 3.03 ครั้งต่อปี และด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเก็บเกี่ยวในระยะสายเลือด โดยใช้อุปกรณ์ที่ทำจากไม้ไผ่ในการเก็บเกี่ยว และเกษตรกรมีการตัดแต่งกิ่งหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว

2) **สภาพการตลาดมังคุด** เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการคัดคุณภาพมังคุด และจำหน่ายผลผลิตที่จู้รับซื้อทั่วไปหรือส่งผลไม้มังคุดจากความสะดวกใกล้บ้าน และการให้ราคาสูง เกษตรกรมีการใช้ตะกร้าพลาสติกหูเหล็กในการบรรจุมังคุดเพื่อจำหน่าย และเกษตรกรมีการขนส่งด้วยรถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก 4 ล้อส่วนตัว โดยมีผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคาผลผลิตมังคุด ซึ่งในการจำหน่ายผลผลิตมังคุดนั้นเกษตรกรจะได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุดเป็นเงินสด และเกษตรกรมีความพึงพอใจกับรายได้จากการผลิตสวนมังคุดในระดับปานกลาง

1.3.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

1) **ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านปัญหาขาดองค์ความรู้ และปัญหาด้านการตลาด ตามลำดับ

2) **ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นด้านการตลาด รองลงมาในประเด็นด้านการผลิต และประเด็นด้านความรู้ ตามลำดับ

1.3.4 แนวทางการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

1) **ความต้องการการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการในประเด็นด้านการตลาด รองลงมาในประเด็นด้านการผลิต และในประเด็นด้านความรู้ ตามลำดับ

2) **วิธีการการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ระดับความรู้ปานกลาง จากแหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล รองลงมา ระดับความรู้จากแหล่งความรู้ที่เป็นกลุ่ม และจากแหล่งความรู้ที่เป็นมวลชน ลำดับ

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

2.1 สภาพทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

2.1.1 สภาพทั่วไป

1) **เพศ** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.6 เป็นเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับ ชานน ฉนวนวงษ์ (2556) ศึกษาการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง จากประชากรเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรจังหวัดระยองสุ่มตัวอย่างจำนวน 193 ครัวเรือน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 92.7 และกมลนันท์ กระจาย (2557) ศึกษาการรับรู้และการปรับตัวของสมาชิกผู้ปลูกมังคุดสหกรณ์การเกษตรท่าใหม่ จำกัด ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยข้อมูลพื้นฐานของผู้ปลูกมังคุดจำนวน 110 ราย ประกอบด้วย อำเภอท่าใหม่ และอำเภอนายายอามอย่างละ 55 ราย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย จำนวน 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.55 ซึ่งแตกต่างจาก วรธมาศ แสงประทุม (2560) ศึกษาการส่งเสริมมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาประชากรกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ทั้งหมด ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 76 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

2) **อายุ** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 51-60 ปี อายุเฉลี่ย 50.07 ปี สอดคล้องกับ วรธมาศ แสงประทุม (2560) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 51-60 อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 42 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และนิตยา ฮ่อไทยสงค์ (2551) ศึกษาการยอมรับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกรตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามเกษตรที่ดีเหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุด 126 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 50.84 อายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.60

3) **ระดับการศึกษา** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ ชานน ฉนวนวงษ์ (2556) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และ นิตยา ฮ่อไทยสงค์ (2551) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 50.84

2.1.2 สภาพทางสังคม

1) **ลักษณะการถือครองที่ดิน** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง สอดคล้องกับประถม มุสิกรักษ์ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกรส่วนมาก มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สวรรษา ธรรมอภิพล และนิเวศกร สิทธิภักดี (2560) ศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรสวนมังคุดจังหวัดระนองต่อการ

เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านบกราย ตำบลน้ำจืด อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง พบว่าเกษตรกรมีที่ดินเพาะปลูกเป็นของตนเอง

2) **สิทธิการถือครองที่ดิน** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ รองลงมา เป็นเอกสารสิทธิ์ ประเภท นส.3 เป็นเอกสารสิทธิ์ ประเภท โฉนด เป็นเอกสารสิทธิ์ ประเภท สปก. ตามลำดับ สอดคล้องกับฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) พบว่า พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ในอำเภอพะโต๊ะ เป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ซึ่งแตกต่างจาก ภาครัฐ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกรอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 75.2 มีสิทธิการถือครองที่ดินประเภท โฉนด รองลงมา ร้อยละ 16.5 มีสิทธิการถือครองที่ดินประเภท สปก.4-01

3) **การเป็นสมาชิกกลุ่ม** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม รองลงมา เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่ม ชกส. เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ และเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตามลำดับ แตกต่างจากภาครัฐ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกรอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายมังคุดคุณภาพเพื่อการส่งออก รองลงมา ร้อยละ 60.0 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ตามลำดับ และ ชานน ถนอมวงศ์ (2556) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 95.3 เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรส่วนมาก เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

2.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

1) **จำนวนสมาชิกในครัวเรือน** พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.78 คน ใกล้เคียงกับ ประถม มุสิกรักษ์ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.39 คน

2) **จำนวนแรงงานในครัวเรือน** พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.30 คน ใกล้เคียงกับกนกพร ทองรอด และคณะ (2563) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ใน

อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิต มังคุดมี 2 คน และ มานพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพ ของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็น แรงงานในการผลิตมังคุด เฉลี่ย 2.32 คน ซึ่งแตกต่างจาก ยุพา ยอดพิจิตร (2546) ศึกษาการยอมรับ และแพร่กระจายเครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด :กรณีศึกษาตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คนต่อครอบครัว

3) **ลักษณะการจ้างงาน** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการจ้างงานแบบชั่วคราว จำนวนการจ้างแรงงานชั่วคราวเฉลี่ย 1.46 คน ใกล้เคียงกับอภิชาติ ศศิสนธิ์ (2546) ศึกษาปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรมี การจ้างแรงงานเฉลี่ย 1.69 คน แตกต่างจาก ศรีสุดา พรหมพิมพ์ (2555) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ผลิตมังคุดตามระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีการจ้างงานแรงงานรับจ้างเฉลี่ย 2.26 คน

4) **ประสบการณ์การผลิตมังคุด** พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวน มังคุดเฉลี่ย 20.67 ปี ใกล้เคียงกับพิณประภา บุญราชม์ (2549) ศึกษาการใช้เกษตรกรดีที่เหมาะสม สำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์การผลิตมังคุดเฉลี่ย 21.45 ปี และแตกต่างจาก นฤพนธ์ สุโพธิวรรณ, จินดา ขลิบทอง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2562) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพ ของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด ในตำบลพลี อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่าเกษตรกรมี ประสบการณ์ในการผลิต มังคุดเฉลี่ย 24.27 ปี

5) **พื้นที่ปลูกมังคุด** พบว่า เกษตรกรพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 7.49 ไร่ ซึ่งคล้ายคลึงกับ นฤพนธ์ สุโพธิวรรณ, จินดา ขลิบทอง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2562) ศึกษาความต้องการการ ส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด ในตำบลพลี อำเภอสทิงพระ จังหวัด จันทบุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง พื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 7.60 ไร่ต่อคน แตกต่างจากประถม มุสิกกริช (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการ โรงเรียน เกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 11.4 ไร่ และมานพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของ เกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมังคุด 9.07 ไร่

6) **ปริมาณผลผลิตที่ได้** พบว่า เกษตรกร ปริมาณผลผลิตทั้งหมดเฉลี่ย 7,600.31 กิโลกรัม หรือคิดเป็นปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 1,014 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี แตกต่างจาก ประถม มุสิกกริช (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุด

คุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตมังคุดได้เฉลี่ย 889.79 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี และ มาณพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตมังคุด ในปีการผลิต 2555/56 โดยเฉลี่ย 644.38 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

7) **รายได้จากสวนมังคุด** พบว่า เกษตรกรมีรายได้รายได้จากการทำสวนมังคุดเฉลี่ย 100,000 บาทต่อปี หรือคิดเป็นรายได้เฉลี่ย 13,351.13 บาทต่อไร่ต่อปี ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ มาณพ โปษยานุวัตร (2555) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายมังคุดเฉลี่ย 11,093.55 บาทต่อไร่ต่อปี แต่แตกต่างจากรรชมาศ แสงประทุม (2560, น. 38) ศึกษาการส่งเสริมมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบลวังโดนด อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาประชากรกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ทั้งหมด ตำบลวังโดนด อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 21,127.14 บาทต่อปี และกนกพร ทองรอด พิชัย ทองดีเลิศ และพัชรราวดี ศรีบุญเรือง (2563) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายมังคุด คือ 41,666.67 บาทต่อไร่ต่อปี

8) **รายจ่ายจากการทำสวนมังคุด** พบว่า เกษตรกรรายจ่ายจากการทำสวนมังคุดเฉลี่ย 52,957.69 บาทต่อปี หรือคิดเป็น 7,070.45 บาทต่อไร่ต่อปี แตกต่างจาก พิณประภา บุษราคัม (2549) ศึกษาการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม สำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอชลุง จังหวัดจันทบุรีพบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการผลิตมังคุดเฉลี่ย 5,198.65 บาทต่อไร่ นิทยา ฮ่อไทยสงค์ (2551) ศึกษาการยอมรับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกร ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการผลิตมังคุดเฉลี่ย 5,396.98 บาทต่อไร่ และชานน ถนอมวงศ์ (2556, น.57) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 38.3 มีค่าใช้จ่ายในการผลิตมังคุดอยู่ระหว่าง 3,000 – 4,500 บาทต่อไร่ เฉลี่ย 4,060.88 บาทต่อไร่

2.2 สภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

2.2.1 สภาพการผลิตมังคุด

1) **การได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)** พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 47.0 ได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และร้อยละ 53.0 ไม่เคยได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) คล้ายคลึง พิณประภา บุษราคัม (2549) ศึกษาการใช้

เกษตรกรที่เหมาะสม สำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า มีพื้นที่ผลิตมังคุด GAP เฉลี่ย 13.31 ไร่ และ นิทยา ฮ่อไทยสงค์ (2551) ศึกษา การยอมรับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกรตำบลสองพี่น้อง อำเภอกาแพง จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีการยอมรับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิต มังคุดเชิงความคิดเห็นในระดับมาก และนำไปปฏิบัติ

2) **ลักษณะการปลูกมังคุด** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 47.6 มีการปลูกมังคุดใน ลักษณะสวนผสม รองลงมา ร้อยละ 36.7 มีการปลูกมังคุดในลักษณะสวนแซม และร้อยละ 15.7 มีการปลูกมังคุดในลักษณะสวนเดี่ยว ตามลำดับ สอดคล้องกับ ประถม มุสิกรักษ์ (2548) ศึกษาผลการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพ ในจังหวัด พัทลุง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ปลูกไม้ผลอื่นร่วมด้วย โดยมีมังคุดเป็นพืชหลัก เช่นเดียวกับ ชานนท์ ถนอมวงศ์ (2556) ความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า ประเภทของสวนมังคุดร้อยละ 92.2 เป็น สวนผสม (ปลูกมากกว่า 2 ชนิด)

3) **การเตรียมต้นพันธุ์** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 70.4 ซื้อมต้นพันธุ์จากแหล่งผลิต ที่มีความน่าเชื่อถือ และร้อยละ 30.8 เพาะเมล็ดเอง แตกต่างกับ ภักศิจิ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิต และการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.9 มีการเพาะเมล็ดพันธุ์ด้วยตนเอง และร้อยละ 46.1 ซื้อมต้นพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้

4) **ระยะปลูก** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.8 ไม่ได้กำหนดระยะการปลูกที่ แน่นอน รองลงมา ร้อยละ 29.6 ปลูกมังคุดระยะ 8x8 เมตร ร้อยละ 11.8 ปลูกมังคุดระยะ 8x3 เมตร ร้อยละ 7.7 ปลูกมังคุดระยะ 10x10 เมตร ร้อยละ 7.1 ปลูกมังคุดระยะ 10x5 เมตร ตามลำดับ สอดคล้องกับ ภักศิจิ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอ หลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 59.1 เป็นสวนดั้งเดิมไม่ได้กำหนดระยะปลูก รองลงมา ร้อยละ 27.0 มีระยะปลูก 10x10 เมตร ร้อยละ 13.1 มีระยะปลูก 8x8 เมตร ร้อยละ 0.4 มี ระยะปลูก 8x3 เมตร ซึ่งเท่ากับเกษตรกรที่กำหนดระยะปลูกที่ 10x5 เมตร

5) **การเตรียมหลุมปลูก** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 90.2 ไม่ได้วัดขนาดหลุม และ ร้อยละ 9.8 มีการวัดขนาดหลุมปลูก 15x15x15 เซนติเมตร ภักศิจิ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและ การตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 84.8 ไม่ได้วัดขนาดในการเตรียมหลุมปลูก รองลงมา ร้อยละ 15.2 เตรียมหลุมปลูกขนาด 50x50x50 เซนติเมตร เช่นเดียวกับ ประถม มุสิกรักษ์ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ปลูก มังคุดในระยะปลูก 8x8 เมตร

6) **การให้น้ำ** พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.5 มีระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ รองลงมา ร้อยละ 35.8 ไม่มีระบบน้ำ และ ร้อยละ 20.7 มีระบบน้ำแบบลากสาย ตามลำดับ ใกล้เคียงกับ ทัศนจิ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 48.3 มีระบบให้น้ำแบบสปริงเกอร์ รองลงมา ร้อยละ 44.8 มีระบบให้น้ำทางสายยาง และร้อยละ 6.9 ไม่มีระบบการให้น้ำ แตกต่างจาก ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสถานะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.1 มีการให้น้ำแบบลากสาย รองลงมา ร้อยละ 6.3 ใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ และร้อยละ 3.6 ใช้ระบบน้ำหยด ตามลำดับ

7) **การใส่ปุ๋ย** พบว่า เกษตรกร ใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยปีละ 1.96 ครั้ง โดยใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยครั้งละ 1.90 กิโลกรัมต่อต้น ใกล้เคียงกับ ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสถานะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 1.76 ครั้งต่อปี โดยใส่ปุ๋ยเคมีครั้งละ 2 กิโลกรัมต่อต้น และมีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ พบว่าเกษตรกร ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เฉลี่ยปีละ 0.80 ครั้ง ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เฉลี่ยครั้งละ 10.19 กิโลกรัม ใกล้เคียงกับ ทัศนจิ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรมีอัตราการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรเฉลี่ย 14.51 กิโลกรัมต่อต้น

8) **การจัดการโรคแมลง และศัตรูพืช** พบว่า เกษตรกร ใช้สารเคมีในการกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชเฉลี่ยปีละ 3.03 ครั้ง แตกต่างจาก ทัศนจิ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า มีจำนวนครั้งในการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เฉลี่ย 5.51 ครั้งต่อปี

9) **ระยะที่เก็บเกี่ยว** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 85.5 เก็บเกี่ยวมังคุดในระยะสายเลือด สอดคล้องกับ ทัศนจิ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตเมื่อผลมีสายเลือด

10) **อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 62.7 ใช้อุปกรณ์ทำจากไม้ไผ่ในการเก็บเกี่ยวมังคุด ร้อยละ 48.8 ร้อยละ 13.3 ใช้ถุงผ้าใช้อุปกรณ์ทำจากท่อพีวีซี และร้อยละ 2.7 ใช้อุปกรณ์ทำจากสแตนเลส สอดคล้องกับขงยุทธ เมืองจำ ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสถานะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์ที่ทำจากไม้ไผ่ ร่วมกับการป็นขึ้น ไปเก็บ ซึ่งแตกต่างจากกับ ทัศนจิ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า

เกษตรกรร้อยละ 78.3 ใช้ถุงผ้าในการเก็บเกี่ยวผลผลิต รองลงมาร้อยละ 21.7 ใช้ไม้ไผ่ในการเก็บเกี่ยวผลผลิต

11) การตัดแต่งกิ่งหลังฤดูเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.4 มีการตัดแต่งกิ่งหลังฤดูการเก็บเกี่ยว และร้อยละ 13.6 ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง สอดคล้องกับ ทัศนีย์ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 96.5 ทำการตัดแต่งกิ่งหลังฤดู การเก็บเกี่ยว รองลงมาร้อยละ 3.5 ไม่มีการตัดแต่งกิ่งหลังฤดูการเก็บเกี่ยว

2.2.2 สภาพการตลาดมังคุด

1) การคัดคุณภาพ หรือการคัดเกรดก่อนการจำหน่ายผลผลิต พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.0 ไม่มีการคัดคุณภาพก่อนจำหน่ายผลผลิต รองลงมาร้อยละ 47.0 มีการคัดคุณภาพ แตกต่างจาก ขงยุทธ เมืองจำ ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.0 มีการคัดเกรด และร้อยละ 45.0 ไม่มีการคัดเกรด และ ทัศนีย์ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรทุกรายมีการคัดคุณภาพ

2) ช่องทางการจำหน่ายผลผลิตมังคุด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 71.9 จำหน่ายที่จุดรับซื้อ รองลงมาร้อยละ 33.1 จำหน่ายทางกลุ่มรวบรวมผลผลิตเข้าสู่ระบบการประมูล ร้อยละ 7.1 จำหน่ายทางออนไลน์ ร้อยละ 4.4 จำหน่ายที่สวน และร้อยละ 0.9 จำหน่ายแบบเหมาสวน ตามลำดับ แตกต่างจาก ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.4 จำหน่ายที่สวน รองลงมา ร้อยละ 7.2 จำหน่ายกับผู้ส่งออก

3) เหตุผลในการเลือกช่องทางการจำหน่าย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 78.1 เลือกช่องทางการจำหน่ายจากความสะดวกใกล้บ้าน รองลงมาร้อยละ 60.4 เลือกช่องทางการจำหน่ายจากการให้ราคาสูง ร้อยละ 26.0 เลือกช่องทางการจำหน่ายจากความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 13.6 เลือกช่องทางการจำหน่ายจากเป็นบุคคลที่รู้จักในหมู่บ้าน และร้อยละ 4.1 เลือกช่องทางการจำหน่ายจากเป็นบุคคลที่รู้จักนอกหมู่บ้าน แตกต่างจาก ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าในท้องถิ่น ที่ให้ราคาสูง รองลงมา เป็นบุคคลที่เกษตรกรรู้จัก

4) การบรรจุหีบห่อก่อนจำหน่ายผลผลิต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.7 ใช้ตะกร้าพลาสติกในการบรรจุหีบห่อก่อนการจำหน่ายผลผลิต รองลงมา ร้อยละ 5.0 ใช้กล่องกระดาษ ร้อยละ 4.1 ใช้เข่งพลาสติก ร้อยละ 3.0 ใช้ตะกร้าพลาสติก และร้อยละ 1.2 ใช้เข่งไม้ไผ่ในการบรรจุหีบ

ห่อก่อนการจำหน่ายผลผลิต ตามลำดับ แตกต่างจาก ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 61.3 ใช้ข่งไม้ไฟในการบรรจุหีบห่อก่อนจำหน่ายผลผลิต

5) **วิธีการขนส่ง การครอบครองพาหนะในการขนส่ง** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.6 ใช้รถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก 4 ล้อ และร้อยละ 10.4 ใช้รถจักรยานยนต์ในการขนส่ง แตกต่างจาก ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยมีผลผลิตมังคุดในปริมาณน้อย ร้อยละ 79.3 จึงใช้รถจักรยานยนต์ในการขนส่ง รองลงมาร้อยละ 17.1 ขนส่งโดยใช้รถบรรทุกขนาดเล็ก 4 ล้อ

6) **การกำหนดราคาซื้อขายมังคุด** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.7 ผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 29.6 ผู้ประมวลเป็นผู้กำหนดราคา และร้อยละ 5.3 เกษตรกรเป็นผู้กำหนดราคาเอง ตามลำดับ เช่นเดียวกับ ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้กำหนดราคาในการซื้อขายมังคุด ร้อยละ 95.5 เป็นพ่อค้า-แม่ค้าที่มารับซื้อผลผลิต รองลงมาร้อยละ 4.5 ตัวเกษตรกรเองเป็นผู้กำหนดราคาเอง

7) **ลักษณะการได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุด** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 74.9 ได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุดเป็นเงินสด และร้อยละ 35.5 ได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุดเป็นเงินฝากธนาคาร สอดคล้องกับ บัณฑิต หนองบัว เอมอร อังสุรัตน์ และปราโมทย์ สฤษดิ์นรินทร์ (2560) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการผลิตมังคุดเพื่อส่งออกในโซ่อุปทานพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับรายได้เป็นเงินสด

8) **ความพึงพอใจกับรายได้จากการทำสวนมังคุด** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.6 มีความพึงพอใจจากรายได้จากการทำสวนมังคุดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.2 มีความพึงพอใจจากรายได้จากการทำสวนมังคุดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 24.0 มีความพึงพอใจจากรายได้จากการทำสวนมังคุดอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 2.4 มีความพึงพอใจจากรายได้จากการทำสวนมังคุดอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 1.8 มีความพึงพอใจจากรายได้จากการทำสวนมังคุดอยู่ในระดับน้อยที่สุด แตกต่างจาก ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.7 มีความพึงพอใจในการทำสวนมังคุด เนื่องจากมังคุดให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า

2.3 วิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

2.3.1 ความต้องการการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

1) ความต้องการด้านองค์ความรู้ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านองค์ความรู้ระดับความต้องการเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรความต้องการด้านองค์ความรู้มีความเห็นเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ต้องการความรู้ด้านการตลาด รองลงมา ต้องการการรับรู้ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ด้านการเกษตร ต้องการความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ต้องการความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (โรค แมลง และวัชพืช) ต้องการความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุด ตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ต้องการความรู้ด้านการคัดคุณภาพมังคุด ต้องการความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ ต้องการความรู้การดูแลรักษาต้นมังคุด หลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง ต้องการความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่ง ต้องการความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว ความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์ ต้องการความรู้เรื่องการปลูกมังคุด ตามลำดับ จากงานวิจัยของ กนกพร ทองรอด พิชัย ทองดีเลิศ และพัชรวดี ศรีบุญเรือง (2563) ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดแตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 สำหรับเกษตรกรที่มีปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ย รายได้จากการจำหน่ายมังคุด และการเข้าร่วม กิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่แตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทาง สถิติ 0.05

2) ความต้องการด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านการผลิต ระดับความต้องการเฉลี่ย ร้อยละ 4.03 แปลผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรความต้องการด้านการผลิตมีความเห็นเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ร้อยละ 4.49 รวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต รองลงมา ร้อยละ 4.32 การส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับรองการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ร้อยละ 4.17 จัดหาแรงงานในพื้นที่ และต่างพื้นที่ ร้อยละ 3.64 จัดหาแหล่งน้ำในการทำ การเกษตร ร้อยละ 3.52 จัดหาแหล่งสินเชื่อเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ปราโมทย์ นัยศรี (2546) ศึกษาความต้องการเทคโนโลยีการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีความต้องการเทคโนโลยีการผลิตมังคุด เพื่อให้มังคุดมีไขมันปราศจากตำหนิ ปลอดภัยพิษตกค้าง มีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 70 กรัมต่อผล ปราศจากเนื้อแก้ว ขางไหลภายในผล และเกษตรกรมีความต้องการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง และเหมาะสม

3) ความต้องการด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านการผลิต ระดับความต้องการเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรความต้องการด้านการตลาดมีความเห็นเฉลี่ยระดับมากที่สุด ได้แก่ ควรมีการจัดตั้งกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุดให้

มากขึ้น รองลงมา ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิต ควรมีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตมังคุด ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายแบบออนไลน์ ตามลำดับ สอดคล้องกับ ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรมีความต้องการให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุน และช่วยเหลือเกษตรกรในการรวมกลุ่มผลิตมังคุดคุณภาพดีเพื่อส่งออก

2.3.2 วิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

1) **บุคคล** พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากผู้นำเกษตรกร/ผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่น รองลงมา หน่วยงานภาครัฐ จากเพื่อนบ้าน และจากหน่วยงานภาคเอกชน ตามลำดับ ยูพา ยอดพิจิตร (2546) ศึกษาการยอมรับและแพร่กระจายเครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด: กรณีศึกษาตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.0 ได้รับข่าวมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้าน และร้อยละ 64.0 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ

2) **กลุ่ม** พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากการประชุม รองลงมา จากการการฝึกอบรม จากการสาธิต และจากการศึกษาดูงาน ตามลำดับ จากงานวิจัยของ ยูพา ยอดพิจิตร (2546) ศึกษาการยอมรับและแพร่กระจายเครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด: กรณีศึกษาตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรร้อยละ 86.7 เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำสวนมังคุด โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช และสำนักงานเกษตรอำเภอลานสกา แต่ฝึกอบรมขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้เกษตรกรร้อยละ 92.0 เคยไปศึกษาดูงานในภาคตะวันออก เช่น จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิตมังคุด

3) **มวลชน** พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากอินเทอร์เน็ต เช่น Website Facebook YouTube รองลงมาจากโทรทัศน์ จากเอกสารเผยแพร่ และจากวิทยุกระจายเสียง ตามลำดับ เช่นเดียวกับ ภัคศจี คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอลำปาง จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรมีแหล่งความรู้จากสื่อออนไลน์ (อินเทอร์เน็ต) อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแตกต่างจาก ยูพา ยอดพิจิตร (2546) ศึกษาการยอมรับและแพร่กระจายเครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด: กรณีศึกษาตำบลลานสกา อำเภอลานสกา

จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการเกี่ยวกับการทำสวนมังคุด ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.0 จากโทรทัศน์ ร้อยละ 61.3 จากเอกสารสิ่งพิมพ์ และร้อยละ 33.3 จากวิทยุ

2.4 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

2.4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

1) **ปัญหาขาดองค์ความรู้** พบว่าเกษตรกรมีปัญหาขาดองค์ความรู้ระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ขาดการรับรู้ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ด้านการเกษตร รองลงมา ขาดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (โรค แมลง และวัชพืช) ขาดความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ขาดความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุดตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ปัญหาขาดความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์มังคุด ขาดความรู้ด้านการดูแลรักษาต้นมังคุด หลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง ขาดความรู้เรื่องการปลูกมังคุด ขาดความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่งมังคุด ขาดความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ ขาดความรู้ด้านการคัดคุณภาพมังคุด และขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว ตามลำดับ ประถม มุสิกกรักษ์ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า ขาดความรู้ด้านการใช้ปุ๋ยทางใบ และขาดองค์ความรู้ด้านการดูแลรักษาตามช่วงระยะการเจริญเติบโต

2) **ปัญหาด้านการผลิต** พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตระดับปัญหาเฉลี่ยอยู่ในระบบปานกลาง ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตปัญหาเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง รองลงมาปัญหาการผลิตเฉลี่ยระดับปานกลาง ขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว ปัญหาเรื่องโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวมีราคาสูง ขาดแคลนเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิต และปัญหาการผลิตเฉลี่ยระดับน้อย ได้แก่ ขาดแคลนแรงงานในการบริหารจัดการสวน ไม่มีรับใบรับรองการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) พื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูกมังคุด ขาดแคลนแหล่งน้ำ ผลผลิตไม่มีคุณภาพ ตามลำดับ เช่นเดียวกับ ประถม มุสิกกรักษ์ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า จากการศึกษาค้นคว้า ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรด้านการผลิต ดังนี้ 1) เกษตรกรขาดการรวมกลุ่มในการผลิต 2) เกษตรกรไม่มีอุปกรณ์ฉีดพ่นศัตรูพืช ทำให้มีศัตรูพืชรบกวน เช่น หนอนกินใบ เพลี้ยไฟ เป็นต้น 3) เกษตรกรไม่มีอุปกรณ์ในการให้น้ำเนื่องจากเงินทุนไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถควบคุมการให้น้ำได้ตามช่วงระยะการเจริญเติบโตของมังคุดได้ ส่งผลต่อคุณภาพมังคุด 4) เกษตรกรขาดแหล่งน้ำในการทำสวนในฤดูแล้ง

3) **ปัญหาด้านการตลาด** พบว่าเกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดระดับปัญหาเฉลี่ยอยู่ในระบบปานกลาง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) **ปัญหาผ่านช่องทางจำหน่ายพ่อค้าคนกลาง** พบว่าเกษตรกรที่จำหน่ายผลผลิตมังคุดผ่านช่องทางจำหน่ายพ่อค้าคนกลาง มีปัญหาด้านการตลาดระดับปัญหาเฉลี่ย 2.94 แปลผลอยู่ในระบบปานกลาง ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดปัญหาเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ราคาผลผลิตไม่มีความแน่นอน รองลงมา ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ราคาผลผลิตไม่เป็นธรรมกับเกษตรกร คล้ายคลึงกับ ประถม มุสิกรักษ์ (2548) ศึกษาผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อการผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง พบว่า 1) ราคาผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากผลผลิตมังคุดล้นตลาด 2) จุดรับซื้อไม่เพียงพอ 3) ตลาดไม่มีความชัดเจนและมั่นคง และ 4) เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม จำหน่ายผลผลิตและขาดประสบการณ์ในการรวบรวมผลผลิต

(2) **ปัญหาการจำหน่ายกับกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด** พบว่าเกษตรกรที่จำหน่ายผลผลิตมังคุดกับกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด มีปัญหาด้านการตลาดระดับปัญหาเฉลี่ย 3.02 แปลผลอยู่ในระบบปานกลาง ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดปัญหาเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ขาดแคลนเครื่องคัดมังคุด รองลงมา มีปัญหาด้านการตลาดปัญหาเฉลี่ยระดับปานกลาง ได้แก่ สถานที่รวบรวมผลผลิตคับแคบ ขาดแคลนแรงงานการบริหารจัดการ ขาดแคลนเครื่องทุ่นแรงในการขนย้ายผลผลิต จำนวนกลุ่มรวบรวมฯ มีน้อย การบริหารจัดการไม่ดี ทำให้ต้องรอคิวนาน ขาดแคลนตะกร้ามังคุด ขาดแคลนพาหนะในการขนส่งสู่ลูกค้า การคัดคุณภาพผลผลิตมังคุดมีความยุ่งยาก 0.83 การจ่ายเงินให้สมาชิกล่าช้า ตามลำดับ สอดคล้องกับ ภักศศิ คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกกลุ่มเครือข่าย ผู้ผลิตมังคุดคุณภาพเพื่อการส่งออก เกษตรกรมีปัญหาเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20 โดยประเด็นปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ในระดับมาก คือ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน มีค่าเฉลี่ย 3.85 ประเด็นปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ราคาผลผลิตตกต่ำ มีค่าเฉลี่ย 3.21 ประเด็นปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ในระดับน้อยคือ การรวบรวมผลผลิตที่กลุ่มฯ มีความยุ่งยากในเรื่องการคัดแยกเกรด มีค่าเฉลี่ย 2.54

(3) **ปัญหาการจำหน่ายแบบออนไลน์** พบว่าเกษตรกรที่จำหน่ายผลผลิตมังคุดแบบออนไลน์ มีปัญหาด้านการตลาดระดับปัญหาเฉลี่ย 2.94 แปลผลอยู่ในระบบปานกลาง ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดปัญหาเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ บริษัทขนส่งมีการขนส่งล่าช้า และค่าขนส่งแพง ตามลำดับ

2.4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

1) **ข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้** พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้ระดับความเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ควรมีการถ่ายทอดการรับรู้ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ด้านการเกษตร ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (โรค แมลง และ

วิชาชีพ) รองลงมา ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุดตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการดูแลรักษาต้นมังคุด หลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการคัดคุณภาพมังคุด ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่งมังคุด ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการปลูกมังคุด ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์มังคุด ตามลำดับ

2) **ข้อเสนอแนะด้านการผลิต** พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการผลิต ระดับความเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้มีความเห็นเฉลี่ย ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อจัดซื้อและจำหน่ายปัจจัยการผลิต รองลงมา ควรส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ควรมีการจัดการแรงงานในพื้นที่ และต่างพื้นที่ในการบริหารจัดการสวน และการเก็บเกี่ยวผลผลิต ควรมีการส่งเสริมในการปฏิบัติ และการขอใบรับรองการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP) ตามลำดับ คล้ายคลึงกับ ภัคศจี คำกิ่ง (2558) ศึกษาการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะมากที่สุดในประเด็นต้องการ ให้ภาครัฐจัดหาแรงงานในการเก็บเกี่ยวมังคุด มีค่าเฉลี่ยของประเด็นข้อเสนอแนะร้อยละ 10.9 รองลงมา ได้แก่ ต้องการให้ภาครัฐควบคุมราคาปุ๋ยเคมีและสารเคมี ให้ภาครัฐควบคุมราคาการจ้าง แรงงาน โดยมีค่าเฉลี่ยของประเด็นข้อเสนอแนะร้อยละ 7.8 และ 6.1 ตามลำดับ

3) **ข้อเสนอแนะด้านการตลาด** พบว่า เกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการตลาด ระดับความเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้มีความเห็นเฉลี่ยระดับมาก ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิต รองลงมา ควรมีการจัดตั้งกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุดให้มากขึ้น ควรมีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตมังคุด ควรมีการถ่ายทอดความรู้ และเทคนิคในการจำหน่ายออนไลน์ เช่น เทคนิคการถ่ายภาพ เทคนิคการโฆษณา เป็นต้น ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายแบบออนไลน์ ตามลำดับ เช่นเดียวกับ ขงยุทธ เมืองจำ (2542) ศึกษาสภาวะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมังคุด เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการรวมกลุ่ม ผลิตมังคุดคุณภาพดีเพื่อการส่งออก

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิต มีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ ปัญหาปัจจัยการผลิต รองลงมาขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว ปัญหาเรื่องโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวมีราคาสูง และขาดแคลนเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิต ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้ต้นทุนการผลิตมังคุดของเกษตรกรสูงขึ้น ส่งผลให้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

- 1) เกษตรกรควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อจัดซื้อ จำหน่ายปัจจัยการผลิต และรวบรวมผลผลิตมังคุด เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง นอกจากนี้การรวมกลุ่มยังทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยเฉพาะความรู้ในการบริหารจัดการสวน การลดต้นทุน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 2) เกษตรกรควรผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (GAP)
- 3) เกษตรกรควรมีการเรียนรู้ในการจำหน่ายผลผลิตมังคุดผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อกระจายสินค้าสู่ตลาดเมื่อเกิดสถานการณ์ผลผลิตมังคุดล้นตลาด

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

- 1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้เหมาะสมตามบริบทพื้นที่ รวมถึงสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้เกษตรกร ด้านความรู้ ด้านการผลิต และการตลาด
- 2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และข้อมูลข่าวสารต่างๆ
- 3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อกระจายมังคุดในช่วงที่ผลผลิตล้นตลาด
- 4) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) หน่วยงานควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด และควรมีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตมังคุดให้แก่กลุ่ม

2) หน่วยงานควรมีการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (GAP) โดยสร้างความแตกต่างระหว่างด้านราคา ระหว่างสินค้าเกษตรที่ได้รับมาตรฐาน GAP แล้ว และสินค้าเกษตรที่ยังไม่ได้รับมาตรฐาน GAP

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควบคู่การศึกษาเรื่อง การผลิตมังคุดคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

3.2.2 ควบคู่การศึกษาเรื่อง การจำหน่ายผลผลิตมังคุดผ่านกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด

3.2.3 ควบคู่การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการจำหน่ายการจำหน่ายผลผลิตมังคุดผ่านกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด

3.2.4 ควบคู่การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาศักยภาพกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด

3.2.5 การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอยะไข่ จังหวัดชุมพร ควรมีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปเปรียบเทียบและใช้ในการวางแผนการพัฒนา และการส่งเสริมการตลาดมังคุดต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สกลนคร

บรรณานุกรม

- กนกพร ทองรอด พิชัย ทองดีเลิศ และพัชราวดี ศรีบุญเรือง. (2563). ความต้องการรับบริการ
ส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลง
ใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 38(4) : 555 -562.
- กมลนันท์ กระจ่าง. (2557). *การรับรู้และการปรับตัวของสมาชิกผู้ปลูกมังคุดสหกรณ์การเกษตร
ท่าใหม่ จำกัด ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- กรมวิชาการเกษตร. (2564). สถานการณ์การผลิตมังคุด และการส่งออก. สืบค้นคืนวันที่ 17
สิงหาคม 2564
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2556 – 2559.
สืบค้นคืนวันที่ 25 สิงหาคม 2564 จาก [https://www.doae.go.th/upload/files/แผน
ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร%20ปี%202556-2559.pdf](https://www.doae.go.th/upload/files/แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร%20ปี%202556-2559.pdf)
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2551). *คู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร มังคุด*. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2555). ทะเบียนเกษตรกร. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2564, จาก
http://farmer.doae.go.th/farmer/report_1/ex_report.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). *ระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System)*. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพมหานคร: กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กิตติวรรณ มะโนภักดิ์. (2560). *รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ความ
ไม่สงบในปัจจุบัน กรณีศึกษา: ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส*.
(วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
จาก <https://www.doa.go.th/plprotect/wp-content/uploads/Km/mangosteen.pdf>
- จ่านงค์ พรหมจรรย์. (2549). *ศึกษาการทำสวนมังคุดในอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, พัทลุง.
- จิตติญา วิสุทธีรัตน์. (2554). *ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการช่วยเหลือเกษตรกรในการ
แก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตร (มังคุด) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี
กรณีศึกษา ตำบลพลับพลา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, จันทบุรี.

- ชานนท์ ถนอมวงษ์. (2556). ความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอ
แก่ง จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ธนิศา อัสวโยธิน. (2561). การตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของ
ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. (ปริญญาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, นครราชสีมา.
- นฤพนธ์ สุโพธิวรรณ. (2562). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูก
มังคุด ในตำบลพลิ้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี. (การประชุมเสนอผลงานวิจัย
ระดับชาติ). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- นิตยา อ่อไทยสงค์. (2551). การยอมรับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของ
เกษตรกร ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตร
ศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- บวรลักษณ์ เสนาะคำ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคม
ออนไลน์ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์.
13(31), 42-54.
- บัณฑิต หนองบัว เอมอร อังสุรัตน์ และปราโมทย์ สฤณรัตน์. (2560). การพัฒนาศักยภาพการ
ผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกในโซ่อุปทาน พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์)
มหาวิทยาลัยศิลปากร, กทม.
- ปณิดา กันถาด ประสาทพร กอวยชัย จิระศักดิ์ วิชาสวัสดิ์ ชัยวิจิต เพชรศิลา. (2553). การศึกษา
ระบบการผลิตมังคุด ณ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. (วิทยานิพนธ์) มหาวิทยาลัยแม่โจ้-
ชุมพร, ชุมพร.
- ประดม มุสิกกรักษ์. (2548). ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรที่มีต่อ
การผลิตมังคุดคุณภาพในจังหวัดพัทลุง. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา.
- ปัญญาผล บุญชู. (2525). วิธีการส่งเสริมการเกษตรสำหรับประเทศกำลังพัฒนา. ข่าวสาร
เกษตรศาสตร์. 27(5): 75-85.
- เปรมปรี ฌ สงขลา. (2544). ระบบชลประทานน้ำน้อย : ปัจจัยกำหนดอนาคตชาวสวน. (เอกสาร
ประกอบการบรรยายในการฝึกอบรมหลักสูตรการออกแบบระบบให้น้ำแบบประหยัด
แก่พืช รุ่นที่ 3). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2557). *ศาสตร์เพื่อการส่งเสริมการเกษตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- พินประภา บุษราคัม. (2549). *การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ภักศศิ คำกิ่ง. (2558). *การผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกรอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- มานพ โปษยานุวัตร. (2555). *การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ขงยุทธ เมืองจำ. (2547). *สถานะการผลิตและการตลาดมังคุด ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ยุพา ยอดพิจิตร. (2546). *การยอมรับและแพร่กระจายเครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด: กรณีศึกษา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- เลิศภูมิ จันทร์เพ็ญกุล. (2560). *หลักการส่งเสริมการเกษตร*. สืบค้นคืนวันที่ 20 สิงหาคม 2564 จาก <file:///C:/Users/ASUS/Downloads/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%99%E0%B8%B3%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%AA%E.pdf>
- วรรษมาส แสงประทุม. (2560). *การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบลวังโดนด อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ศรีนฉา ชูธรรมธัช สุพร รัชมณี ลักษมี สุภัทรา อาริยา จุดคง อภิญา สุราวุช ประสพโชค ดันไทย นันทิการ เสนแก้ว อุดร เจริญแสง นลินี จาริกภากร และ ไพโรจน์ สุวรรณจินดา. (2553). *การศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดตามระบบ GAP ของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง*. (ประชุมสัมมนาวิชาการ ระบบเกษตรแห่งชาติครั้งที่ 6 ระบบเกษตรเพื่อความสมดุลของชีวิตและสิ่งแวดล้อม).

- ศรีสุตา พรหมพิมพ์. (2555). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของกบการผลิตมังคุดตามระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทย สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครคุนหมิง. (2563). รายงานมังคุดของไทยในตลาดจีน. สืบค้นคืนวันที่ 17 สิงหาคม 2564 จาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/669759/669759.pdf
- สถาบันพืชสวนกรมวิชาการเกษตร. (2532). การปลูกมังคุด. สืบค้นคืนวันที่ 20 สิงหาคม 2564 จาก <https://esc.doae.go.th/ebooks/download-pdf/mangosteen2.pdf>
- สุวรรณยา ชรรคมอภิต และนิเวศ สิริภักดี. (2560). *การปรับตัวของเกษตรกรสวนมังคุดจังหวัดระนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านบกราย ตำบลน้ำจืด อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง*. (วารสารวิชาการ Veridian E – Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย). 10(3): 1350-1359.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร. (2564). *คู่มือมังคุดจังหวัดชุมพร*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ชุมพร.
- สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ. (2563). วิทยานิพนธ์ชุมชนกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดบ้านพะโต๊ะ
- สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ. (2564). *แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ พ.ศ. 2561 – 2565 ฉบับทบทวน ปี พ.ศ. 2564*.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สถิติการส่งออก. สืบค้นคืนวันที่ 17 สิงหาคม 2564 จาก http://impexp.oae.go.th/service/export.php?S_YEAR=2562&E_YEAR=2562&PRODUCT_GROUP=5252&wf_search=&WF_SEARCH=Y
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2563). ศักยภาพและอนาคตของมังคุดราชินีผลไม้ไทย. สืบค้นคืนวันที่ 17 สิงหาคม 2564 จาก <https://itp1.itopfile.com/ContentImage/5fc8c82fbc5c3a8d/%E0%.pdf>
- เสาวนีย์ รอดหนู. (2559). *วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของการส่งออกมังคุดไทยไปตลาดจีน*. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. 2559. 7(2): 75-86.
- อภิชาติ ศศิสนธิ์. (2546). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Marriane Reynold Mamodol. (2020). Investment feasibility and marketing of mangosteen commodity in Central Sulawesi, Indonesia. *Journal of Socioeconomics and Development*. 2020. 3(2): 115-12.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

ราชภัฏสกลนคร

**แบบสัมภาษณ์งานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร
อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร**

คำชี้แจง :

1. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2. การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและสภาพการตลาดมังคุดของเกษตรกร

ตอนที่ 3 วิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตลาดมังคุด

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความจริงที่
 เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป สังคมและเศรษฐกิจ

1. สภาพสังคม

1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

1.1.1 เพศ ชาย หญิง

1.1.2 อายุ.....ปี

1.1.3 ระดับการศึกษา ไม่ได้ศึกษา ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ปวช. ปวส./อนุปริญญา
ปริญญาตรี สูงกว่าระดับปริญญาตรี

1.2 ลักษณะการถือครองที่ดิน

ของตนเอง ของครัวเรือน เช่าของบุคคลอื่น เช่าแบบไม่เสียค่าเช่า

1.3 สิทธิการถือครองที่ดิน (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

โฉนด นส.3 สปก ไม่มีเอกสารสิทธิ์ อื่นๆ

1.4 การเป็นสมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม
- วิสาหกิจชุมชน
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่
- สมาชิกกลุ่ม ธกส.
- อื่นๆ ระบุ.....

2. สภาพเศรษฐกิจ

- 2.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
- 2.2 จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน
- 2.3 ลักษณะการจ้างงาน จำนวนแรงงานจ้างประจำ.....คน
 จำนวนแรงงานจ้างชั่วคราว.....คน
- 2.4 ประสบการณ์การทำสวนมังคุด.....ปี
- 2.5 พื้นที่ปลูกมังคุดทั้งหมด.....ไร่
- 2.6 ปริมาณผลผลิตที่ได้.....กก.
- 2.7 รายได้จากการทำสวนมังคุด.....บาท/ปี
- 2.8 รายจ่ายจากการทำสวนมังคุด.....บาท/ปี

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

1. สภาพการผลิตมังคุด

- 1.1 การได้รับใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เคยได้รับ ยังไม่เคยได้รับ
- 1.2 ลักษณะการปลูกมังคุด สวนเดี่ยว
 สวนแซม (ปลูกมังคุดร่วมกับพืช 1 ชนิด)
 สวนผสม (ปลูกมังคุดร่วมกับพืชมากกว่า 1 ชนิด)
- 1.3 การเตรียมต้นพันธุ์ เพาะเมล็ดเอง ซื้อต้นพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ
- 1.4 ระยะปลูก 8x3 เมตร 10x5 เมตร 10x10 เมตร
 8x8 เมตร ไม่ได้กำหนดระยะที่แน่นอน
- 1.5 การเตรียมหลุมปลูก ไม่ได้วัดขนาด 50x50x50 เซนติเมตร
- 1.6 การให้น้ำ สปริงเกอร์ ลากสาย
 ไม่มีระบบน้ำ อื่นๆ.....
- 1.7 การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยเคมี ปีละ.....ครั้ง/ปี ปริมาณที่ใส่.....กก./ต้น
 ปุ๋ยอินทรีย์ ปีละ.....ครั้ง/ปี ปริมาณที่ใส่.....กก./ต้น
 ใส่ปุ๋ยเคมีอินทรีย์ ปีละ.....ครั้ง/ปี ปริมาณที่ใส่.....กก./ต้น
 ไม่ใส่ปุ๋ย
- 1.8 การจัดการโรคแมลง และศัตรูพืช ไม่ใช้สารเคมี ใช้สารเคมี จำนวน.....ครั้ง/ปี

- 1.9 ระยะที่เก็บเกี่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) ระยะสายเลือด (มีจุดประสีม่วงแดง)
 ระยะสีน้ำตาลแดงเรื่อๆ
 ระยะผลสีน้ำตาลแดง
- 1.10 อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว ใช้อุปกรณ์ทำจากไม้ไผ่ ใช้ถุงผ้า
 ใช้อุปกรณ์ทำจากท่อพีวีซี ใช้อุปกรณ์ทำจากสแตนเลส
 อื่นๆ.....
- 1.11 การตัดแต่งกิ่งหลังฤดูเก็บเกี่ยว มีการตัดแต่งกิ่งทุกปี ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง

2. สภาพการตลาดมังคุด

2.1 การคัดคุณภาพ หรือการคัดเกรดก่อนการจำหน่ายผลผลิต

- มีการคัดเกรดมังคุด ไม่มีการคัดเกรดมังคุด
- เบอร์ 1 มั่นใหญ่
 เบอร์ 2 มั่นลาย
 เบอร์ 3 มั่นรวม
 เบอร์ 4 ดอก
 เบอร์ 5 คำ
 ลายมังกร
 อื่นๆ ระบุ.....

2.2 ท่านจำหน่ายมังคุดผ่านช่องทางใด (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- จำหน่ายที่สวน
 จำหน่ายที่จุดรับซื้อทั่วไป/ล้ง
 จำหน่ายแบบเหมาสวน
 รวบรวมมังคุดเข้าสู่ระบบประมูล เป็นสมาชิกกลุ่ม
 จำหน่ายช่องทางออนไลน์
 อื่นๆ ระบุ.....

2.3 เหตุผลในการเลือกช่องทางการจำหน่ายผลผลิตมังคุด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ให้ราคาสูง สะดวกใกล้บ้าน มีความน่าเชื่อถือ
 เป็นบุคคลที่รู้จักในหมู่บ้าน เป็นบุคคลที่รู้จักนอกหมู่บ้าน อื่นๆ ระบุ.....

2.4 การบรรจุหีบห่อก่อนการจำหน่าย

- ตะกร้าพลาสติกหูเหล็ก ถุงไม้ไผ่ ถุงพลาสติก
 ตะกร้าพลาสติก กล่องกระดาษ กระสอบ
 อื่นๆ ระบุ.....

2.5 วิธีการขนส่ง

- รถจักรยานยนต์ รถบรรทุกขนาดใหญ่ (6 ล้อ หรือ 10 ล้อ)
 รถยนต์บรรทุกเล็ก (4 ล้อ) อื่นๆ ระบุ.....

2.6 การครอบครองพาหนะในการขนส่ง

- พาหนะส่วนตัว พาหนะรับจ้าง
 เช่า อื่นๆ ระบุ.....

2.7 ผู้กำหนดราคาซื้อขายมังคุด

- ตัวเกษตรกรเอง พ่อค้า/แม่ค้า/ผู้รับซื้อ
 ผู้ประมูล อื่นๆ ระบุ.....

2.8 ลักษณะการได้รับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมังคุด

- เงินสด เช็คธนาคาร
 เงินฝากธนาคาร อื่นๆ

2.9 ความพึงพอใจกับรายได้จากการทำสวนมังคุด

- พึงพอใจมากที่สุด
 พึงพอใจมาก
 พึงพอใจปานกลาง
 พึงพอใจน้อย
 พึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิธีการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

3.1 ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความต้องการของท่าน โดยกำหนดระดับความต้องการไว้ ดังนี้ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

ความต้องการการส่งเสริม	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่ต้องการ (1)
1. ความต้องการด้านองค์ความรู้					
1) ต้องการความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์					
2) ต้องการความรู้เรื่องการปลูกมังคุด					
3) ต้องการความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่ง					
4) ต้องการความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์ และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย					
5) ต้องการความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ					
6) ต้องการความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว					
7) ต้องการความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (โรค แมลง และวัชพืช)					
8) ต้องการความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุดตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP)					
9) ต้องการความรู้ด้านการคัดคุณภาพมังคุด					
10) ต้องการความรู้การดูแลรักษาต้นมังคุด หลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง					
11) ต้องการการรับรู้ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ด้านการเกษตร					
12) ต้องการความรู้เรื่องการตลาด					

ความต้องการการส่งเสริม	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่ต้องการ (1)
2. ความต้องการด้านการผลิต					
1) จัดหาแหล่งน้ำในการทำการเกษตร					
2) รวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต					
3) จัดหาแหล่งสินเชื่อเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต					
4) จัดหาแรงงานในพื้นที่ และต่างพื้นที่					
5) การส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับรองการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP)					
ความต้องการอื่นๆ(ระบุ).....					
3. ความต้องการด้านการตลาด					
1) ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิต					
2) ควรมีการจัดตั้งกลุ่มรวบรวมผลผลิตมั่งคุดให้มากขึ้น					
3) ควรมีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตมั่งคุด					
4) ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายแบบออนไลน์					
ความต้องการอื่นๆ (ระบุ).....					

3.2 แนวทางในการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุดของเกษตรกร อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

แหล่งความรู้	ความรู้ที่ได้รับ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.บุคคล					
1.1 เพื่อนบ้าน					
1.2 ผู้นำเกษตรกร/ผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่น					
1.3 หน่วยงานภาครัฐ					
1.4 หน่วยงานภาคเอกชน					
2. กลุ่ม					
2.1 การประชุม					
2.2 การฝึกอบรม					
2.3 การสาธิต					
2.4 การศึกษาดูงาน					
3. มวลชน					
3.1 โทรทัศน์					
3.2 วิทยุกระจายเสียง					
3.3 เอกสารเผยแพร่					
3.4 อินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ยูทูป					

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรอื่นๆ (ระบุ).....

.....

.....

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดมังคุด

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความต้องการของท่าน โดยกำหนดระดับความต้องการไว้ ดังนี้ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

ปัญหาการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านความรู้					
1) ขาดความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์มังคุด					
2) ขาดความรู้เรื่องการปลูกมังคุด					
3) ขาดความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่งมังคุด					
4) ขาดความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย					
5) ขาดความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ					
6) ขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว					
7) ขาดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (โรค แมลง และ วัชพืช)					
8) ขาดความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุดตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP)					
9) ขาดความรู้ด้านการคัดคุณภาพมังคุด					
10) ขาดความรู้ด้านการดูแลรักษาต้นมังคุด หลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง					
11) ขาดการรับรู้ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ด้านการเกษตร					

ปัญหาการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2. การผลิต					
1) พื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูกมังคุด					
2) ขาดแคลนแหล่งน้ำ					
3) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง					
4) ขาดแคลนเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิต					
5) ขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว					
6) ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวมีราคาสูง					
7) ผลผลิตไม่มีคุณภาพ					
8) ปัญหาเรื่องโรคแมลงศัตรูพืชระบาด					
9) ไม่มีรับไปรับรองการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร GAP					
10) ขาดแคลนแรงงานในการบริหารจัดการสวน					
3. การตลาด					
3.1 ปัญหาผ่านช่องทางจำหน่ายพ่อค้าคนกลาง (ตอบเฉพาะจำหน่ายพ่อค้าคนกลาง)					
1) ราคาผลผลิตตกต่ำ					
2) ราคาผลผลิตไม่มีความแน่นอน					
3) ราคาผลผลิตไม่เป็นธรรมกับเกษตรกร					
4) จำนวนจุดรับซื้อน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ					
5) การจ่ายเงินล่าช้า					

ปัญหาการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3.2 ปัญหาการจำหน่ายกับกลุ่มรวบรวมผลผลิตมังคุด (ตอบเฉพาะจำหน่ายกับกลุ่มรวบรวมมังคุด)					
1) จำนวนกลุ่มรวบรวมฯ มีน้อย					
2) การจ่ายเงินให้สมาชิกล่าช้า					
3) การบริหารจัดการไม่ดี ทำให้ต้องรอคิวนาน					
4) การคัดคุณภาพผลผลิตมังคุดมีความยุ่งยาก					
5) ขาดแคลนแรงงานการบริหารจัดการ					
6) ขาดแคลนเครื่องคัดมังคุด					
7) ขาดแคลนตะกร้ามังคุด					
8) ขาดแคลนเครื่องทุ่นแรงในการขนย้ายผลผลิต					
9) ขาดแคลนพาหนะในการขนส่งสู่ลูกค้า					
10) สถานที่รวบรวมผลผลิตคับแคบ					
3.3 ปัญหาการจำหน่ายแบบออนไลน์ (ตอบเฉพาะจำหน่ายแบบออนไลน์)					
1) สินค้าไม่มีคุณภาพ มีการเนาเสียก่อนถึงมือผู้บริโภค					
2) ขาดองค์ความรู้ และเทคนิคในการจำหน่ายออนไลน์ เช่น เทคนิคการถ่ายภาพ เทคนิคการโฆษณา เป็นต้น					
3) ขาดแคลนเทคโนโลยีในการจำหน่ายออนไลน์ เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต เป็นต้น					
4) ขาดทักษะด้านการสื่อสารกับผู้บริโภค					

ปัญหาการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร	ระดับของปัญหา				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5) บรรลุเกณฑ์ในการจำหน่ายออนไลน์มีราคาแพงเช่น กล่องกระดาษ ตะกร้า เป็นต้น					
6) บรรลุเกณฑ์ในการจำหน่ายออนไลน์หาซื้อได้ยาก					
7) บริษัทขนส่งอยู่ห่างไกล					
8) บริษัทขนส่งมีการขนส่งล่าช้า					
9) ค่าขนส่งแพง					
10) การขนส่งไม่รับส่งสินค้าบางพื้นที่					
11) บริษัทขนส่งปฏิเสธบรรลุเกณฑ์บางชนิด เช่น ไม่รับ ตะกร้า					
12) สินค้าเสียหายจากการขนส่ง					
13) ลูกค้าปฏิเสธสินค้า หรือขอคืนเงินหรือเคลมสินค้า					
14) ลูกค้าไม่จ่ายเงินตามกำหนด					
4 ปัญหาอื่นๆ					
1) สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบต่อจำหน่าย ผลผลิตมังคุด					
2) ระบุ.....					
3) ระบุ.....					

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกร

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือที่ตรงกับข้อเสนอแนะในการผลิตมังคุดและการตลาดของเกษตรกรของท่านมากที่สุด ดังนี้

5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านความรู้					
1) ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์					
2) ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการปลูกมังคุด					
3) ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการตัดแต่งกิ่ง					
4) ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย และสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย					
5) ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการระบบน้ำ					
6) ควรมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว					
7) ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช (โรค แมลง และวัชพืช)					
8) ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการสวนมังคุดตามการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP)					
9) ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการคัดคุณภาพมังคุด					
10) ควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการดูแลรักษาต้นมังคุด หลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง					
11) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรมีการรับรู้ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ด้านการเกษตร					

ข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2. การผลิต					
1) ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อจัดซื้อและจำหน่ายปัจจัยการผลิต					
2) ควรส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ					
3) ควรมีการจัดการแรงงานในพื้นที่/ต่างพื้นที่ในการบริหารจัดการสวน และการเก็บเกี่ยวผลผลิต					
4) ควรมีการส่งเสริมในการปฏิบัติ และการขอใบรับรองการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร (GAP)					
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ระบุ)					
3. การตลาด					
1) ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิต					
2) ควรมีการจัดตั้งกลุ่มรวบรวมผลผลิตมั่งคุดให้มากขึ้น					
3) ควรมีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตมั่งคุด					
4) ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายแบบออนไลน์					
5) ควรมีการถ่ายทอดความรู้ และเทคนิคในการจำหน่ายออนไลน์ เช่น เทคนิคการถ่ายภาพ เทคนิคการโฆษณา เป็นต้น					
ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ระบุ)					
.....					

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววิชุดา พิมลศรี
วัน เดือน ปีเกิด	17 ธันวาคม 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (สาขาเทคโนโลยีชีวภาพทางอุตสาหกรรมเกษตร) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

